

31/4/22

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12 }
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూలై నెల 28-వ తేది మంగళవారము
శ్రీ కృష్ణనామ సంవత్సరము, శ్రావణమాస శుద్ధ సప్తమి ౭.

No. 9 }
సంచిక ౯౦

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పొట్లబోగొట్టును.
బొటముల భేదించును వాపుల హఠామాపును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును.

దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

మహర్షిదేవేంద్రనాథ ఠాకూర్ గారి స్వీయచరిత్రము

(గ్రంథకర్త: మొక్కపాటి రామమూర్తి గారు)

ప్రతివ్యక్తియు ముఖ్యముగా చదువ దగినది. 214 పేజీలు }
నిడుక్యాలికోబైండు ఫెదర్ వైటు కాగితములు }
హిందీ తెలుగు ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ వెల 1-0-0 | సంగీత శమంతకమణి ... వెల 0-8-0
తత్వమచంద్రిక ... వెల 1-0-0 | సటీకా ఆంధ్రశబ్దచింతామణి 0-12-0
తపాలపెట్టె నెం 212, ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

వెల్లింగ్ టన్ సినిమా

25-7-25 శనివారమునుండి 31-7-25 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రదర్శనము 2 ఆటలు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3 గం-15 ని॥ కూడ
ప్రదర్శనము గలదు.

పాతీస్ క్రొత్త శీరియల్

రూత్ రోలండు ఇన్

రూత్ ఆఫ్ రేంజి (కడపటి భాగము).
అత్యద్భుతము, తప్పక చూడతగినది.

శ్రీ పాండురంగసినిమా - ఏలూరు

ఈ సినిమావారు ఈనెల 27 తేదీనుండి ఆగస్టు 1వ తేదీవరకు
కోహినూర్ ఫిలుము ఇంద్రసభ ప్రవర్తింతురు
కంపెనీవారు తయారుచేసిన మొహరంపండుగ
అగుటచేత ఈ ఫిలుమునకు ఎక్కువ అద్దె యిచ్చి అతి కష్టము
మీద తెప్పించడమయినది. ఈఫిలుముతో ఈనెల 29 తేదీనుంచి
ఆగస్టు 1వ తేదీవరకు (మహాదేశభక్తునియు, త్యాగమూర్తి
లనియు) పొగడబడుచున్న మహాన్యదాలీ, సోకతాలీ, సయ్యుక్
హుస్సేన్ ప్రభృతులు, కిలీఫత్ రాయభారముతో పశ్చిమఖం
డనునకు పోయినప్పుడు బొంబాయి పట్టణమును ఓడరేవు
సభలు, యూరఫ్ ఖండములో ఓడరేవు వగయిరాని ఫిలుములలో
చూపబడును.

గుత్తా వెంకయ్యచౌదరి,

2248 మేనేజింగ్ ప్రొడ్యుసరు.

మహాభారత యుద్ధనాటకము

అపూర్వగ్రంథము రసభరితము
సంపూర్ణ మహాభారతకథ నంతను వెల్లడించు ఉత్తమ
నాటక రాజము. మృదువధుర తైలగల గద్యపద్యములును పాట
లుగూడ గలవు. ప్రవర్తించుటకు చాల అనుకూలమైనది. ఇందు
శ్రీ కృష్ణపౌత్రపోషణమునందు రాజ్యతెల్లత ప్రవీణత రాగగ
వెల్లడింపబడినది. రాయల్ పైజా. 104, పేజీలు. చక్కని అచ్చు
చాల అందముగానుండును. వెల రు 1-0-0 మాత్రమే. నలయు
వా డిటుల గ్రంథకర్తగారిచేత వ్రాయవలెను.

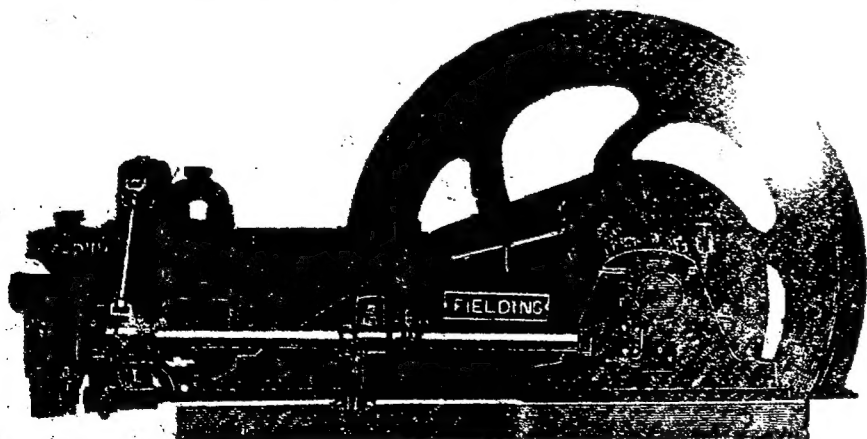
కట్టా అచ్చయ్య, తెలుగుపండితుడు

బి. బి. హెచ్. ఎస్. స్కూలు, వేటపాళెం (గుంటూరుజిల్లా)

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగు” వేటెంటు శమిడిశల్
క్విక్ స్టార్టింగు క్రూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

ఈ ఇంజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేపరైజరు చల్లని సిలిలో నుండగనే స్టారు
కాగలదు. ఎటువంటి క్రూడు ఆయిలుతోనైనను అతి సంతృప్తికరముగా పనిచేయును. క్రూడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. ఈ ఇంజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు:—

తెలిఫోన్ }
నెం 690 రు. }

డి. యల్. శ్రా సిఆండు కో.,
12, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

పోస్టుబాక్సు }
నెం 203 రు. }

చెన్నపురి బజారుధరలు

1925-26 నవంబరు 28-వ తేదీ మంగళవారము

1. ధాన్యములు

చెన్నపురి బజారు ధాన్యము	1-కి ర 20 0 0	మొదలు 42 0 0	వరకు
చెన్నపురి బజారు	ప 48 గలవి రు	14 0 0	15 8 0
చెన్నపురి బజారు	ప 15 8 0	17 0 0	
చెన్నపురి బజారు	ప 16 0 0	18 0 0	
చెన్నపురి బజారు	ప 8 12 0	9 0 0	
చెన్నపురి బజారు	ప 20 0 0	24 0 0	

2. వస్తుధాన్యములు

చెన్నపురి బజారు	1-కి ర 205	12 8 0	18 8 0
చెన్నపురి బజారు	ప 11 12 0	12 4 0	
చెన్నపురి బజారు	ప 14 0 0	15 0 0	
చెన్నపురి బజారు	ప 15 4 0	16 8 0 0	
చెన్నపురి బజారు	ప 8 8 0	9 0 0	

3. నూనెవస్తువులు

చెన్నపురి బజారు	1-కి	154 0 0	155 0 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	14 0 0	25 0 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	55 0 0	60 0 5
చెన్నపురి బజారు	1-కి	50 0 0	58 0 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	186 మిమ 182 0 0	
చెన్నపురి బజారు	1-కి	127 0 0	128 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చెన్నపురి బజారు	1-కి	100 0 0	
చెన్నపురి బజారు	1-కి	45 0 0	50 0 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	100 0 0	110 0 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	50,50	
చెన్నపురి బజారు	1-కి	70,75	
చెన్నపురి బజారు	1-కి	85 0 0	45 8 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	40 0 0	60 8 0

5. ఇనుము

చెన్నపురి బజారు	1-కి	80 0 0	81 0 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	80 0 0	82 0 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	80 0 0	40 0 0

6. లోహములు

చెన్నపురి బజారు	100 కులము	71 0 0	74 0 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	21 10 0	21 12 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	18 6 9	
చెన్నపురి బజారు	1-కి	268 0 0	264 0 0
చెన్నపురి బజారు	1-కి	285 0 0	288 0 0
చెన్నపురి బజారు	226 పాల్ గలవి	31 0 0	31 8 0

7. రంగులు అలిజరైను

చెన్నపురి బజారు	20 కిలోలు	72 0 0	
చెన్నపురి బజారు	1-కి	11 12 0	
చెన్నపురి బజారు	1-కి	11 12 0	
చెన్నపురి బజారు	1-కి	70 0 0	

8. దూద

చెన్నపురి బజారు	1-కి	800 0 0	
చెన్నపురి బజారు	1-కి	215 0 0	

9. నూలు

చెన్నపురి బజారు	10 1/2 పెట్టె 1-కి	7 4 0	
చెన్నపురి బజారు	12 1/2 పెట్టె 1-కి	4 12 0	
చెన్నపురి బజారు	8 1/2 పెట్టె 1-కి	7 4 0	
చెన్నపురి బజారు	12 1/2 పెట్టె 1-కి	7 4 0	
చెన్నపురి బజారు	20	9 8 0	
చెన్నపురి బజారు	20	9 8 0	
చెన్నపురి బజారు	40 ఏ తేలియ అయినను	12 0 0	
చెన్నపురి బజారు	24 1/2	10 0 0	
చెన్నపురి బజారు	14 1/2 కిలోల పక్షి	7 8 0	
చెన్నపురి బజారు	20 పెట్టె సింహం	10 8 0	
చెన్నపురి బజారు	22	10 12 0	
చెన్నపురి బజారు	12 1/2 పెట్టె రంగు	8 0 0	
చెన్నపురి బజారు	14 1/2	8 12 0	
చెన్నపురి బజారు	12 1/2 అల్లెను	7 4 0	
చెన్నపురి బజారు	12 1/2 కొయిలుపట్టి	7 4 0	
చెన్నపురి బజారు	22 1/2 రంగులను	9 10 0	
చెన్నపురి బజారు	14 1/2 రాదాకట్టను	7 4 0	

ప్రస్తుత దీపసాకర్య మెట్లు వచ్చినదో

చెక్కుముకిరాయి మొదలుకొని విద్యుద్దీపమువరకు

(మైమేగజిన్)

(నిన్నటితరువాయి)

ఈ దీపసాకర్య ప్రాంతమున నాగరికతకు గొప్ప అభివృద్ధి అవలభింపనున్నది. మొట్టమొదట చెక్కుముకిరాయిలో నిప్పును కల్పించినచోడనే నాగరికత కంటే సంపద కలిగిన అంత యభివృద్ధి నేడును కలిగినదని చెప్పవచ్చును. ఈ నూతనవిషయము కనుగొనబడిన విధమున దేబి యిట్లు వర్ణించియున్నాడు. దీనివలన మానవాభివృద్ధిచరిత్రయందు నూతనశత మేర్పడినదని నిస్సంశయముగా చెప్పవచ్చును. "ఒక అంగుళము పొడవు అంగుళములో ఆరవ వంతు మందము గల రెండు బొంగుకట్టలను అత్యంతసమీపమునకు అనగా మూడు అంగుళములో నలభైయవంతు దూరమునకు తెచ్చినప్పుడు, దేబివ్యమానమున నొక యెరుపువంటి కాంతి ఉద్భవించినది. బొంగుకట్టల రెండును సగమునకుపైగా తెల్లగా కాలినవి. అప్పు డీకట్టల అగ్రములను కొంచెము ఎడముచేయగా వాటిమధ్య విద్యుచ్ఛక్తి ప్రవహించి మధ్యనున్న గాలిని తీవ్రము గావించి సుమారు 4 అంగుళముల దూరమునకు నొక ధనురాకారమున మహాశీతస్సు వెలువడినది. ఈ యర్థచంద్రరూపమున మహాకాంతి వెలుగున మధ్యను లింగాకారముగను ఉన్నది." కాని సుమారు ఒక 50 సంవత్సరములవరకును ఈ శీతస్సును సామాన్యోపయోగమున కనుమోలముగ వినియోగింప మనుజులకు సమర్థత లేకుండెను. విద్యుద్దీపసంస్థాపనకు పేరిట నగర రాజము మొట్టమొదటిది. ఒకనాడు సాయంకాలము పొగ మంచుచేత లోకమంతయు నాచ్ఛాదితమైయుండ 1844 లో డేవిడ్ డిలీ కాంకాన్ యనుచోట విద్యుద్దీపములు పెట్టబడెను. మహాకాంతిచే నవట రాత్రి పగటికంటె నెక్కుడుకాంతికలిది ఆయెను. ఇట్లు విద్యుద్దీపము స్థిరపడినది. శీత్రుకాలములో పాంటుమ్యాపువద్దను, ఆర్మడీ బ్రయంఫీవద్దను, పేరెయిరోయలు వద్దను, పార్టు వెయింటు మార్టినువద్దను, అపరాహూనువద్దను ఇవల నవట ననలేల సర్వత్ర యాదీపములను స్థాపించిరి. అయినను యా దీపాభివృద్ధి మందగింప కలదాయెను. డైనమో లేక విద్యుచ్ఛక్తి త్వరతాపయంత్రము కనుగొనబడినతర్వాత నిది మిక్కిలి వృద్ధిచెందెను. ఈ యంత్రములన విద్యుచ్ఛక్తి నపరిమితముగా సృష్టించ వీలున్నది. కాని ఆర్థికము మహాకాంతి కలిది. ఇది పెద్దపథములలోను, రెయిలుస్టేషనులలోను, కచ్చేరీలలోను, సర్దుకులు నాటకశాలలు మొదలగువాటియందు తప్ప సామాన్యసంసారల ఇళ్లలో ఇంతకాంతి గల దీప మనవసరము. ఇంతకాంతి గల దీపము లక్కరలేదు గనుక ఈశక్తి సుపయోగించిచిన్న చిన్న దీపము లెట్లు లభించుట యనునది గొప్పసమస్యగానుండెను. 1879 లో వేస్టు ఎడిసను అనువా రీసమస్యను పూర్తిచేరి. దండవ్యాపనమున బొగ్గుపార గల గాజుబుడ్డి నొకదానిని పీరు దీపావరణముగ నుపయోగించుటకు కనిపెట్టిరి. ఈకావగోళికయందు బొగ్గుపార తప్ప మూలాలు గాలిమీద లేకుండ శుద్ధకాన్యముగ నుండును. క్వీన్స్ ప్రభువు ఈగోళికల ఉపయోగమును గమనించి తన దీపభవనమునందు వాయు దీపములకు బదులు విద్యుద్దీపములు పెట్టుటకు ఆజ్ఞాసాగెను. ఆభవనమునందు 106 గ్యాసు లైట్లకు బదులుగా 106 మెరుపుదీపముల్ని కలకత్తాబడినవి. గ్లాస్టో యూనివర్సిటీలోనున్న తన మేడయొ యాభూమండల మంతటిలోను మొట్టమొదట మెరుపు దీపాలతో వెలిగించబడినదని ఆతడు సగర్వముగ నుడువుచుండెను. ఆతడు జ్వరపీడితుడై కేరళగతుడైయున్న సమయమున తన కుమారుగ కిటికి తెరగుడ్డకు ఒక మెరుపు దీపపుగాజు బంధించి నూదితో గ్రుచ్చి యుంపించెను. ఈగాజుబుడ్డిని వేస్టుబల్బు అని అందురు. అతనిని చూచుటకువచ్చిన వారెల్లరును ఈదీపమును జూచి ఆశ్చర్యనిమగ్ను లగుచుండిరి. యీగాజుబల్బు దీపిని నాభివృద్ధిచెందెను. గోళికయందలి పలుచనిబొగ్గుపారకు బదులుగా మొదట ఓస్మీయము పారయును, తర్వాత క్రమముగా టాంటాలం పారయును యీతద్వారాదికి నాడుకలోనికి వచ్చినవి. టాంటాలం పార పెట్టుటవలన పూర్వపు ఖర్చునకు, పూర్వము కంటె రెండింతలు కాంగిల దీపము లభించును. క్రమేణ టాంటాలం పారగూడ వాడుకయందు నిల్వలేకపోయెను. దీనికి అక్షిలు గాబుంకట్ట ను అనే అపురూపపు లోహమొకటి వాడుకలోనికివచ్చెను. తుదకు టంగుట్టను లాంపులోగూడ గోళికయం

దలి కూన్యాకాశమునకు బదులుగా ఆర్గాను అనే అపురూపపు వాయువు నుంచుకొనిరి. అపురూపములగు టంగుట్టను ఆర్గానుగల యాగోళికల కాంతిబలము పూర్వపు మెరుపు దీపాలకంటె ఆరు రెట్టిదికముగ నుండెను. అంతేగాక అవసరమైతే యాగోళికలను 1000 మొదలు 2000 కొవ్వొత్తిపీపాల కాంతి గలవాటిగా చేయ వీలున్నది. ఈవిధమున మన దీపాల ఖర్చు పూర్వపు ఖర్చులో ఆరవవంతు అయినది. ఇంత వపుక ఆగుటచేత ఇట్లు పీథులు మొదలగునవి అన్నియు యాదీపాలచేతనే వెలిగించబడుచున్నవి. పూర్వపు దీపాల కావరణ లేకపోవుటచేత నవి గాలిలో పొగను వీడి గాలిని వివమంతముగను అనారోగ్యముగను జేయుచుండెను. ఇప్పుడో యాదీపాలు కాంతి నెక్కువగా నిచ్చుటే గాక మిక్కిలి ఆరోగ్యకరముగ గూడ నున్నవి. కర్రనిప్పు కొవ్వొత్తులగును కరదీపికులగును, లాంపులు గాను మారెను. పిమ్మట లాంపులు వాయుబురకాగల దీపాలుగ మారినవి. అవి వాయుపూర్ణ గోళికాదీపములుగ మారినవి. 40 ఏళ్లక్రితమునకు ఇప్పటికిని దీపసాకర్యముం దతివ్యత్యాసమున్నది. అప్పటిదీపాలు పొగతోకూడియుండి మంచికాంతిలేక చీకటిని చూపుటకుమాత్ర ముపయోగపడుచుండెడివి. ఇప్పుడో ఒక చిన్న బొత్తాయివంటి న్యూగ్రెన్ లిప్పిలే 50 కొవ్వొత్తులకాంతిగల దీపము వెలుగుతుంది. ఈకాంతికి మనకళ్లు జీగలుమనున గాని దీపసాకర్య మింతకన్నను అభివృద్ధిగావించ వీలున్నది. నూర్యకాంతికి వన్నె లేవచ్చును. దీపాలవిషయంలో మన మింటిటివారమైనను మనచే కల్పించబడిన కాంతి శ్రేష్ఠమైనదికాదు. ఇది కృత్రిమము, వేడికాంతి నిచ్చునదియును. మెరుగుడు పురుగులు మొదలగుక్రిములు సహజమున శీతకాంతిని మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదానిని కలిగియున్నవి. చల్లనివెల్తురు గనుక నిది మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. నేలేంద్రియమును ప్రవర్తింప జేయుకాంతిదీపములన్నియు నీలేజస్సునందున్నవి. ముఖ్యముగా కాంతికి క్రియంతయు దృక్పరణయందు వినియోగపడుచున్నది. కొన్ని కిరణములు వేడిమికొరకు అవసరముగ వ్యయము కాలేదు. కాంతిదీపములలో ముఖ్యముగ ఆక్షరచ్చనికిరణములు మెండుగా నున్నవి. ఈ వర్ణము నయనానందకరము. ఈదారంగునకు మైరంగురేఖ లిందులేవు. ఆకిరణములు నయనహింసకములు. నూర్యుని లేజస్సును, ఇంక ఇతరలేజో రూపములను గూడ చాలభాగము వేడిని ప్రట్టింపుటయందు వినియోగమై వెల్తురును ప్రట్టింపు విషయములో బలహీనము లగుచున్నవి. వాటికిక్రి చాలభాగము వృధాయగుచున్నది. కాంతి ప్రసరణకిక్రి చమురుదీపాలకు 100 కి మూడువంతున వాయు దీపాలకు నూటికి 4 వంతున ఆవరణలేని మెరుపుదీపాలకు నూటికి 7 వంతున ధనురాకార దీపమునకు నూటికి 5 మొదలు 15 వంతున నూర్యతేపమునకు నూటికి 34 వంతున ఉన్నది. కాని ఖద్యోతాదులకాంతిలో కాంత్యుత్పాదకశక్తి నూటికి నూరు పాళ్లును సంపూర్ణముగా నున్నది. దీనినిబట్టి చూడగా మెరుగుడుపురుగులు మొదలగు క్రిములును జ్యోత్స్నలతాది ఓమధివి శేషములును మానవునికంటె నెక్కుడు మంచి సాధనముల నుపయోగించి మానవునికంటె తక్కువ వ్యయప్రయాసలతో నెక్కువ మంచి కాంతిని తయారుజేయుచున్న వనియు తెలుచున్నది. పిటిరహస్యమును మన మెట్లయినను కనుగొనవలసి యున్నది. ఆరహస్యము తెలిసినయెడల మనకు చాల లాభము కలుగును. ఖద్యోతాది క్రిమివి శేషములపరిశీలన బాగుగ జరుగుచున్నది. వాటియొక్క కాంతి సుత్పత్తిశీయు ద్రవాదివస్తువులను పరిశోధన గావించుచున్నారు. ఈ రహస్యము తెలిసి ఆట్టిద్రవ్యమును మనము విరివిగాజేయ వీలున్నయెడల మన దీపాలఖర్చు ఒక సారవంతమునకు తగ్గిపోవును. అనగా కడు దీపవాడైనను ఖర్చు ఏమియు లేకనే మంచి దీపమును పెట్టుకోగలడు. ఈ పరిశోధన జయప్రదముగ కొనసాగినయెడల మనపిల్ల లీదీపము చూడగల్గుదురు. పరిశోధనలుచేసి దీపసాకర్యాభివృద్ధి గావించుటకు ఎక్కువ అవకాశమున్నది. దీనివలన గ్యాసులైట్లకు ఎలెక్ట్రిక్ లైట్లకు ఎంత తేడావున్నదో, ఇట్లే నేటి మన మెరుపుదీపాలకును ముందు రాబోవు దీపాలకును అంత తేడా యుండును.

మహాభాష్యం సుబ్బారాయుడు
(అనువాదకుడు)

క్రొత్తసంవత్సరాది సంచికలు

దినపత్రిక చందాదారులకు	1-0-0
వారపత్రిక చందాదారులకు	1-4-0
చందాదారులు కానివారికి	2-0-0
పాఠసంచికలు సంచిక 1-కి	1-0-0
సంచికల సంపుటకు తపాలఖర్చులు ప్రతి 1-కి	4-0
ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము,	
7, తంబు శెట్టిపేథి, మద్రాసు,	

శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేద కళాశాల ధర్మ వైద్యశాలలు, బెజవాడ

శ్రీ మాడపాటి వేంకటేశ్వరరావు పంతులు గారి విల్లులో ఆయుర్వేద పాఠశాల వైద్యశాలల కేంద్రాధిపతి ధర్మమునుగూర్చి బందరు సబుకోర్టువారిచే నీర్ణయము చేయబడినది.

[శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేద కళాశాల ధర్మవైద్యశాలలకు శ్రీ వేంకటేశ్వరరావు పంతులుగారివిల్లు 85 బ్రాంక్] శ్రీరా దాఖలా ధర్మము నిర్ణయించబడినది బందరు సబుకోర్టువారిచే 29-4-25 తేదీన తీర్పు ఇచ్చినారు. తరువాత కోర్టు వేసంగి సెలవులకుచే లిఖితపరమైన తీర్పు వెలువడటం లో ఆలస్యమయ్యెను. ఈలోగా కోర్టుదరుజనులు కోర్టువారి ప్రకారముగా శ్రీ వేంకటేశ్వర కళాశాల వైద్యశాలలకు ఈధర్మము చెందవలసినదని తీర్పు చెప్పినేదని పలువురతో బ్రసంగించుచు వచ్చిరి. మరియు ఓర్వలేనితనముచే ఇంక ననేక విధముల ఈ కళాశాలను దుఃఖానాకృత్యములను తీరస్కార భావములను ప్రచురపరచుచు పలువురు తగువనుష్యులతో చెప్పటచే అట్టి వారు ఆమాటలను నమ్మి మమ్ముడగుటయు సంభవించినది. అప్పుడు మా కీయన్యాయప్రచారము బయటపడినది. సత్యము పదిమందికి దెలియునట్లు ప్రకటింపవలెనని వారు సలహానిచ్చినందున ఈ ప్రకారము సదరు తీర్పులో ఈ సంబంధమైన పేరాను తెలుగులో ముద్రించి ప్రకటించినాము. మహాజనులు వాస్తవమెరిగి యసత్యవాచకల మాటలు నమ్మి మోసపోకుండురు గాక.

నోరి రామశాస్త్రి,

శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేద కళాశాల ధర్మవైద్యశాలల సంఘమునకు మ్యానేజింగు డైరెక్టరు.]

ఇక మిగిలినది ఒక 22 వ అయిదుము మాత్రము. ఇది బెజవాడ నూజిపట్టణంలో ఆయుర్వేద పాఠశాల వైద్యశాలలకు ప్రకమునిచ్చట సంబంధించినది. వీనికోర్టుకి సాలీనా 2500 రూ.లు నిర్దేశింపబడినవి. ఈరెండుయూళ్ళలోని రెండుమాత్రము కమిటీలకు లోబడియుండునట్లు క్రొత్త ప్రతిష్ఠాపనములను ఏర్పరచుటయు క్రమని రిసీవరు ఆధిప్తాయమిచ్చెను. బెజవాడలోను చుట్టుపట్ల యూళ్ళలోను వివిధధర్మములను పంచిపెట్టుటకై వేంకటేశ్వరరావు ధర్మముల సంఘము అనుపేరుతో బెజవాడలో ఒక సంఘము ఏర్పరచి రిజిస్టరు చేయించవలెనని వాదిస్తేదరు ఆధిప్తాయమిచ్చెను. ఇది యాచరణలో పెట్టుట సులభముకాదని నేననుకుందును. రిసీవరు ఆధిప్తాయముకూడా నాకు నచ్చలేదు. విద్యార్థులకు ఆయుర్వేద వైద్యశాస్త్రము బోధించుటయు ఆయుర్వేదవైద్యముకోరువారికి వైద్యసహాయ మిచ్చుటయు లేకు వేంకటేశ్వరరావుయొక్క యుద్దేశ్యములు. దాత యుద్దేశ్యము నెఱవేర్చుటకై రెండు క్రొత్త ప్రతిష్ఠాపనములు స్థాపించుటకు నిర్ణయమైన ప్రకము చాలదు. ఈధర్మమువిషయమై విచారించునప్పుడు 6 వ ప్రతివాదియొక్కయు నోరి రామశాస్త్రిగారి యొక్కయు కోర్టుల నాలోచింపవలసియుండునని నాకు భార్య మికోర్టులో జడ్జిగనుండినవారు ప్రీమియరీ డిక్రీలో నూచించినారు. 6 వ ప్రతివాది బెజవాడలోనున్న యొక యాయుర్వేద పాఠశాలకు కార్యదర్శియట. నోరి రామశాస్త్రిగారు బెజవాడలో ఒక ఆయుర్వేద పాఠశాలను నడుపుచున్నారు. వీరిద్దరు పెద్దమనుష్యులను తాముతాము నడుపుచున్న ప్రతిష్ఠాపనములకు సహాయముగా సదరు మొత్త మిచ్చించవలసినదని యడుగుచున్నారు. ఈ మొత్తమును వీరుభయములకు చెలీనగము పంచి యాయవచ్చునని యొక సలహావచ్చినది. అట్టి పంపకమువలన దాతయు డైరీమే భగ్గుమనననియు, ఇద్దరలో నొక్కరికిని చెప్పకోదగినంత ప్రయోజనము గలుగజాలదనియు నాతలంపు. ఇంతకు ముందు నేను వచించినట్లు, బెజవాడలో నిజవరకే స్థాపించబడి జరుగుచున్న ప్రతిష్ఠాపనము లుండగా, వానికంటే భిన్నమైన స్వతంత్రప్రతిష్ఠాపనములను క్రొత్తగా ఏర్పరచుటవలన ఏమియు ప్రయోజన ముండదు. నిర్ణయమైన ప్రక మంతటిని ఇప్పుడు బెజవాడలో జరుగుచున్న ప్రతిష్ఠాపనములలో ఒక్కదానికి ఇచ్చి వేసినయెడల దాత కోర్టులు యుక్తముగా సఫలమగునని నాతలంపు. ఈరెండింటిలో నోరి రామశాస్త్రిగారు నిర్వహించుచున్న ప్రతిష్ఠాపనములు యోగ్యతరములని నా ఆధిప్తాయము. ఈ యన స్వయముగా ప్రభామోక్షమువడసిన యాయుర్వేద వైద్యుడు. కాని 6 వ ప్రతివాది ఆయుర్వేద వైద్యుడుగ గనబడుదు. నోరి రామశాస్త్రిగారు రివరకే బెజవాడలో ఒక ఆయుర్వేదపాఠశాలను ధర్మవైద్యశాలను స్థాపించినారు. వాని పేరు 'శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేద కళాశాల ధర్మవైద్యశాలలు.' ఈఆయుర్వేద పాఠశాలయు వైద్యశాలయు వేంకటేశ్వర రావుగారికి చెందిన యొకస్థలములో నున్నదని తెలియుచున్నది. నేనుమార్పు లెవ్వ

త మా పా లు (ఆంధ్రవత్రికకు ప్రత్యేకము)

నాటకం

ఒకరు:—నాటకంలో గలభా జరిగిండుట, ఎందుకని? మరియొకడు:—హిరణ్యకశిపుడు తపస్సుకు పోకముందే, ప్రహ్లాదుడు వచ్చి పాటపాడడం సాగించాడు. సభ్యులు చప్పట్లు కొట్టి అల్లరిచేసారు.

స్వప్ని

విద్యార్థి:—స్వప్నినిగించి మీ రొక మోక్షముగా చెప్పారు. కోర్టులోనుండి మనము వచ్చామని మానాయన చెప్పాడు.

ఉపాధ్యాయుడు:—ఇక చాలించు. మీస్వంతవ్యవహారాలతో నాకు పనిలేదు.

పాటలు

అల్లుడు:—మా పెత్తందొడ్డారా వచ్చినపాటం జూచి మీరు పిల్లనిచ్చారని యోగ్యత కనిపెట్టి కాదు.

మామగారు:—మీ పెత్తందొడ్డారాగాక, ఇంకా ఎవరి ద్వారా ఆ పిల్ల వచ్చినా నేను పిల్ల నిచ్చేవాడినే.

బహుమానం

ఒకడు:—నాటకంవాండ్లకు బహుమానం ఇయ్యడానికి తగిన వస్తువు ఏదయినావుంటే చెప్పండి, కొంటాను.

అంగడివాడు:—మాకోట్లో నూదిమొదలుకొని ఏనుగు దాకా ఉన్నది. ఏం కావలెనో చెప్పండి.

ఒకడు:—ఆరెంటికిని మధ్య ఏదయినా ఉంటే చూడండి.

చుట్టలు

ఒకడు:—చుట్టలు మనుపటి వాటికన్న చిన్నవిగా ఉంటున్నవేమి? వర్తకుడు:—మొదట్లకుంటే ఊరికా పొరవేస్తున్నారని కనిపెట్టి ఈమారు చిన్న చుట్టలను తయారుచేయించాను.

తెలివి

అల్లుడు:—మాపిల్లవాడంతటి పనివాడులేడని ఊరంతా చెప్పకొంటున్నారు.

పుల్లవ్వు:—అంతపని ఏంచేసాడు? అల్లుడు:—స్వంతంగా తలకాయ ఉపయోగించి ఆ రెండు బీరునాలు తయారుచేసాడు. ఇంకొక బీరువాకు సరిపోయే కొయ్య ఇంకా మిగిలినది.

నీళ్లు

నేనీహతుడు:—ప్రతిదినము లేవడంతోనే ఒకగిన్నెడు నీళ్లు తాగండి. అన్నిజబ్బులూ పోతవి.

ఒకడు:—నేను అట్లాగేచేస్తున్నాను. నేనున్న బసలో కాఫీ అని కేరుపెట్టి నీళ్లే ఇస్తారు.

మొత్తం

తండ్రి:—మా అబ్బాయి బాగా చదువుతాడా? ఉపాధ్యాయుడు:—మొత్తంమీద బాగానే చదువుతాడు.

తండ్రి:—మొత్తం అంటే ఏమన్నమాట? ఉపాధ్యాయుడు:—ఏదీ బాగా చదవడం లేదన్నమాట.

ఇడు

బాలుడిని శిక్షించడానికి, బెత్తం తీసుకురమ్మని, తండ్రి వాడినే పంపెను. కొంతసేపు వెదికి, బాలుడు తిరిగివచ్చెను. తండ్రి:—ఏదీ, బెత్తం?

యులేకయే ఈపాఠశాల వైద్యశాలలను వేంకటేశ్వరరావుగారి ధర్మములని భావించుట న్యాయమేయగును. ఇప్పుడున్న ప్రకమును ఈ పెద్దమనుష్యునికి చెల్లించినయెడల ఆందుమాలముగా ఈయనచే ఇదివరకే ప్రారంభింపబడియున్న ప్రతిష్ఠాపనములకు విశేషముగా బలముచేయగలడు. మరియు లేకు వేంకటేశ్వరరావు పేరుకూడా ఇందుమాలముగా శాశ్వతముగ నిలువగలదు. 22 వ అయిదుము దాఖలామొత్తములు రామశాస్త్రిగారికి చెల్లింపవచ్చునని తీర్మానించుటకు ఈసందర్భములు నన్ను ప్రేరేపించినవి. ఈయన కోర్టువారి యాజులకొడంబడుటకు సంసిద్ధుడు. ఈ మొత్తమును ఇచ్చిపెట్టుట విషయమై ఆయనకు ప్రత్యేకముగా నూచనలియ్యవలసిన యగత్యములేదని నాయాధిప్తాయము. బెజవాడలోని శ్రీ వేంకటేశ్వర వైద్యశాల, ఆయుర్వేద కళాశాలలకు చెచ్చించుట నిమిత్తము ఏటేట ఈ సొమ్మును నోరి రామశాస్త్రిగారిని ఆయనదర్శిలా ఆయనస్థానే నచ్చువారికిగాని చెల్లింపవలసినదని 10 వ ప్రతివాదికి ఉత్తరవీయబడును. నూజిపట్టిలో ఒక వైద్యశాలను ప్రారంభించి అచ్చట వారమున కొకటి రెండుసార్లు పేదవారికి ఆయుర్వేదోషధములు పంచిపెట్టుటకు ఈయనకే ఉత్తరవీయబడును.

బాలుడు—వెతికానుకాని కనబడలేదు. ఇదిగో, ఈ రాయి తెచ్చాను. దానితో నన్ను కొట్టు.

ఈగ

ఒకడు—అయ్యో, నాపాలల్లో ఈగ పడ్డది. మరియొకడు—భయపడవద్దు. ఈగ ఎన్నో తాగదులే.

ఆకలి

పూటకూళ్లవాడు (ఎగతాళిగా)—మీకు ఆకలి అనేది లేనట్లున్నది.

రామయ్య—ఇదివరకు లేదుగాని, మీబసలో ప్రవేశించిన తరువాత విపరీతంగా వేస్తున్నది.

స్నేహం

మేకస్త్రిట్టు—నిన్ను ఇప్పటికే అయిదోమారు యాకోర్టుకు తీసుకువచ్చారు. ఇందు కేమి చెప్పతావు?

మొదల—మనపరిచయం, స్నేహంగా మాగుతుందని అనుకుంటాను.

లాయరు

ఒకడు—ఈగ్రామంలో క్రిమిసలు లాయరు దొరుకుతాడా అండి.

మరియొకడు—దొరుకుతానుగాని రుజువు చేయడం కష్టం అండి.

చందా

ఒకడు—ఈగ్రామం బాస చెయ్యడానికి తలపెట్టాను. తమరు చందా వేస్తారా?

మరియొకడు—ఎట్లా బాసవేస్తారు? ఒకరు—ఇక్కడివాండ్లను, ఇంకోగ్రామానికి పంపించడం మూలంగా.

భేదం

అన్యతుడు—మీఎడల ప్రసంగం చేయబోయే ఉపన్యాసకుడు, ప్రతి కనపడితంతే తెలివితక్కువవాడు కాదు.

ఉపన్యాసకుడు—నాకు అన్యతుడికి అడభేదం.

పెద్దపులి

ఉపాధ్యాయుడు:—పెద్దపులి మచ్చలెందుకు వున్నవి? బాలుడు:—సర్కుసులోనుంచి పారిపోతే మల్లి కనుకోడానికి, పెద్దపులి వంటిమీద వాతలుపెడుతారు.

దొంగలు

ఇద్దరు దొంగలు, ఒక స్త్రీని జూచి దొంగిలించడానికి ఎదురుగా వచ్చిరి.

స్త్రీ:—నాయనా, సొద్దుటినుంచి ఒక్కకాసయినా దొరకలేదు. పస్తున్నాను. ఇద్దరూ చెరివక అణాయిస్తే, యీ పూటకు ప్రాణాలు నిలుస్తవి.

బంతిలట

భార్య, భర్త బంతిలటనిమిల్లమై పెళ్ళిసుకోవటం పోతుండిరి.

భార్య:—ఏమండీ, మరచిపోయినాను. భర్త:—మరచిపోలేమానిలే, తరువాత చూచుకుందాం.

భార్య:—అయ్యో, ఎంతసార్ బాటయింది! భర్త:—ఆడవాండ్లకు ఎప్పుడూసణుండే. మలాసాగా ఆడుకుందాం. ఇంటికి పోయింతరువాత వెతుక్కోవచ్చులే.

భార్య—ఇంతదూరంవచ్చామే అని విచారిస్తున్నాను. భర్త—నీకే ఆచింతపాడు, ఇంతకూ ఏమి మరచి పోయినావు?

భార్య—ఆడుకునే బంతులు!

మందు

మందు లేనడానికి కమిష్ట అంగడికి రామయ్య వచ్చెను. అంగడివాడు చిన్నవాడుగా ఉండెను.

రామయ్య (అనుమానంతో)—మీకు వందులు కలవడం చేతవునా? సర్టిఫికేట్లు వున్నదా?

అంగడివాడు—అది మాదగ్గర దొరకవండి. కానీనే మీకు వైసుంచి తెప్పించిపెట్టుతాము.

గర్వం

అల్లయ్య—నామోక్షముగా ఫీడేలు వాయించగలిగాడే, నీవు ఏంచేస్తావు?

పుల్లయ్య—నుంచినరువుదగ్గరకు పోయి, మల్లీ నేర్చుకోంటాను.

తుపాను

గ్రామస్థుడు—రాత్రి గొప్ప తుపాను కొట్టిందండి. బాటసారి—దీనినే మీరు తుపానంటారా?

గ్రామస్థుడు—ఇంత చిన్న గ్రామానికి, అది గొప్పే నండి.

వరలక్ష్మీవ్రతానాహ్వనపత్రిక

అమృతం 1925 జూలై 21 తేదీ కుక్ర వారం చిత్తూరు జిల్లా నారాయణ వనమందు వేం చేసియుండు శ్రీ కల్యాణ వేంకటేశ్వర స్వామివారికిని శ్రీపద్మ వ్లాతాయర్లకును ఉదయము 7-ఘంటలు మొదలు 12-ఘంటలవరకు సుగంధాధి ప్రవ్యయలతో దివ్యాభిషేకమును రాత్రి 7-ఘంటలు మొదలు దివ్యరత్నాభరణాలంకారములతో సభిక శ్రద్ధాభక్తి వేషగాంప శ్రీ లక్ష్మీసహస్రనామార్చనలతో జరిగెను ఈయనస్సనమనకు తాము ఇష్టజనములతో విజయముజేసి ఆనందింతురని కోరుచున్నాము.

నారాయణవనం) చిత్తూరు- సుబ్బయ్యశాస్త్రిలు,
24-7-25) పూటూరు వెంకటరాఘవశెట్టి,

కాకినాడ మ్యూనిసిపల్ ఎన్నికలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు

కాకినాడ, జూలై 27:—కాకినాడ మ్యూనిసిపాలిటీ 1వ వార్డునకు పురం చినవెంట నారాయణగారిని, 2వ వార్డునకు లక్ష్మరాజు సుబ్బారావుగారిని, 4వ వార్డునకు వేదాంతం వెంటక కృష్ణయ్యగారిని, 12వ వార్డునకు పిల్లారిశెట్టి లక్ష్మీపతి రావుగారిని, 14వ వార్డునకు మంహాక రంగయ్యగారిని, 17వ వార్డునకు పైదా సూర్యనారాయణ మూర్తిగారిని, 28వ వార్డునకు వాడేపు రామమూర్తిగారిని, 24వ వార్డునకు చొక్కాచిన్నయ్యగారిని రాబోవు మ్యూనిసిపల్ ఎన్నికలకు కాంగ్రెసు పక్షమున అభ్యర్థులగు నిలువబడుటకు శ్రీయంత బులుసు సాంబ మూర్తిగారు తమకు కాకినాడ పట్టణ కాంగ్రెసు యిచ్చిన సర్వాధికారప్రకారము వచ్చిన దరఖాస్తులలో నెంచి వైచారిని నిర్ణయించిరి.

ఒక కాంగ్రెసుకార్యదర్శి రాజీనామా

కాకినాడ తాలూకా కాంగ్రెసు కార్యదర్శియు, మ్యూనిసిపల్ ఎన్నికలకు కాంగ్రెసునకు దరఖాస్తు పెట్టినవారయిన ఆరు శ్రీయంత కోటమర్రి చినరఘుపతిరావుగారు యాక్రింది ప్రచురణార్థమే నాకు పంపిరి:—

“కాంగ్రెసులో మొదటినుండియు పనిచేయుచు రోజుమున కై కష్టపడినట్టి ఒక నాకో ఆపరేటరును వదలివేయుచు కాంగ్రెసులో పనిచేయుచు ఒకరిని రాబోవు మ్యూనిసిపల్ ఎన్నికలకు నిలబెట్టుటకు పట్టణ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడైన డి. సాంబమూర్తిగారు ఎన్నుకొనినందున, కాంగ్రెసులో ఇంకను నుండుట ఆత్మగౌరవము కాదని తలచినాను గావున జిల్లా తాలూకా, పట్టణ కాంగ్రెసు సంఘములలో నాభ్యర్థ్యమునకును తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి పదవికిని నేను రాజీనామా యిచ్చితిని.”

ఒకేరు బాలీయపాఠశాల దుస్థితి

ఈ పాఠశాల స్థితి రాసురాను క్లిష్టతరమగుచున్నది. కోకాధి పతిగానుండిన మ-రా-రా దేవిదేవి బసవయ్య చాచరిగారు రాజీనామా నిచ్చిరి. వీరు పాఠశాలనిధికి భూరివిరాళము నిచ్చుటగాక భూదానమునగుడ వొసగినవారు, చాలసభిమాన కీర్తు. హెచ్చుగా విద్యార్థులు రాగల యేర్పాటులు చేసినయెడల కొంతకాలమువఱకు వార్షికముగా నాలుగైదు వందల రూపాయల విరాళమునుగూడ నిచ్చెదమని తెలిపిరి. వీరి సూచనలు ఆ చరణలోనికి దెచ్చువారు కాన్పించుటలేదు. ఫీలేవరి నెలలో నిర్ణయముకావలసిన బడ్జెటు ఇంతవఱకును లేక పోవుటచేత ఉపాధ్యాయులకు సరిగా జీతము లిచ్చుటలేదు. అధ్యాపకులు మాత్ర మిచ్చుచున్నారు. ఈ స్థితి చక్కబడనిచో తాము ఆగస్టు నుండి పనిచేయుటకుని యుపాధ్యాయులు తెలియ ప్రాసరిం. ఆసహాయాన్ని గలముగా సర్వాంగసౌజ్ఞవమై పనికిద ఈ పాఠశాల భావిగతియేమనోయని సందఱును నాతురముతో చూచుచున్నాను. కొసరాజు రామయ్య చాచరిగారును, గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారును నింకనునీ దుస్థితిని సాగనిచ్చి రా ముందుసంగతినిగూర్చి డెలుసనక్కరలేకయే ఈ హింప నమృదు.

(పురవాసి.)

కర్నాటికుళ వేపరుమిల్లు

లిమిటెడ్

అసాధారణ సభనుజరుప నిరాకరించుట

డి. వి. శివరామరాస్, డి. ఏ. వి. యల్. గారు కాకినాడనుండి యిటుల వ్రాయుచున్నారు:

ఈపుత్తరములో గూడా తమ ఆంధ్రపత్రికలో కర్నాటికుళమిల్లు బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టర్ల తీర్మానములు జత పరచుచు పంపిన శ్రీ ఆళ్వారు చెట్టిగారి పుత్తరమును దానికి నేను యిచ్చిన జవాబును వాటాదార్ల విశేషము నిమిత్తము ప్రచురింపించగలందులకు కోరుచున్నాను.

ప్రస్తుతస్థితి ఏమనగా (1) రెండులక్షల 77 వేల రూపాయలు విలువగల షేర్లుపొందిన, షేర్లు తీసికొన్న మూలధనములో (Subscribed Capital) 6 వ వంతుకు కొంచెము తక్కువ వాటాదార్లు వాటాదార్లు అసాధారణసభ్యసమావేశము మిల్లు ఆవరణములో జరుపుటకు ఎన్నిదఫాలను కోరినను తెలియబరచని ఆర్బిటి గ్రౌండ్సు (Arbitrary grounds) పైని అభ్యంతర పెట్టబడిరి. (2) విమర్శనముకు అడ్డులేని టెక్నికల్ గ్రౌండ్సు (Technical grounds) పైని మిల్లు ఆఫీసులోనుంచి కావలసి కోరిన సమాచారము (Information) అడ్డుపెట్టబడినది. (3) వాటాదార్లు కోరిన సమాచారముయొక్క, మిల్లు అభివృద్ధికి వ్యతిరేకముగా బోర్డు యిష్టానుసారముగా విజృంభించుచున్నార. దీని పర్యవసానము యేమన వాటాదార్లకు అన్ని విషయములలోను తమ సదుపాయములు చేయుటకును, యింకను మిల్లు అభివృద్ధికి తెచ్చుటకును, తామపును యిష్టపడియున్నట్లు తెలియజేయుచు 1-5-25 తేదీగల “హిందూపత్రిక”లో శ్రీ ఆళ్వారుచెట్టిగారు ప్రచురించిన ప్రచురణను, అనేకసార్లు వారు తిరుగుబాటు చేసినప్పటికిన్ని, మిల్లు అభివృద్ధికి తేమముగానుండునట్లు చాలాకాలమునుంచి కాలయాపనచేయుచున్న మార్గమునకు, (అనగా బోర్డుకు వాటాదార్లను ప్రోయుటయే,) ఆయనయున్న, ఆయన యిచ్చు హాంతులపైని సందర్శించు బోర్డుయొక్క నిశ్చయించు కొన్నట్లుగా భావించజేయుచున్నవి. డైరెక్టర్లు ఏవిధమైన సదుపాయముచేయని సందర్భమున వాటాదార్లు క్రమరీతిని “లా” ననుసరించి వారికియుండునున్న నిర్బంధములను తొలగించుకొనుటకు పూనిక గై కొనవైయున్నారని యందుమూలముగా తెలియజేయుచున్నాను.

డి. వి. శివరామరాస్, వకీలు.

కర్నాటికుళ వేపరుమిల్లు లిమిటెడ్

మ్యానేజింగు డైరెక్టరుగారికి, మదరాసు.

ప్రియమైన అయ్యా: డైరెక్టర్ల ప్రాసీడింగునుంచి యెత్తివ్రాసిన హాంతులను జతపరచుచు 28-7-25 వ తేదీని నెం 186/సి రున పంపిన యుత్తరమునకు, యాక్రింది సమాధానమును గౌరవపూర్వకముగా తెలియజేయుచున్నాను.

1. జనరల్మీటింగు కోరుచు పంపిన పుత్తరము ఎట్లు సరియైనదికాదో తెలియజేయుచుని అడిగిన నాపుత్తరమునకు జవాబుకాదు. బోర్డువారిచే ఆమోదించబడిన, 28-6-25 వ తేదీని నెం 2002 రు గల తమ జవాబు వాటాదార్ల కోరిక పుత్తరం 74 వ ఆర్టికల్కు భిన్నముగా నున్నట్లు మాత్రమే తెలియజేయుచున్నది. ఏయే విషయములలో కోరిక పుత్తరం సరియైనదికాదని భావించబడినదో ఆవిషయములను తెలియజేయగలందులకు 9-6-1925 వ తేదీని నేను కోరినాను. కాల్యుగాని, లేక యివ్వవలసిన సామ్యులు యిచ్చియుండకగాని పున్న మూలధనము అనగా తీసుకొన్న మూలధనము (Subscribed Capital) లో పదియవవంతు కిమ్మకుకు వాటాదార్లు షేర్లుకు మీటింగు పిలువనుని కోరినవారి నెంబరు తక్కువ అను సంగతి నేను తెలుసుకొనవచ్చునా? అట్లు కోరినవారు యేమైన బాకీవుండిరా? ఉన్నయెడల యెవరు ఎంతెంత సామ్యులు బాకీవుండిరా? దయచేసి తెలియజేయకొరతాను.

(2) కొన్ని కాపీలను కోరుచు 25-5-25 వ తేదీని పంపిన నాపుత్తరమునకు, పంపిన తీర్మానము గూఢముగా (Unintelligible) పున్నదని చెప్పుచున్నాను. 157 వ ఆర్టికల్ జనరల్ సెక్షన్ ఆయివున్నది. అది కాపీలకు చెందదు. కాని పరి

క్షుకు వర్తింతును. మరియు నాపుత్తరము లాప్రకారము వర్తింతును. వాటిని పరిక్షించుటకు నాకు హక్కును యిచ్చుచున్నది. కొన్ని విషయములలో నాపుత్తరము సమాచారముని కోరుచున్నవి. కోరిన విషయములను తిరస్కరించుచు వాటాదార్లకు వ్యతిరేకసంచలనమును బోర్డువారు కోరుట మిగుల విచారణీయాంశము.

ఇంత జరిగినప్పటికీ, ఇంకను జరుగుచున్న సంవర్షములో కాలానుక్రమణమున మీసంజాయిషీమైన చేయడం 6 (బి) తీర్మానము నాకు హాశ్చర్యమును కలిగించలేదు.

* * * * *
డి. వి. శివరామరాస్, గారు, అండ్ ఇతర సంతకదార్లకు, రిఫర్లపైడు, కాకినాడ గౌరవనీయులారా,

అసాధారణ సభ్యసమావేశమునుగూర్చి పంపిన మీ యుత్తరమును 20-5-25, 20-6-25 వ తేదీలుగల పుత్తరములు న్ను, నిన్న జరిగినబోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టర్ల సమావేశమున పునః ప్రస్తావించినది. మరియు వారి ప్రాసీడింగునుంచి ఎత్తి యివ్వబడిన హాంతులు (Extracts) తమ విశేషము నిమిత్తము యందులో జత పరచడమైనది.

వి. ఆళ్వారుచెట్టి. మేనేజింగు డైరెక్టరు.

(అసలుకాపీ)

1925 వ జూలై 22 వ తేదీని జరిగిన కర్నాటికుళ వేపరుమిల్లు లిమిటెడ్ వారి డైరెక్టర్ల మీటింగు ప్రాసీడింగునుంచి ఎత్తివ్రాయబడిన హాంతులు.

విషయములు

6. అసాధారణ సభ్యసమావేశమును గురించి పంపినకోరిక యెట్లు సరియైనది కాదో తెలియపరచవలసినదిగా కోరిన డి. వి. శివరామరాస్, గారు యుత్తరము.

6 (ఎ) కొన్ని కాపీలను కోరుచు 25-5-25 వ తేదీని పంపిన డి. వి. శివరామరాస్, గారు పుత్తరము.

6 (బి) వాటాదార్లు పిలువబోవు సమావేశమునకు మిల్లు ఆవరణ పునఃసంఘటించుకొనుటకు కోరుచు 20-6-25 వ తేదీని వ్రాసిన డి. వి. శివరామరాస్, గారు యుత్తరము.

తీర్మానములు

1925 వ జూన్ 8 వ తేదీని నెం 2002 రున యిచ్చిన మ్యానేజింగు డైరెక్టరుగారి జవాబు ఆమోదించడమైనది.

ఆర్టికల్సు ఆఫ్ యాస్సాసీమేషన్లో 157 వ ఆర్టికల్కు రాసుగారి అప్రెంజ్, ప్రాచేయడమైనది.

కోరిక (Requisition) ఆర్టికల్సు ఆఫ్ అసోసియేషన్ 74 వ ఆర్టికల్కును, మరియు కంపెని ఆక్టు 78 వ సెక్షన్కు వ్యతిరేకము గానున్నట్లు డైరెక్టర్లు భావించుటచే కోరిక తీర్చలే నందుకు వారి అసమర్థతకు విచారించుచున్నారు.

హెచ్, యన్. పీల్లు,

చైర్మన్, డి కర్నాటికుళ వేపరుమిల్లు లిమిటెడ్.

వర్షపాతము

సిమ్లా, జూలై 27:—బంగాళా డెల్టామీదనున్న డిప్రెషను యిప్పుడు ఉత్తేశముపై నున్నది. అచటను, డక్కను, మధ్యరాష్ట్రము లందును విస్తారమువర్షము సురియుచున్నది. బర్మా, అస్సాము, ఉత్తేశము, ఛోటానాగపురం, పశ్చిమసంయుక్త పరగణాలు, మధ్యపరగణాలు, మళయాళము, ఉత్తర మదరాసు తీరములందు సర్వత్రసామాన్యముగ వర్షముసురి సెను. బెంగాలు, బీహారు, తూర్పుపంజాబ్ పరగణాలు, తూర్పు పంజాబు, తూర్పురాజ ప్రతీష్ఠానము, మధ్యయిండియా, కొంకణము, హైదరాబాదు, మార్గ, మదరాసు డక్కనులందఱుచుట్టుల వర్షముసురి సెను. కాశ్మీరము, సరిహద్దురాష్ట్రము, ఘాట్నాగము, బొంబాయి డక్కనులందు స్వల్పముగ వర్షించెను.

టావి, బెన్సిను, అక్కాట్ 1½, రంగూను 1, బామె2, డిబ్రూగురు 3, సిలిసాగరు 1, సిల్చారు, ఛరపంజి 3, మిష్మ పురం; కటక్, అంగుల్ 1½, సంగ్ఖాలపురం, భైరానా 2, రాంచీ, డాల్హనుగంజి 1, అలహాబాదు 1½, ఛక్రాటా, అశ్వీరు 1, కోటా 3, జబల్ పురం, పాచిమరీ 1, రైపురం, మంగు ఖూరు 1½, హనముకొండ 4, కాకినాడ 3, బందరులందు 1 అంగుళము వానసురి సెను.

నూచన:— మధ్యరాష్ట్రములందును హైదరాబాదు నందును వర్ష మధికముగ సురియవచ్చును. (అ. ప్రె.)

న్యాయస్థాన వార్తలు

ఒక మతాధిపతిని హత్యజేయుట

ముద్దాయిలుని దోషములుగ వదలివేయబడుట

(ప్రాకోట)

శ్రీ గమత్తుపడయాచి, వీరముత్తుపడయాచి అను వారలు, ధర్మపురము మతాధిపతులగు జ్ఞానసంబంధు పంచారాసన్నిధి స్వామివారిని హత్యచేసినది ఆరోపించబడిన కేసునందు, ఈదినమున ఆక్టింగ్ ప్రధాన న్యాయమూర్తి స్పెన్సరుగారు తీర్పుచెప్పిరి.

ఈ కేసునందు, ధర్మపురము మతస్వాముల వారుకొంత కాలముక్రింద ఎవరిచేతనో హత్యచేయబడిరి. మతమునకు కేంద్రము కొన్ని నగలను వస్తువులును ముద్దాయిలవద్ద మాయవరము సర్పిలు ఇక స్పెక్టరునకు దొరకెను. అందుచే హత్యనుగూడ ముద్దాయిలే యొనర్చియొందురని తూర్పు తంజావూరు సెషన్సు జెడ్జిగారిచే, ప్రాకోటవారు ఖాయపరుపవలెనను మరతుమీద ముద్దాయిలకు ఉరిశిక్ష విధించెను.

ముద్దాయిలు, సెషన్సు జడ్జి తీర్పుమీద ప్రాకోటనకు అప్పీలుజేసిరి. ఆ అప్పీలును, న్యాయమూర్తి దేవదాసు, న్యాయమూర్తి వాలరుగార్లు విచారించి ముద్దాయిల శిక్షల ఖాయ పరుచుటనుగూడ భేదాభిప్రాయములు చెబుచు వేర్వేరు తీర్పు నొసంగిరి. హత్యయు, మతము వస్తువులవొంగిలించుటయు నొకే నేరమునందలి వేర్వేరుభాగము లనియు, ముద్దాయిలు హత్యనేరమునుగూడ నొనర్చినయు న్యాయమూర్తి దేవదాసు గారిచే. హత్యయు, దొంగతనము నేరమును ఒకదానితో నొకటి సంబంధములేకుండగనే జరిగియుండువచ్చుననియు, తమ కావస్తువు లెటులవచ్చెనో ముద్దాయి లంగీకరింపనంతమాత్రమున వారు హత్యయొనర్చినది యెంచి ఉరిశిక్షయుటను న్యాయశాస్త్రముగాని, సామాన్యన్యాయముగాని అంగీకరింపదనియు న్యాయమూర్తి వాలరుగారిచే. అందుచే నీఅప్పీలు మూడవజడ్జి తీర్పునకు న్యాయమూర్తి స్పెన్సరుగారియెదుట సుంచబడెను. మతము ఆస్తి ముద్దాయిలవద్ద లభించుటలేవ్వు ముద్దాయిలకును హత్యనేరమునకును సంబంధము గలదని యెంచుటకు వేరుగా నెట్టిసాక్ష్యమును లేవనియు, దొంగతనమును, హత్యయు ఒకే నేరము జేయుటలో జరిగెనని యెంచుటకు పీలులేదనియు, ఆ ఆస్తి మతమునకు సంబంధించినదని గుర్తింపబడలేదనియు, ప్రాసీక్యూషను సాక్ష్యమునందు పరస్పరవిరుద్ధములు గలవనియు ముద్దాయిలతరపున వాదించబడెను.

పల్లెట ప్రాసీక్యూటరు ప్రతిపాటుముగ వాదించుచు ముద్దాయిలు, మతము వస్తువులను దెచ్చి చూపినపుడు సెషన్సు జడ్జి వారిట్టిటమెంటులను, ముద్దాయిలు చెప్పినట్లుగా ప్రాసీక్యూషక పోవుట లేవ్వు గానవచ్చుననియు అందువలన కేసువిచారణకు భంగము కలిగెనని యెంచుచో పునర్విచారణకు తీరువోగవచ్చుననియు నుడివెను.

ప్రధానన్యాయమూర్తి స్పెన్సరుగారు, వాలరుగారి తీర్పుతో నేకీభవించి ముద్దాయిలను నిర్దోషులుగా ప్రకటించుచు తీర్పుచెప్పెను. ముద్దాయిలు హత్యగాని దొంగతనముగాని జేసిరిని చెప్పటకు సాక్ష్యము లేదనియు ప్రధానన్యాయమూర్తి యెంచెను. ప్రాసీక్యూషనువారు, హత్యను ప్రేరేపించినవారిపై నను హత్య యొనర్చినవారిపైననుగూడ కలసి నేరారోపణ మొనర్పవలెననియు, ఈ కేసు సంబంధము చేయక సెషన్సుకోర్టునందు, నేరమునొనర్చినవారిపైన నేరమారోపించి నేరమును ప్రారోపించినవారిని వదలివేయించుట చాల అశాస్త్రీయమని న్యాయమూర్తినుడివెను. ముద్దాయిలు హత్యచేసినవచ్చుమరి యొకవిధముగా ఆవస్తువులను సంపాదించియుండ బాలగని సాక్ష్యమువలన స్థిరపడలేదని న్యాయమూర్తియెంచెను. పునర్విచారణ కు తీరువుజేయుటనుగూడ న్యాయమూర్తి తీర్పునందు సర్పించుచు ముద్దాయిలు నేరమొనర్చినని ఎంచుటకు తగినంత సాక్ష్యమున్నయెడల అట్లుతీరువుజేయుటకు పీలుసని నుడివి ముద్దాయిలు నిర్దోషులుగా ప్రకటించి శిక్షను రద్దుజేసెను.

కె. ఎస్. జయరామఅయ్యరు. ఎస్. నాగరాజఅయ్యరుగార్లు ముద్దాయిలతరపున వాదించిరి.

దాయవిభాగమునుగురించి కేసు

ప్రధానన్యాయమూర్తి, న్యాయమూర్తి సి. విశ్వనాథశాస్త్రిగారి దినమున, దాయవిభాగమునుగురించి, దక్షిణకనరా జిల్లాకోర్టు తీర్పుపై గాంధీపబడిన అప్పీలునందు తీర్పుచెప్పిరి.

పోంబూరు అను గ్రామములో కందుసామినయనారు అనునతడును, అతనితండ్రియగు వ్యాసినయనారును తమవేలువిడచిన సోదరులపెరియసామి అను వారికుటుంబమును గలసి జీవించుచుండిరి. ఇట్లుండగా కొంతకాలమునకు పూర్వము కంద సామినయనారు వివాదముపెట్టగా వ్యాసినయనారునకును అతని కొడుకునకును సగభాగము పంచిపెట్టి వేరుపడుటకును వ్యాసినయనారు తన భాగము లో సగము కంద సామినయనారున కొసగుటకును ఏర్పరచుకొని ఒక పంచాయతీ నేర్పరచిరి. వీరు చరాస్తిని విభజించిరిగాని, సకాలమునకుసర్వ్వవెంబగుదెలియకసిరా సినొకను విభజింపలేదు. ఇంతలో వ్యాసినయనారు మరణించెను. అందుమీద కందసామినయనారు తనతండ్రికి పాలుగూడ తనకు రావలెనని దావాచెప్పెను. ప్రతివాదులందరూ యాదులు వాదికెట్టి ఆస్తియు లేదనియు, అతనితండ్రి వీరవాడగుటచే దయదలచి ఆశ్రయ మిచ్చితిమనియు ప్రతివాదమొనర్చిరి. జిల్లాజడ్జి జరిగిన విభజనము సరియైనదేనని యెంచి వాదిపక్షమున తీర్పుచెప్పెను. ప్రతివాదులు ప్రాకోటనకు గాంధీప అప్పీలు న్యాయమూర్తి లయెదుట నీ దినమున విచారణకు వచ్చినపుడు క్రింది కోర్టు తీర్పును ఖాయపరచిరి. కె. భావ్యంఅయ్యంగారు వి. కె. శ్రీనివాసను, కె. నరసింహము గార్లు అప్పీలుదారుపక్షమునను ఎస్. వరదాచారిగారు వాదులపక్షమునను వాదించిరి.

జూరిటానులో దొంగతనములు

ఇల్లు బ్రహ్మకొట్టి, ఇంటిలో ప్రవేశించి దొంగతనము నొనర్చినను నేరము క్రింద నిభవల సి. డివిజను పోలీసువారిచే నరెట్టుజేయబడిన దొరసామినయనాడును గురించి, వి. డివిజను పోలీసు సబ్ ఇన్స్పెక్టరు జి. ఎం. సీడుగారు పరిశోధననొనర్చి చాల దొంగసాక్షుల గమగొనెనని దెలియుచున్నది. గత ఆరు నెలల నుండి యు జార్జి టు వు న నం దు జరిగి ల చాలకన్నపు దొంగతనములలో పోయిన వస్తువులు చాలవరకందు గనిపించెననియు చాల గోడ గడిమారములు, జేబు గడియారములు, గ్రామెఫోనులు, కైకెళ్లు బట్టలు పైపురైటర్లు మొదలగు వస్తువులు దొరకెను. ముద్దాయి వీరిని ఉర్లము మొదలగు ప్రదేశములందు విక్రయించెనని దెలియుచున్నది.

ఈవస్తువు లిప్పుడు వి. (2) పోలీసు స్టేషనులందు గలవు. ఫిర్యాదీలు చెల్లి తమతమ వస్తువుల గుర్తించిన, పోలీసువారు సంతోషముతో నంగీకరింతురు.

రైల్వే డీకొనుట

గత రాత్రి ఎగ్జూరు స్టేషనునందు ఒకప్రమాదముతలంకించెను. అందొక ఫైరుమునుకు గాయములు తగిలెను. కాని అవిక్రమ అపాయకరమైనవిగావు. అంతియగాక మూడు రైల్వే వాగనులుగూడ పట్టాలనుండి తిరుగబడెను.

నిన్నటిదినమున, రైల్వే వొడ్డియందు రైలుబండ్లు మంటు జేయుచుండగా, బీచిస్టేషనునుండి అప్పడే వచ్చిన ఒకరైలు ఇంజను, బండ్లను వదలి ఇంజనులపాలోనికి నెట్లను మెయిను లైనులోనికి గొనిపోవబడుచున్న కొన్ని గూడ్సు వాగనులతో డీకొనెను. చాలబలముగ డీకొనుటచే మూడుబండ్లు పట్టాలనుండి ఎగిరి ఆవలెబడెను. ఇంజనుయొక్క బప్పుగు స్ప్రింగులు మొనలైనవి చాల చెడిపోయెను.

అందుచే ఈ యువయును స్టేషనులోనికి వచ్చు కైగ్లను నెట్ల కైగ్లను ఒక చారి మనిషి ప్రత్యేకముగా వెంటనుండి నడుపవలెనవచ్చెను.

కర్ణశూల హరి

వెల సీసా 1-కి రు. 0-6-0

ఈ ద్రావకమువలన చెవిపోటు, చెవినుండి నీరు కాలుట, చెవిదిబ్బడ మొదలగునవి వెంటనే నయముగను. 5, 6 బొట్లను చెవిలో పోపిన, బాధ వెంటనే తగ్గును.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

లయోలా కలాశాలయందు ఒక ఆంధ్రవిద్యార్థి బలవనరణము

శ్రీ శే. పెద్దాడ వెంకటరావుగారి

చెట్ పట్టు లయోలాకలాశాలయధ్యక్ష, దక్షిణ ఇండియా రైలుమార్గమున కూవము నది నంతైన మీద, శ్రీరాత్రి ఒక యువకుడు రైలుక్రిందపడిమరణించెను. అత డెస్వరై నదియు ఇంకను స్పష్టముగ దోయలేదు.

మరణించిన యువకుడు లయోలా కలాశాలా విద్యార్థి యనుకొనుచున్నారు. ఆతని మొగముమీదుగా రైలుపోవుటచే గర్తించుట కేమాత్రమును పీలుగాకున్నది. అయినను కళ్లకు దిగువభాగమును బట్టి కొందరతడు లయోలా కలాశాల విద్యార్థియని గుర్తింపగలిగిరి. ఆతడు పూర్తిగా ఖర్చుబట్టల ధరించి యుండెను. దేహచ్ఛాయ ఒకమాదిరి నలుపు. మంచి బలముగ కాయము. వంతెనమీద ఆతడు పడి ప్రేమాడుచున్న ప్రదేశమునకు 15 గజముల దూరముననే, వంతెన స్తంభములమీద ఒక లాంతరు వెలుగుచుండెను. ఆ లాంతరు, మరణించిన యతినిదే సని యనుకొనుచున్నారు.

లయోలా కలాశాల హాస్టలునందు ఒక గది తలుపుమాత్రము తాళమువేసియుండెను. అందు పెద్దాడ వెంకటరావు అను యువకుడు నివసించుచుండెను.

ఆతనిగది తాళమువేసి యుండుటయు, నృత్య కేళిభరమునందలి కొన్ని చిహ్నములును జూడగా మరణించిన యతడు పెద్దాడ వెంకటరావు అని కొందరు అనుమానించుచున్నారు.

మరియొక విద్యార్థి రైలుప్రమాదము

నిన్నటి దినమున పెరంబూరు రైల్వే స్టేషనునందొక విద్యార్థికి రైల్వేప్రమాదము తలంకించెను. అతనికి 18 వత్సరముల వయస్సుండును. ఆతడు బండి పుటుబోర్డుమీద నిలిచి యుండెను. రైలుస్టేషనులోనికి వచ్చినపుడు పుటుబోర్డు ప్లాటు ఖారమునకు తగిలినపుడు అతని మోకాలునకు బలముగ చెప్పులు తగిలెను. రైల్వేపోలీసువారి తనిని వెంటనే వైద్యశాలకు గొని పోయిరి.

‘అభినవద్రోణ’ ‘కలియుగార్జున’ బిరుదాంకితు లగు

జి. వి. అప్పారావుగారి ధనుర్విద్యాప్రదర్శనము నెల్లూరు

శ్రీఅప్పారావుగారు మాగ్రామమున ప్రచురింపబడు “అభయభారతి” పత్రికవారి ప్రార్థనపై యీమధ్య మాగ్రామ ముదించి ఏతర్ పత్రికా సహాయార్థము మూడు ప్రదర్శనముల జరిపిరి. ఆకుల గూడూరులో వకప్రదర్శనము జరిపి, యిప్పుడు వెంటటారికి నెళ్లియున్నారు. అచ్చట ప్రదర్శనమైన వెనుక ఆగస్టు నెల 2 దిన తిరుగా మా నెల్లూరు పురమునను, ఆవల అల్లూరు పురమునను ప్రదర్శనముల జరిపి దానినెల్ల రాబుడు మొత్తములను “శ్రీకృష్ణారీదేవి వాణియ చారికాసాక్షిశాల” నిర్వహణమున కిత్తురు. వీరి ప్రదర్శనాకైపుణి చూచియే తీర్పుల యును. (ద్రోణ, అశ్వన), రామాముని, ప్రత్యేక, ప్రత్యేకముగా, జూపిన శస్త్రకళలములను, వీరు ఒక్కచే చూపి వారిలను మరలించజూచుట క్షామనీయును.

ఈమధ్య బర్మాలో జరిగిన ధనుర్విద్యాపోటిలో ప్రపంచముని కంటికికి ప్రథములుగా వీరే గెలుపొంది బహుమతి వడసిరి.

శ్రీ దేశిరెడ్డి శేషురెడ్డిగారికిని వాటి ప్రదర్శనమున పుర ప్రముఖులు బంగారుపతకము నిచ్చి సత్కరింతురు. వారును నాడు తనభీనుబల ప్రదర్శనము జూపుదురు. వారు మాపు నృత్యములలో కీకెతో నూలుపగ్గముల ద్రెంచుట అత్యంతవర్షనీయుముగా నుండును. ఇట్టిది యిదివర కెవ్వరును ప్రదర్శించి యుండలేదు.

వీరల కాళియములను హార్దించి వారిలను సన్మానించుట కై రావు బహదూర్ అమంచర్ల కృష్ణారావు పంతులు యం. యం. సి. గారి యాధిపత్యమున ఆగస్టునెల 2 ది నాటి ప్రదర్శనను స్వర్ణపతకము లొసగబడును.

(ఒకవిలేఖరి)

ప్రజాసేవయొక్క ముఖ్య ధర్మములు

న్యాయ వి. వి. శ్రీనివాసయ్యంగారి ఉపన్యాసము

ప్రతిష్ఠాంధ్ర ఆశాస్త్రియముగాను

గౌ.న్యాయ వి.వి. శ్రీనివాసయ్యంగారు సేతుపేట్ వైశ్య విద్యార్థిసంఘమునందు, ప్రజాసేవయొక్క ముఖ్యధర్మముల గూర్చి ఉపన్యసించిరి. సర్ కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు అధ్యక్షులు గ నుండిరి.

న్యాయ శ్రీనివాసయ్యంగారు ముందుగా ప్రజాసేవ యనగానేమో అంచలి ముఖ్యధర్మములనగానేమో తెలిపిరి. ప్రస్తుతమున న ము ఇండియాలో గొప్పనూర్పు ననుభవించుచున్నాము. పరిస్థితు లతిస్పృహకరము నము చూచుచుండగానే మారిపోవుచున్నాము. ప్రతివారు దేశము కొరకు పనిజేయవలసినదిగా కోరబడుచున్నారు. ప్రజాసేవకై తమ కాలమును వినియోగింప గోరుచున్నారు. ఈ ప్రజాసేవ ప్రజాసేవనగానేమి? ప్రజాసేవయనగా, ప్రజల శ్రేయమునే ముఖ్యధర్మముగా నెంచి తే యు ప ని. ఇటి ప్ర జా సే వ లో నుంచి వెళ్లి రెండుమూలలు ప్రతి మనిషియు ఒక ప్రజా సంఘమునకు చెందియున్నవానిగా భావించుకొనవలెను. తన సేవలే సంఘముమేలయియు సంఘముయొక్క మేలే తన మేలుగా భావించునాచే నిజమున ప్రజాసేవకులు వారే ప్రజాసేవకులలో నుత్తములగుదురు. సంఘమున కైతర ప్రత్యేకతను వదులుకొనవలెను.

ప్రజాసేవయొక్క ప్రధానాంశమేమన సంఘమునందు భక్తిగలట్లు ప్రసాదముజేయుట. ఏదోయొక రూపమున దీనిని ప్రతి సభ్యుడు తన విద్యుక్త ధర్మముగ నెంచవలెను. ప్రజాసేవయొక్క వైదికధర్మ మనియే.

సహాయనిరాకరణము

యధ్యయ రాజభక్తి రెండవ ముఖ్యాంశము. ఇవిగాక యింక కొన్ని ముఖ్యవిషయములను గూడ సేతు అత్యధికముచున్నారు. ప్రతి మనుజుడును తన ధర్మమును సాధ్యమైనంత దుక్కుగ నిర్వహించవలెను. తన ప్రజాసంఘమునందలి నిబంధన నొక్కటియు అతిక్రమించరాదు. ఈ విద్యుక్తధర్మములెన్ని. ప్రతివాడు తన్ను పాఠించి సంస్థయందలి భక్తికలిగియున్నానా లేదామని విచారించుకొనవలసిన అవసరము అనేకసార్లు వచ్చుచుండును. ఉపహరణగా దీసికొనిన, ప్రస్తుతము అసహాయోద్యమము ప్రస్తుత రాజకీయస్థితియందు అసంపృప్తిని డెలు ప్రచున్నది. సహాయనిరాకరణము రెండవవిధము లగు నున్నది. పాలకసంస్థయందలి పనులలో పాల్గొనక సహాయము జేయకుండుట, రెండవది. యాసంస్థ విచ్ఛిన్నమునట్లు ప్రయత్నించుటయు. రెండవవిధమున సహాయనిరాకరణము యధ్యయ ప్రకటించుట యనవలెను. వైస్రము ఆయుధములుగలవారు జేయు నట్లుగా కాపున్నను, మిరికివారి పద్ధతి ననుసరించిన యధ్యయ గును. ఇట్లు యధ్యయ ప్రకటించిన పి చ ప, స హ య నిరాకరణ వాదులెవ్వరును, సమరసంస్థలో సభ్యులుగ నుండజాలరు.

ప్రతిష్ఠాంధ్ర - శాస్త్రీయము

ప్రతిష్ఠాంధ్ర విధానముగలదు. ఇదిగూడ అసంపృప్తిని వెల్లడించుచున్నామే. ఈపద్ధతిననుసరించి పరిపాలనా విధానమును సంఘీభూతముజేయ రెండిరి. ఆశాస్త్రియపద్ధతులనేగాక ఆశాస్త్రియమగుపద్ధతులనే ఆనుసరింపవలసింది. అనవసరము వచ్చినపుడు ప్రతిదేశములో విట్టి పద్ధతు లాచరణకువచ్చినవి. ఇవిగాక యింక ననేకవిధములగు సహాయనిరాకరణము గలను.

ఓటు - వట్టిత్రత

ప్రజాసేవయందలి సహాయముగలవు. ఓటిచ్చుట ప్రజల కొక హక్కుగ గవచ్చునగాని, అందు నిర్వహించవలసిన కొంత బాధ్యత గూడగలదు. ప్రతికోటరు యీబాధ్యత నిర్వహించవలసిన ఉద్యోగిగ నెంచవలెను. ఇట్టి బాధ్యతను గుర్తించకుండుచేతనే ప్రజాసేవననునది నిన్ను చిక్కులు వచ్చుచున్నవి. ఉద్యోగిలనుగూడ యిట్టి పరిత్రాబాధ్యతలు కొన్నిగలవు. ఓటిచ్చుకొన్నది ప్రతివారు బాధ్యతగ నిర్వహించవలెను. ఓటిచ్చు అధికారముండియు ఓటియక విరమించినచో, నమ్మకసామిద్రోహముచేసినంత తప్పిదమగును.

నీచపద్ధతులు

మెజారిటీ పద్ధతిగూర్చి డెలుపును, ఈపద్ధతి పాలకా లనుక్రిందట ప్రవేశపెట్టబడినదియు, ఇందు కొన్నిలోపము లున్నను, ఇంకకొంతకాలమునుననియు బి.కిరి. ఈపద్ధతి ప్రస్తుతము చర్చించువిషయముల నిమిత్తముద్దేశించబడలేదు. దేశ మయొక్కభావి దౌన్యత్యముగూర్చి యుద్దేశించబడినది. ప్రతి మానవుడు యీవిషయమును జేసికొనవలెను. ఇతరులను తమ పక్షము త్రిప్పుకొనయత్నించుచువుడు గౌరవముగ న్యాయము గ ప్రవర్తించవలెను. లంచములనీయరాదు. వెంటనే వచ్చుజయ ముకొరకయి తమసంస్థలో నీచపద్ధతుల ప్రవేశపెట్టరాదు. మెజారిటీ పద్ధతిప్రకారము ఒకసారి ఓటుజేసిన అధియే డ్లిగో ద్దేశము గ నెంచబడును. ఒకసారి నిశ్చితాభిప్రాయములు తెలిపిన పి చ ప, ప్రతివారు సభ్యులగ నుండి మనస్ఫూర్తివివక్షవలెను. రాజకీయములందు ఉదారస్వభావము కలిగియుండవలెను. ఇచ్చిపుచ్చుకొను న్యవహారముండవలెను. లేకున్నచో చాల ముష్కవాటిల్లును. ఎన్నికల విధానము గూడ సరిగలేదు. ప్రాతినిధ్యములు సరిగలేవు. అభ్యర్థిగనిలము వాడు ముందుగా తాను సమర్థుడన కానాయని విచారించుకొనవలెను. అంతేకాని యేదోవిధముగ ఓట్లుసంపాదించజాలనా యని లెలంపరాదు.

ఇప్పటికాలములో ప్రజాసేవసేవననునందు వైదిక ధర్మములను పాటించు ప కు న్నారు. ఎన్నిక పద్ధతులు నీతిబాహ్యములగుటచే చాలమందికి ప్రజాపాలన సంస్థయందు నమ్మకముచేసినది. ఎన్నికలన్నియు గౌరవముగ, పవిత్రముగనుండవలెను. నియోజకవర్గమువారి అభిప్రాయములను ప్రతినిధి అభిప్రాయములను ఛేదించునపుడు ప్రతినిధి తన్ను నియమించినవారి అభిప్రాయముల ప్రకారమే ప్రవర్తించవలెను. మఖ్యాంశములందే తాను వారితో నేటిభవిష్యత్తులనుండినచో, తన ప్రతినిధిపదవికి రాజీనిచ్చి తిరిగి ఎన్నికొనబడవలెను.

పార్టీ పద్ధతులు

రాజకీయములలో పార్టీల విధానముగూర్చి జెప్పుచు, అన్ని పక్షములు ఒకే ఆదర్శముగూర్చి పాటుబడుచున్న వనుట నిక్కవము. కాని వారందరు వేరువేరు పద్ధతుల ప్రకారము పని జేయుచుందురని ఉపన్యాసకులు డెలిపిరి. ఏపక్షమునకు చెందిన సభ్యుడు రాజకీయములందెన్నదగినవాడు గాడు. ఒక పక్షము నకు చెందియున్నపుడు ఆపక్షమువారందరితోగలసి ఓటు జేయవలెను. కాని ఆ పక్షమువారు సరిగ న్యాయముగ ప్రవర్తించునంతకాలమే అట్టి నిబంధనలలోబడి యుండవలెను.

కావున యిన్ని నిబంధనలు యిన్ని ధర్మములుండుటచే ప్రజాసేవజేయుట ప్రతివారికి సాధ్యముగాదని అయ్యంగారు డెలిపిరి.

అధ్యక్షుని ఉపన్యాసము

సర్ కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు తమ ఉపన్యాసము నందు, రాజకీయములలో వైదిక కట్టుబాటు లంతగా పనిజేయవలసి డెలిపిరి. చవత్సారముగ యెత్తులు వేయువాడే రాజకీయములందు విజయము గాంచినట్లు నేర్పించుదురు. ఈయెత్తులనే, డిప్లనసీ, రాజనీతిజ్ఞత యందురు. ఆదర్శమెట్టిదైనను అనుసరించుపద్ధతులు పవిత్రముగ నుండవలసిన ఉపన్యాసకులు డెలిపిరి. కాని అత్యధికసంఖ్యాకు లగు ప్రజాశ్రేయమునకై రాజకీయములలో నొకప్పుడు నీతిమార్గము తప్పి సంచరించవలసివచ్చును. కార్యసాధకులగు రాజకీయకేత్ర లట్లు జేయుదురు. సి. ఆర్. దాసుగారు రాజకీయపద్ధతులందు నీతిబాహ్యముగ ప్రవర్తించి రని నిందగలదు. కాని కాలాపరమ మను బట్టి రాజకీయనీతి మార్పుచుండును.

అధ్యక్షునికి ఉపన్యాసకునికి వందనము లర్పించుటతో సభ ముగిసెను.

సిల్వెట్టులో నూతనకళాశాల డెలిచుట

సిల్వెట్టు, జూలై 25:-అస్సాము గవర్నరుగ సర్ విలియమ్ రిడ్డుగారు సిల్వెట్టులో నూతనముగ కళాశాల నొకదానిని డెలిచిరి. తత్సమయమున చాలమంది సిల్వెట్టు జిల్లావాసులు తాము సుమారు 50 వత్సరముల క్రింద వచ్చిన వంగరాష్ట్రములో మ అల కలియుచునున్న నుడువుచున్నాము. వార్డులచేయుచో కళాశాల యభివృద్ధి కింకముందు వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వము నాశ్రయింపవలయును. వారు చేయవలయును. కాని మేమేయును జేయును. ఈ రాష్ట్రముండునచో దీనికింకను గావలసిన యభివృద్ధుల నేర్పించుము. సిల్వెట్టువాసులనుండి రేచివయమును నిశ్చయముగ డెలిసికొనిన(గాని కళాశాలపై ధనవ్యయము చేయుట స్వామ్యప్రభుత్వ మిచ్చుకొనవలసి నుడివిరి. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి 'నేతయంత్రముల యవస్థ

కూలి నూటికి 11½ వంతున దగ్గించుటకు నిశ్చయించిరి

బొంబాయి, జూలై 17:- యంత్రాల ముఠికాదుల సాంసత్సరిక సాధారణ సభయందు ప్రస్తుతము నేతయంత్రముల దురవస్థనుసరించి కూలివాండుకు భత్తిములు నూటికి 11½ వంతున దగ్గించుటకు నిశ్చయించిరి. అది నెప్టెంబరు 1వ తేదీనుండి ప్రారంభమగును. (అ. ప్రె.)

సింధురాష్ట్రజాతీయసభ

కాన్పురు దేశీయమహాసభాధ్యక్షులకు సూచించినపేర్లు

హైదరాబాదు (సింధు) జూలై 27:-సింధురాష్ట్రజాతీయసంఘ మిక్రిందివారిని కాన్పురునందు జరుగు 40 వ దేశీయ మహాసభ కధ్యక్షులుగా నుండుటకు సూచించెను. శ్రీఅరవిందభూష, లాలాబజవతిరాయి, సరోజినీదేవి, మహాత్మాగాంధీ, యక. సి. కేల్కార్లుగార్లు. (అ. ప్రె.)

ఓడలు

బొంబాయి, జూలై 27:- 'నార్కుండా' యోడ లండను 28వ తేదీ తపాలుతో మార్చెల్సు రేవునుండి 25 వ తేదీ యుదయము గం. 5 లకు బయలుదేరినను.

'మాల్యా'యోడ బొంబాయి 11వ తేదీ తపాలుతో 25వ తేదీ యుదయము గం. 7లకు మార్చెల్సు రేవును. ప్రయాణీకులు లండను ఆదివారము మధ్యాహ్నము చేరుదురు. తపాలు సోమవారము ప్రార్థన బట్టాడాయగును.

'రాజ్యకు'యోడ లండను 16వ తేదీ తపాలుతో 25వ తేదీ సాయంకాల మయిదుగంటలకు యేడెనురేవు నవలెను. మామూలుపద్ధతిని బొంబాయి 31 వ తేదీ శుక్రవారముదయము గం. 5 లకు చేరవచ్చును.

'జెనోవా'యోడ యేడెనురేవు 26 వ తేదీని చేరను. బొంబాయికి ఆగస్టు 1 వ తేదీని చేరును. (అ. ప్రె.)

క్రయవిక్రేతసంఘ భవనము శంఖుస్థాపన

కరాచీ, జూలై 27:-కరాచీ బయర్సు (క్రయదారులు) అండు షిప్పర్సు (ఎగుమతిదారు) సంఘమువారి భవనము నిన్ను పూర్వాహ్నముందు చాలమంది యాంగ్లేయ, హైందవ సంఘము వీక్షించుచుండగా, శంఖుస్థాపన చేయబడెను. తదుత్పన్న మొకప్పుడు కరాచీ పురపాలకాధ్యక్షుడుగా నున్న గులామతి, జి. చాగ్లాగారిచే జరుపబడెను. సంఘము 1906 లో 60 మంది సభ్యులతో స్థాపించబడి నేటికి 180 మంది వర్తక ప్రముఖులు గలిగి పట్టణమందలి సంఘములలో చాల ప్రాముఖ్యము వహించియున్నది. ఈభవన నిర్మాణమునకు చాలధనము సేట్ హరిదాసు లాల్లాగారు భరించిరి. మిగతది సభ్యులందు చందాలవలన పూర్తి కాబడెను. (అ. ప్రె.)

క్రైస్తవమతాచార్యుని గొట్టుట

రంగూను, జూలై 27:-క్రైస్తవ మనిసిపలు బజారు సమీపముననున్న నెంటుగేబ్రియలు క్రైస్తవాలయమందు చిన్న కొట్టుట జరిగెను. మతప్రవక్తలగు ఫ్రెంచు, కెంపుగార్లు మతాలయ సంబంధముగ కొన్ని యాస్తులను వశపరచుకొనుటకు బోయిరి. వారపాయము వచ్చునని భయపడియే పోలీసువారికి తెలియబడింది. ఒకసార్దెంటు, 8 రత్నకభటులు వారిగూడ పోయిరి. కొంతమంది కిదివల కాలయనుండిన చోటునుండి మార్పుట కిష్టములేకపోయినది. అట్టి జట్టు 30 లేక 40 మంది చేరిరి. కావలివానిని తాళము లిమ్మని కెంపుగార్ డిడిరి. కాని వాడు తాళము లీయలేదు. అప్పుడు కెంపుగార్ బలవంతముగా లోడికిబోయి సామానులు దీయించుచుండిరి. ఆసమయమున జట్టుగాగూడిన విరోధిపక్షమునచ్చి పోలీసువారిని కన్నులయటకు ద్రోసివేసి, లోపల కెంపుగారినిగూడగొట్టిరి. కాని వెంటనే యింకను పోలీసువారు సహాయమునకు వచ్చిరి. ఇంతలో దుండగిడులు పాటిపోయిరి. సామానులు కెంపుగారు దీసికొని పోయిరి. ఇంతవఱ కెవరిని బంధించలేదు. (అ. ప్రె.)

అంధుల చందా

ఈ నెల 17 వ తేదీని కలకత్తానగరమున స్వరాజ్యపక్షమువారును ఇతరులును కలసి యిష్టాగోష్ఠి సభను జరిపిరి. ఆసభకు చాలమంది వచ్చిరి. చందావరతును మార్పు టపసరముగాని స్వయముగా నూలువడుకుటగూడ చందా పద్ధతులలో నొకటిగా ముఖ్యముగా శాశ్వతముగా నుండి తీరవలెనుగాని పరిశోధనాత్మకప్రయోజకమే కాగూడదు. అని ఆ సభలో మేముందరమును గూడ నిశ్చయించితిమి. అందువలన చందాగా ధనమియ్య నొల్లనివారు పనిచేసిగూడ కాంగ్రెసు సభ్యులుగా నుండ నర్హులగుదనను సిద్ధాంతము స్థిరముగా నంగీకరింపబడినట్లు నిర్ధారణ అయినది. స్వయముగా వడికిన నూలునే చందాగా నీయవలెను. కాని నూలును కొని చందా నియ్యగూడదు. ఈ రెండవపద్ధతివలన కావల్యమునకును మోసమునకును గూడ అవకాశము కలిగినది. అనిగూడ అంగీకరింపబడెను. చందాచెల్లించువారు ధనమైన నెంత యియ్యవలెను. నూలునైన నెంతయియ్యవలెను విషయమింకను నిర్ధారణ కాలేదు. ఈ విషయమున భిన్నాభిప్రాయములు కలిగినవి. ఖద్దరును ధరించుటగూడ చందాలో నొక భాగముగా శాశ్వతముగా నుండవలె ననియే విక్రీయింపబడుచుండి కోరిరి. ఇది గొప్పలాభ మనియే నేను తలచుచున్నాను. కాంగ్రెసులో నొక ముఖ్యభాగముగా భారత నూలునిర్మాణ శాఖ నేర్పరుపవలెను. నూలువడుకు విషయమును పరిశీలించుటకును నూలునే చందాగానియ్యగోరువారి చందాను స్వీకరించి పరిశీలించుటకును ఈ శాఖకు సంపూర్ణాధికార ముండవలెను" అని కూడ ఆసభలో నేకగ్రీవముగా నామోదించబడెను. ఇందువలన స్వరాజ్యపక్షమే యిటుపైని కాంగ్రెసుగామారును. భారత నూలుసంఘ మిదివరకు స్వరాజ్యపక్ష ముండినస్థితిలో నుండును.

అక్టోబరు నెల మొదటి తేదీని భారతకాంగ్రెసు స్థాయి సంఘసభ జరుగును. ఆసభలో నీవిషయము ఆలోచింపబడును అపుడు సభ్యులు స్వేచ్ఛగా యీనూలువలన మరల చర్చించుటకును అనుకూలముగనో ప్రతికూలముగనో ఓటుయిచ్చుటకును ఎట్టి అభ్యంతరమును లేదు. 17 వ తేదీ సభకు వచ్చి అనుకూలముగా ఓటునిచ్చినవారు పైతేము అక్టోబరు మొదటి తేదీసభలో మరల ప్రతికూలముగా ఓటునియ్యగోరెనచో నిరభ్యంతరముగా నటులే యియ్యవచ్చును. ఇదివరకు అనుకూలముగా ఓటుయిచ్చినందున ఆ పుడు గూడ అనుకూలముగనే యియ్యవలెనని నిర్బంధమేమియునులేదు. ఆ సభలో సవరణలనుపహాదించవచ్చును. విమర్శింపవచ్చును. ఒకపక్షమువారందరును ఒక్క మోస్తరుగనే ఓటు యియ్యవలెనని నిర్బంధ మసలేలేదు. స్వరాజ్యపక్షమువారైనను బహిష్కరణ పక్షమువారైనను తమ వ్యక్తి అభిప్రాయమునే నిర్ణయముగా తెలుపవచ్చును. ఆ సభలో పక్షవిభేదమే లేదు. అందరును భారతీయులే వారివారి అభిప్రాయమును తెలుపుటకే అచట చేరిరి. నిరుడు జరిగిన ఒకంబడిక యిటుపైని స్వరాజ్యపక్షమువారిని బంధింపదని నేను పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగా రిదివరకే వ్రాసియున్నారు. ఆ లేఖపత్రికలలో ప్రకటింపబడెను. నన్ను సం తోష పెట్టుట కెవ్వరును తన అంతరాత్మబోధనకు ప్రతికూలముగా ఓటు ఇయ్యగూడదు. మనము ప్రజాధికారసంపన్నమగు విధానమును నిర్మించుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము. కావున అంతరాక్యనుసం తృప్తి నొందించుటయే ప్రధానముగాని యితర వ్యక్తులను సంతృప్తి నొందించుట ప్రధానముకాదు. నాకు శాసనసభానుకూలరు ప్రతికూలరునకు భేద మావంతయును లేదుదేశభక్తి మాత్రమండినచో రెండుపక్షములవారును గూడ దేశసేవ చేయగలుగుదురు. ఆసభకు సభ్యులందరును ముఖ్యముగా రాగోరెనను ఆసభలో జరుగగల పరిష్కారము ఏకగ్రీవముగానే జరుగవలెను. శాసనసభలకు బెట్టుటకు ఆక్షేపణ లేనివారందరును వెంటనే స్వరాజ్యపక్షము చేరి దానిని బలపరచవలెను. ముఖ్యముగా మార్పు జరుగవలసి యున్నది. సాధారణపరిస్థితులలో భారత కాంగ్రెసు సంఘమువారట్టి మార్పును చేయగూడదుగాని అసాధారణపరిస్థితులలో అట్టిమార్పు చేయకుండుటయే దోషము. దేశీయులలో హెచ్చుమంది అశ్వినివరము మార్పును కోరినచో భారతకాంగ్రెసు సంఘమువారు దైర్యముతో అట్టిమార్పును చేయుటయే ధర్మము. పిమ్మట మహాసభలలో వానిని రద్దుపరచినను సరే వారిని మందలించినను సరే గాని యిపుడుమాత్రము జంకగూడదు. ఎప్పుడును ప్రతినిధికర్తవ్య మిదియే అందువలననే అరనికి సాహస మవసరము.

కావున భారతసంఘ సభ్యులలో హెచ్చుమంది యిట్టి మార్పును కోరుచుండినచో వారు సంకేతముపై మూడునెలల వరకును కాలమును వ్యవధేయగూడదు. ఈ చర్చతో కాన్పురులో మహాసభవారికి వృథా కాలయాపనము కలుగకుండుటకు యిపుడే స్థాయిసంఘమువారే దీనిని పరిష్కరింపవలెను. ఇటుపైని కాంగ్రెసు మహాసభ ప్రధానముగా రాజకీయ సంఘముగాగూడ మారవలసియున్నది. స్వరాజ్యపక్షము వారిటుపైని కాంగ్రెసులో ప్రధానభాదముగా నుండుటకు బదులు స్వరాజ్యపక్షమే కాంగ్రెసు కావలెను. బర్మెసు హెంరీ ప్రభువు ప్రసంగమునకు భారతకాంగ్రెసు సంఘమువారొసంగదగిన అల్పతమమును ప్రత్యుత్తర మిదియే"

(మో. క. గాంధీ ఎంగుయిండియా జూలై నెల 28)

రాట్టమునందలి గానము

"నూలువడుకుటవలన ఉత్సాహమేమియును కలుగదు. అది చాలమంది కోడివ్యాపారము." అని యువకులు తరుమగా సాక్షేపణగా పలుకుచుండురు. వారికటుల తోచుచున్నదనియే మేము నమ్మెదముగాని అదిరాట్టములో సహజముగానున్న లోపము కాదనియును భారతదేశమునందలి కోట్లకొలది భీమశక్తిని తెలపివారికి సహాయము చేయవలెనను శ్రద్ధ లేకపోవుటవలననే అట్టివారికి నూలువడుకుట నిరుత్సాహకరముగా కనబడుచుండుననియు మేము తలచెదము. మనయువకు లభ్యసించిన విద్యావిధానమునందే యున్నది. దానివలననే వారు స్వదేశాభిమానమునుగూర్చి యున్నారు. ఏపనియైన సరే దానిప్రయోజనమును సరిగా గ్రహింపకుండ యంత్రప్రాయముగా చేయదొకగినచో అది నిరుత్సాహకరముగనే యుండును. అటులకాలాభివృద్ధిములను గ్రహించి మనముపెట్టి చేయసాగినచో అదియే ఉత్సాహకరమగును. రాట్టమునుగూర్చి వర్ణనర్దుకవి యొకగే యమును వ్రాసి దారమును నిశ్చలమేమిటో పోల్చెను. సాయం కాలముపూట ఆంగ్లదేశమున చలిబాధను తొలగించునట్టి గృహగ్నికుండపరిసరమును గూర్చుండి స్త్రీలును పురుషులును ఓరిమి తోను దీక్షిత తోను త్యాగము తోను మానముతోను రాట్టముపై వడుకుచుండురు" అని ఆకవి వర్ణించెను.

పవిత్రమగు ద్వారకావిషమున శ్రీమహావిష్ణువునకును నితరదేవతలకును క్రితిగా నత్తులను దానముచేసిన చాలపుణ్యము కలుగును. పూజ్యస్త్రీలును వితంతువులునుగూడ స్వయముగా నత్తులు చేయవలెను అని మనహిందూ మతసంబంధముగు పురానాదులలో నున్నది. మనపెద్దలటులే చేయుచుండిరి. ఇప్పటికిని చాలమతములలో యీ ఆచారము అటులనే యున్నది.

భారతదేశమున శిశుమరగిరిలో బుద్ధుడు నివసించుచున్నపుడు అచట నకులపిత యనునొక పురుషుడుండెను. అతనికి ఆవసానము సమీపించినది. ప్రబలమునవ్యాధి కలిగినది. అతడిక బ్రతుకడని అందరును నిశ్చయించిరి. "నాథా! నీవు చనిపోయెదవు. ఇట్టిస్థితిలో నీమనసు విహికములయందు లగ్నము కాగూడదు. అంత్యకాలమున నైహికవిషయాపస్తంబై చనివు వ్యక్తి చాలదుర్లకి పాలగునని ప్రభువు బోధించెను. నీవు చనిపోయిన నేనీవిడ్డల నెటుల పోషింపగలుగుదును. సంసారము నెటుల జరుపగలగుదును అని నీవు విచారపడుచుంటి పనితోచుచున్నది. నీ కట్టి విచారమవసరము. నేను ప్రతితో నూలువడుకగలను. ఉన్ని దారముకూడ తీయగలను. కావున నూలు తీసి విక్రయించి కుటుంబమును పోషించుకొనుచుండును. కావున నీమనస్సును సంసారము నుండి పూర్తిగా మరలించుము. నీవు చనిపోయినపిమ్మట నేను మరియొకని మరల పెండ్లియాడుదునేమో యను విచారము గూడ నీకుండవచ్చును. 16 ఏండ్లనుండి నేను పురుషసంపర్కములేకుండ బ్రహ్మచర్యమును సలుపుచుంటినిగాని నాకది అభ్యాసమైనదిగాన నేను మరన వివాహము చేసికొననుగాన నీవు నిర్విచారముగా పరలోకమునకు పోము" అని వాని భార్య నకులపితకు బోధించెను. అని కథను పాలీభాషాపండితుడును ప్రాసెసరు కోశాంబిగారు వివరించిరి.

"ఇప్పటికాలమునందు ప్రజలకు కలిగిన అసహాయస్థితిని ప్రాచీనకాలమునందున్నవారెరుగురు" అని ప్రాసెసరు రిస్ ప్రాసెసరు దేవిదన్నగార్లు నుడివినవాక్యముల కీకథ నిదర్శనముగా నున్నది.

మనం దేశమున కోట్లకొలదివితంతువులు అసహాయస్థితిలో నున్నారు. వారి కిట్టి గృహపరిశ్రమ చాలా సహాయకరమగు విషయమును యువకులు గ్రహింపగలిగినచో వారు రాట్టము నిటుల నిరసించజాలి యుండరు. (ఎంగుయిండియా)

పరాధీనతవలన ప్రబలమగు కార్యముకలుగును

ఒక అమెరికా దేశీయుడు మహాత్మునకు వ్రాసిన లేఖ

"పరాధీనతకు పాలుపడిన దేశములందు ప్రబలమగు కార్యముతో గూడిన పక్షములు చాలయేర్పడును. ఐర్లండుదేశమే యిందులకు ప్రత్యక్ష నిదర్శనము. పరాధీనములుగానున్న అన్ని దేశములలోను గూడ భిన్నపక్షములకు కలహములు కనబడుచునేయున్నవి. స్వాతంత్ర్యమును బడయటకు ప్రతిపక్షమువారు నొకపద్ధతి నేర్పరచెదరు. ఇతరపక్షములవారు గూడ తమపద్ధతినే అవలంబింపవలెనని నైతము ప్రతిపక్షమువారును కోరెదరు. అందుల కన్ని పక్షములును కలసినపుడు ప్రధానముగ నైకమత్యవిషయము అప్రాధాన్యమగుటయును, అముఖ్యముగు భిన్నత్వవిషయమే ముఖ్యతమమగుటయును తటస్థించుచుండును. స్వాతంత్ర్యమును బడయగలిగిన దేశములలో నీదుర్లతికలుగదు." అని డా॥ మిల్లరుగారు వ్రాసిన "రెనెసు, కేవలన అండుక్లాస్సును" అనుగ్రంథమునందు వివరింపబడెనని సుప్రసిద్ధుడు నామి త్యుడు (అమెరికా దేశీయుడు) అమెరికాదేశమునండి వ్రాసెను.

"భారతదేశమునందలి స్థితిగూడనిపుడిటులే యుండలేదా? అని అమిత్యుడు ప్రశ్నించెను. ఇటులేయున్నమాట నిజమే. అందువలననే మతకలహములు తొలగకపోయినను ఎటులయిన స్వరాజ్యమును బడయటయే ప్రథమకర్తవ్యమని డా॥ విసెంటుగారు మున్నగువారు పలువురు తలంచుచున్నారు. ముందుగా స్వరాజ్యమును బడయవలెనను తలంచువారును ముందుగా నైకమత్యమును కలిగించవలెనని తలంచువారునుగూడ పనిచేయుటకు భారతదేశమునందవ కాశముకలదు."

(మో. క. గాంధీ, ఎంగుయిండియా, 28-7-25.)

కొచ్చిన శాసన సభ

బడ్డెటు సమావేశము

ఎర్నాకులము, జూలై 27:—కొచ్చిన శాసనసభయొక్క బడ్డెటు సమావేశము నేడు ఉదయం 11-30 గంటలకు పురము దిరుమున జరిగెను. దివానగు రా॥బి॥ టి. ఎస్. నారాయణయ్యరుగా రగ్రాసనాధిపతిగ నుండెను. సి. డబ్లియ. యి. కటను వీరాపోలీ ఆర్చిభిషప్పగు డా॥ అంజనమేరి, న్యాయమూర్తినారాయణమినను, రా॥సా॥ కొమ్మ గోవిందమరారు హోరైన ప్రేక్షకులలో సుప్రసిద్ధులు. నల్లరు నూతన శాసన సభ్యులు ప్రమాణములను ఓదికొనినపిదప, అధ్యక్షుడు ప్రారంభోపన్యాసమును గావించెను. శాసనసభ్యులును, అధికారులును పరస్పర సానుభూతితోగలసి సంతరించెవరిని మహారాజాగారు నమ్ముచుంటిరిని అధ్యక్షుడు చెల్వెను.

ఆదాయ వ్యయముల స్టేటుమెంటు

రాబోవు సంవత్సరముందు 70.6 లక్షల రూపాయలు ఆదాయముగ సంస్థానమునకు వచ్చునని తాను నమ్ముచున్నాననియు, 71.9 లక్షలు వ్యయమునకు అవసరమనియు దివానగను అధ్యక్షుడునగు నారాయణయ్యరుగారు చెప్పిరి. ఈ సాలునకు 1936 లక్షలు లోటు గన్పించెననియు, రాబోవు కేవలము 82.7 లక్షలు నత్సరాంతమునకు చేలుననియు అధ్యక్షుడు చెల్వెను.

గత సంవత్సరముందు విద్యక్రింద వ్యయము హెచ్చుట బడ్డెటు అంశములందు ఒక విశేషము. వ్యయమునకు గావలసిన సొమ్ము సమకూర్చుటకు తగిన యేర్పాట్లు గావించినగాని విద్య కొరకీతీరున హెచ్చువ్యయము గావించుటకు అవకాశములు లేవని ఆర్థికసభ్యుడు నుడివెను. ఇతర పద్ధుల క్రింద గూడ వ్యయము పెరిగెను. నూతనముగ ఆదాయమును వృద్ధిచేయుటకు తగిన అవకాశములు గనుగొనినగాని యంత వ్యయ మికజేయుటకు వీలులేదనియు, ఎంత అధికముగ వ్యయముజేయవచ్చునో అంతఅధికవ్యయము యీసంవత్సరము చేయబడెననియు ఆర్థికసభ్యుడు చెల్వెను.

అధ్యక్షుడు స్టేటుమెంటు వివరించిన విషయ మధ్యాహ్నము 1-30 గంటలకు శాసనసభ నివృత్తయబడెను. బడ్డెటుపై చర్చజరుపుటకు రేపు శాసనసభ తిరిగి సమావేశమగును.

(అ. ప్రె.)

మితవాదులదృష్టి

సాయుక్తరాష్ట్ర మితవాద సంఘము, సర్ సప్రభాగారి యధ్యక్షతక్రింద సమావేశమై బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువు ప్రసంగమును నిరసించుచు తీర్మానించెను. మితవాదులను చేరదీయవలయు నను యత్నము సఫలము గాదయ్యెను. బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారిలో నేడడుమువారును ఏకీ భవిష్యత్తును తెల్లమున్నది. సర్ సప్రభాగారు మడ్డి మెను కమిటీలో సభ్యులు. వీరు మైనారిటీరిపోర్టుపై సంతకము చేసియుండిరి. సప్రభాగారు అతివాదులు గారు. ఇండియా ప్రభుత్వసభ్యులుగ బనిచేసియుండిరి. అట్టివారి సలహాలు మూలద్రోయబడెను. బర్మెన్ హెడ్డు ప్రసంగాంతరము, మైనారిటీ రిపోర్టు అంతరించినటులనే ఎంచవచ్చునని, సప్రభాగారు దెలుపుటబట్టి, మితవాదులలో సయితము ఎట్టినిరాశ గలిగెనో యూహించవచ్చును. కాని, మితవాదుల నిరాశ ఫలప్రద మగు మార్గములను చేపట్టుటకు ప్రోత్సాహము గలిగించదు. ఎన్నియవ మానములు తటస్థించినను, వారు సహకారమునే బోధించుచుందురు. అన్ని పక్షములవారును కలసి స్వపరిపాలన విధానమును తయారుజేయవలయు నని, సప్రభాగారు కోరుచున్నారు. బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారనినదే చాలునని, మితవాదులు తొందరపడుచున్నారు. కాని, సప్రభాగారు చేసిన మైనారిటీ సూచనలను మూలద్రోసినవారు, వేరొక విధానమును తయారుజేసిన ఆమోదింతురను నాశ గలదా? అం గీ క రిం చె ద మి ని వాగ్దానము జేయ క పూర్వము, సంస్కరణ విధానమును తయారుజేసి సమర్పించుటచే, భారతీయు లనిన ఇంకను చులకన యగుట నిశ్చయము.

మితవాదులు పూర్వానుభవము బట్టి యైనను పాతము నేర్చికొనరు. ఎప్పటికిని ఒక్కమార్గమే అవలంబింప నెంచుటచే, మితవాదుల ప్రాబల్య మడుగంటుచున్నది. హిందూదేశ రాజకీయపక్షములు, తమలో తా మొక విధానము నేర్పరుచు కొనుట వేరు. పార్లమెంటుసభకు సమర్పించుట వేరు. ఎన్ని యసమ్మతితీర్మానముల గావించినను, ప్రజాశక్తి వృద్ధిగాంచనిది లాభముండదు. విన్నపములును రాయబారములును విశేషలాభ మొనర్పజాలవని, దెలుప నక్కరలేదు. బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారిప్రసంగ మొంత సంశ్లేషికరముగనున్నను, సంస్కరణములను కొనసాగించవలయునని మితవాదసంఘమువారు హితమొనగిరి. వీరు ఇంతకన్నను వేరొకమార్గము జూపజాలరు. సంస్కరణముల నొకవేళ చేపట్టినను, భారతీయకమిషనును గడుపుకాలమునకు ముందుగ

నియమించెదరను నాశ వట్టియడియాశ. ఇంకను టైము పత్రిక యీ సంగతిని స్థిరపరచుచున్నది. “ఇంగ్లండుకు సంబంధించినంతవరకు పదినవతనరముల గడుపును నిలిపి తీరవలయును. సంస్కరణములవిషయమై మనము ప్రతిజ్ఞజేసియుంటిమి. ఇది మన విధిమాత్రమే గాక, భారతీయుల రాజకీయాభివృద్ధికిగూడ ముఖ్యమని వారిని హెచ్చరింపవలయును. మనప్రతిజ్ఞను వారికి దెలిపి దానిని కొనసాగించక తప్పదని తెలుపవలయు” నని టైముపత్రిక దెలుపుచున్నది. స్వరాజ్య విధానమునుగూర్చి బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారు చేసిన సూచన సయితము, టైముపత్రిక కిట్టము లేకున్నది.

మెస్టనుప్రభువుగారి యూహను గమనింపవచ్చును. “కనీసము 1929 సంవత్సరమువర కయినను, సంస్కరణవిధానమునం దెట్టిమార్పు గలుగ గూడ” దని మెస్టనుప్రభువు హెచ్చరించెను. ఇందునుబట్టి బ్రిటీషుప్రముఖులనిజభావ మేదియో కనుగొనవచ్చును. లిబరలుపత్రిక యగు “మాంచెస్టరు గార్డియన్” పత్రిక సయితము ఇంపీరియల్ పద్ధతులపట్ల మక్కువ జూపుచున్నది. జాతీయవాదులు మార్పుజేదవలయు నని యీ పత్రికగోరుట విచిత్రము. మార్పుజూపవలసినది అధికారులే. సంస్కరణములను చేపట్టనిచో, పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వ పద్ధతిని హిందూదేశమున కెన్నటికిని ప్రసాదించకబోవచ్చుననియు, ఉన్నదిగూడ చేజారుట నష్టదాయకమనియు, మాంచెస్టరు గార్డియన్ పత్రిక మందలించుచున్నది. ఇట్టిబెదరింపులు మితవాదులను భయపెట్టిన భయపెట్టవచ్చును. కాని, కృతనిశ్చయు లగు భారతీయుల జన్మస్వాతంత్ర్యము నేరును నిరాకరింపజాలరు. సంకుచితమగు సంస్కరణముల నొకవేళ రద్దుజేసినను, సంపూర్ణస్వపరిపాలనము దానియంతట యదియే లభించును. ప్రజలదీక్షయే, స్వరాజ్యప్రాప్తికి కారణ మగును. మితవాదులు, ప్రస్తుతసందర్భములను గుర్తించి, పార్లమెంటుసభపై గాక ప్రజలపై నధికవిశ్వాసముంచుచో, అచిరకాలములో దేశముక్తి గాంచగలరు.

కార్పరేషను : క్రొత్తకమిషను

మదరాసు కార్పరేషనుకు, ఇంతవరకును సివిలు సర్విసు ఉద్యోగులే కమిషనరులుగనుండుచు వచ్చిరి. బెంగాలునుదంవలె చెన్నపురియందును కార్పరేషన్ హోద్యోగిని నియమించుటకుగానితొలగించుటకుగాని, కార్పరేషనుకు అధికారముండుట ధర్మము. లేనియెడల కార్పరేషనుసభ్యులకోర్కెలు కొనసాగనేరవు. కాని, అట్టి యనుకూలసితి చెన్నపురిలోగాని, బాంబాయిలోగాని ఇంకనుకలుగలేదు. ప్రభుత్వమువారు తమయిచ్చవచ్చినవారిని కార్పరేషను కమిషనరుగ నియమించుటయు, కార్పరేషను సభవారు వారితోసరిపెట్టుకొనుటయు తటస్థించుచున్నది. ఇయ్యది స్థానిక స్వపరిపాలనమునకు ప్రోత్సాహకరముగానేరదు. చెన్ననగరమునిసీలు చట్టమునీవిషయమున వెంటనేసవరించుటముఖ్యము. ఈమారు భారతీయోద్యోగిని కమిషనరుగ నియమించిరి. ఇట్టిని యామకమున కిదియే మొదటిసారి. క్రొత్తకమిషనరుగ ది,

బ. జే. వెంకటనారాయణ నాయుడుగారు, ఆంధ్రులు. ఆంధ్రులకు వీరు చిరచరితయులు. వీరిజీవిత చరిత్ర వేరొకచోట ప్రచురింపబడినది. అందు అధికారదశమాత్రము విశదీకరింపబడెను. కాని వీరు ఉపాధ్యాయపదవియం దుండి, విద్యార్థుల కృతజ్ఞతకు పాత్రులయిరి. విద్యార్థులను సుశిక్షితుల గావించుటయందు వీరి కెక్కుడునేర్పు గలదు. ఆ దినములలో వీరు మతసంఘసంస్కరణాభిలాషను విద్యార్థులలో పురికొల్పుచుండిరి. విదేశక్రైస్తవ మిషనరీల బోధనలను ఖండించుటలో, వీరు సమర్థతను జూపుచుండిరి. అధికారపదవుల నాక్రమించినపుడు, అవినీతినిమాన్యుటకు వీరు మిగుల పాటుబడుచుండినటుల, ప్రతీతి కలదు. రిజిస్ట్రేషను ఇన్ స్పెక్టరు జనరలుగ నుండ, వేళ్లతో పాతుకొని యున్న లంచగొండితనమును నిర్మూలించుటకు వీరు చేసినప్రయత్నములు ప్రశంసాపాత్రములు. ఇట్టి సందర్భములలో, పలువుర యాగ్రహమునకు పాత్రులగుట సహజమయినను, వీరు జంకక తమ ధర్మమును నిర్వహించి యుండిరి. వీరి ప్రయత్నము లెంతవరకు శాశ్వతఫలము నొనగూనో ముందుగాని తెలియదు. సెటిల్ మెంటు ఆఫీసరుగ నుండి వీరు పంపిన రిపోర్టుల నిదివరకు విమర్శించి యుంటిమి. రయితులు రానురాను ధనవంతులగుచున్నారనియు, ఎక్కువ పన్నులను భరింపగలరనియు దెలుపుట, అనుభవవిరుద్ధముగ గన్పించును. ఈ విషయమున, వేంకటనారాయణ నాయుడు గారు అధికార సాంప్రదాయముల ననుసరించిరి. వారి విశ్వాసము లెటులున్నను, తమ విధిని నెరవేర్చుటకు నాయుడుగారు త్రికరణశుద్ధిగ పాటుబడి రని, ప్రార్థించిరి. ఇట్టివారు కమిషనరుగ లభించుట కార్పరేషనుకు మేలని ఎంచవచ్చును. ప్రస్తుతసమయమున కార్పరేషను పరిపాలనము ఉండదగినరీతిగ నుండలేదని, తెలియుచున్నది. ఇటీవల బయల్పడినదుర్లయములు, కార్పరేషను పరిపాలనమునకు కళంకదాయకములు. క్రొత్త కమిషనరుగారు, ఇట్టి లోపములను సవరించి, కార్పరేషను చక్రమును తిన్నగ నడుపగలరని ఎంచెదము. వర్ణభేదమును బొత్తుగ గుర్తించరని నమ్మెదము. కాని న్యాయమును దయతోను విచక్షణతోను మిళితము జేయుట యుక్తమని, వీరు గ్రహించుచో, అనవసర కలవరమున కెడముండదు. కేవల శిక్షలవలన గాక, ప్రబోధము వలనను సంస్కరణమువలనను, లోపములను దొలగింపవచ్చును. కార్పరేషను కమిషనరు ప్రభుత్వోద్యోగిగ నుండినను, ఆ విషయమును మరచి, ప్రజాప్రతినిధుల తీర్మానములను నిష్కర్షగ కొనసాగించి, స్థానిక స్వపరిపాలనమును కొనసాగించుట తనవిధి యని గ్రహింపవలయును. సివిలు సర్విసు ఆఫీసరులకన్నను భారతీయోద్యోగి పెక్కు విధముల మెరుగని చూపవలయును. వెంకట నారాయణ నాయుడుగారు, నిన్నటిదినము తమనూతనపదవి నాక్రమించిరి. వీరు తమధర్మమును అకుంతితదీక్షతో నిర్వహించి, పేరెన్నిక గాంచెదరుగాక యని కోరెదము.

ఓటరుల సమావేశము : స్వరాజ్యపక్షము
నాగపురమున జరిగెడి వోటురుల సమావేశమున, పాల్గొనుటకు స్వరాజ్యపక్షము నిరాకరిం

చుట సమంజసముగ నున్నది. ఓటరులు మంత్రి పదవుల నంగీకరింపు డని తమప్రతినిధులను గోరి నటుల బాపుట కీసమానేశమును కూర్చున్నారు. మధ్యరాష్ట్రములందు ప్రతిష్ఠంభనమును తొలగించుటయే, యీసంభయము క్క ముఖ్యోద్దేశ్యము. స్వరాజ్యపక్షమువా నీవలలో జిక్కుకొనరయిరి. ఓటరులయందరి యభిప్రాయమును కనుగొని, ఆ ప్రకారము నిర్ణయించుచో, అర్థ ముండును. కొలది మంది ఓటరులను సభ కాహ్వానించి, వారియభిప్రాయమునుమాత్రము కనుగొనుటవలన, ప్రయోజన ముండదు. ఓటరులందరను సమావేశపరచుట దుర్లభము. అందు కొకవేళ ప్రయత్నించినను, తగినవ్యవధియుండవలెను. అంతియగాని, రెండు మూడురోజులలో వోటరుల సభను కూర్చుట, యసంభవము. ఓటరుల సమావేశము మితవాదుల యభిప్రాయమును మాత్రమే వ్యక్తపరచగలదు. అంతియగాని, స్వరాజ్యపక్షము వారి నిశ్చయమును మరల్చజాలదు. ఓటరుల సమావేశ మెటుల తీర్మానించినను, మితవాదులు మంత్రి పదవులను చేపట్టుటకు సంసిద్ధులై యున్నపుడు, యిట్టి సమావేశమును జరిపి ప్రయోజనముండదు. ఓటరులపట్ల ఇంతటి యభిమానము మితవాదుల కెప్పటినుండి కలిగెనో తెలియదు. కాంగ్రెసు తీర్మానము ప్రకారము, ఓటరులు శాసనసభల ఎన్నికలను బహిష్కరించి, అనేకస్థలములందు ఖాళీ పెట్టెలను పంపినపుడు, మితవాదులు ఓటరుల యభిప్రాయమును మన్నించిరా? శాసనసభలను బహిష్కరించిరా? లేనపుడు, ఓటరులపట్ల నింతయభిమాన మిపు డెటుల గలిగెను? స్వరాజ్యపక్షమువారిపట్లదలను సడలించునిమిత్తము, ఇట్టి ఏర్పాటు గావించి రనుట విదితము.

మాతృభాష

మాతృభాషనుతప్ప మరియొకభాష నుచ్చరింప మనుట అతివాదమయినను, ప్రస్తుతసందర్భాన్నిలో యవసరమగుచున్నది. విద్యను విదేశభాషలో నేలగరచవలయును? శాసనసభా కార్యక్రమమును ఆంగ్లభాషలో నేల నడుపవలయును? శాసనసభల రిపోర్టులను దేశభాషలో నేల ప్రచురింపరాదు? దేశభాషలు బాత్తుగ క్షీణించుచున్నవి. ఆంగ్ల విద్యాధికులు వానితో నవసరము లేకుండనే, పెద్ద పదవుల నాక్రమించుచున్నారు. పరిపాలనమంతయు ఆంగ్లభాషలో జరుగుట, ప్రజలలాభమునిమిత్తము గానేరదు. న్యాయస్థానములలో దేశభాషల నేల ఉపయోగింపగూడదు? ప్రభుత్వమువారును విద్యాధికులును గూడ, దేశభాషలకు ప్రోత్సాహ మొసంగ నపుడు, కొందరు సంస్కర్తలు విని రక్షణకు గడంగుట ముఖ్యము. అందుకొర కెక్కుడు పట్టుదల జూపక తీరదు. గౌ. సి. పి. రామస్వామి అయ్యరు గారిట్టి సంస్కర్తల దీక్షను నిరసించినను, ఇందు విదేశభాషాద్వేష మేమియు లేదని కనుగొనవచ్చును. ఇటీవల బాంబాయిలో దేశీయ క్రైస్తవులు జోసెఫ్ బాప్టిస్టాగారికి విందొసగినపుడు, అధ్యక్షులగు పెరిరాగారు చక్కని హితోపదేశ మొసర్చిరి. “మన స్త్రీలు మరల చీరెలను ధరింపవలయును. మనము దేశభాషల నుపయోగింపవలయును. అట్టితరి హిందూమహమ్మదీయసోదరులతో వారి భాషలోనే ముచ్చటించగలము. ముప్పది

రూపాయిల ఉద్యోగముకొరకు విడనాడిన మన వృత్తులను పరిశ్రమలను మరల చేపట్టుదము. కాలరులను, నెక్కైలను విసర్జించెదము” అని అధ్యక్షులు గావించిన హెచ్చరిక దేశీయ క్రైస్తవులకే గాక, ఆంగ్లవిద్యాధికుల కెల్లరకును లాభించును. మాతృభాష నుద్ధరింపకుండ, భారతజాతి నుద్ధరించుట కలలోనివార్త.

అడ్డరకేమెంటు తీర్మానము

సి. వి. వెంకట రమణయ్యగారు రాబోవు మద్రాసు శాసనసభలో బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువు గారి ప్రసంగమునుగూర్చి విచారించుటకు అడ్డరకేమెంటు తీర్మానమును ప్రతిపాదించెదరు. బాంబాయి శాసనసభలో నిట్టి తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టినెంచగ, రాష్ట్రీయసభలో నిందుకు చోటు లేదని, గవర్నరుగారు నిర్ణయించిరి. మద్రాసు శాసనసభలో మాత్రముచర్చకవకాశ మొసగబడునా? రాజ్యాంగ సంస్కరణముల విషయమై అభిప్రాయ మిచ్చుటకు రాష్ట్రీయసభల కధికారము లేదనుట, పరిహాసాస్పదము. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానముగూర్చి తమయభిప్రాయము చెలుపుటకు, రాష్ట్రీయసభల కెక్కుడధికారము గలదనుటకు సందియములేదు. రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు అభిప్రాయమొసగ వీలున్నపుడు, శాసనసభలేల యొసగగూడదో తెలియదు. మడ్డి మెనుకమిటీ సూచనలను శాసనసభలు చర్చింపగ, బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువు ప్రసంగముగూర్చి ఏల చర్చింపగూడదు? వెంకట రమణయ్యగారి తీర్మాన మెటుల పరిణమించునో చూడవలయును.

బాన్లాహత్య కేసు: పాండిస్థితి

బాన్లాహత్య కేసులో మరణదండన విధింపబడినవారు ప్రీవీ కౌన్సిలున కప్పీలు జేయనెంచిరి. అందుకు హైకోర్టువారు రనుజ్జనానగెడరో లేదో తెలియదు. అనుజ్జనానగూచో, అప్పీలు ఫయిలగువరకు, ముద్దయిల నురిదీయ వీలులేదు. ఆసందర్భ మటుండ, వీరిలో నొకరగు పాండిగారికి పిచ్చయెత్తినటుల ఇండియను డెయిలీమెయిలు పత్రికా ప్రతినిధికి పోలీసు కమీషనరుగారు తెలిపిరట. మరణదండన విధించిననాటినుండియు, వీరిమనస్సు చెడిపోయెనట. పాండిగారు ఉన్మాదశరణాలయమునకు గొంపోబడిరి. వీరికి పిచ్చ గుదురువరకు ఉరిదీయగూడదని, ఇండియను డెయిలీ మెయిలుపత్రిక అభిప్రాయపడు చున్నది. భావిపరిణామ మెటులుండునో.

అనుమానము

హిందూదేశమునందు, రాజకీయవిషయములలో తరుచుగ పాల్గొనని వారుగూడ అధికారుల అనుమానములకు గురియగుచున్నారు. రవీంద్రనాథ టాగూరు గారికి బర్లినునుండి యొకలేఖ రాగ, దానిని చింపిచూచి అధికారులు డక్కానుండి తిరిగి పంపిరట. ఇట్టిగౌరవమునకు తమ నికను పాత్రులుగ జేయుచున్నందులకు, కవీశ్వరుడు సంతసించుచున్నాడు. రవీంద్రునికే యిట్టి కష్టములు తప్పనపుడు, తదితరులసంగతి జెప్పనేల?

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు, ఇండియా ప్రభుత్వమునకు పంపబడె ననియు, వారి యంగీ

కారము నికను పొందలేదనియు, వీలున్నచో మద్రాసు శాసనసభవారి ఆగస్టు సమావేశము నందుగాని, లేనియెడల సెప్టెంబరు సమావేశము నందుగాని బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడు ననియు, తెలియుచున్నది.

బర్మిన్ హెడ్డు ప్రభుని యుపన్యాసము

మితవాదుల యసంతృప్తి

సంస్కరణములపట్ల భ్రమమాత్రము వదలకుండుట

ఆలహాబాదు జూలై 7:— ఈపట్లగమందు బర్మిన్ హెడ్డు ప్రభుని యుపన్యాసమును వివరించుటకు మితవాద సంఘము యాజమాన్యమున నొక బహిరంగసభ జరిగెను. సర్ లేజ్ బహదరు సుప్రమాగా రధ్యక్షత వహించిరి. చింతామణి లక్ష్మీవాసులను గోకర్ణనాథమిశ్ర, కాన్పూరువాసులను రాయ ఆనంద వరూపుగా ర్లుపన్యసించిరి.

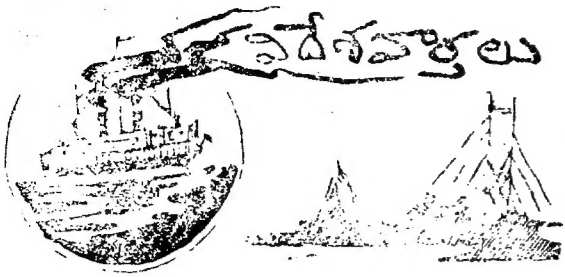
సుప్రమాగా రిట్లుపన్యసించిరి. “బర్మిన్ హెడ్డు ఉపన్యాసము చాల ఆశాభంగము గలిగించినది. ఉపన్యాసము చదివినప్పుడు దానిలో రాజకీయ చాతుర్యముకంటె స్వప్రభు లంబన మెక్కుడుగ గన్పట్టెను. ఎట్టినిశ్చయముల కింకను రాజీదని హైందవమంత్రి నుడివినను, ఉపన్యాసమందు నిశ్చితాభిప్రాయములు మెండుగ నే యున్నవి. బర్మిన్ హెడ్డు ప్రభుని యుపన్యాసము గనినపిమ్మట మడ్డిమను సంఘముయొక్క మై నారిటీ నివేదిక మట్టి వ్రాతలే యనుమాట తప్పక సత్యమగుచున్నది. అట్లు గ్రహించుటలో నే నెట్టిపారబాలు నొందుటలేదు. కాని యీ సదుమ కూడనైయున్న శాసనసభలు దానికి సరిగు సమాధానమిచ్చు ననియు, సప్రభు మైనారిటీ నివేది కింతకంటె నాదరణము చేకూరవచ్చునని భావించుచున్నాను.

ఇక నిన్న మొన్నటివరకు సహకారముచేయుట కంగీకరింపనివారు నేడు సహకారమున కనిట్లులుగాలేరు. ఇప్పుడు తాము సహకారముచేయనిచో నాక్షేపణకు పాత్రులగుదురు. తమపక్షములలో విభేదము లున్నవని మొగహెటు లేక యొప్పుకొను సమయము వచ్చినది. విభేదములను సద్దుకొనుటకు తగుప్రయత్నములు సలుపవలయును. అప్పుడు స్వరాజ్యముకొఱకు వారు సలుపు పారాటము మఱింత బలమైనను, ప్రతిపక్షమును తనప్రతిష్ఠకు భంగము కలుగ గూడదని ప్రాకులాడుట యేయిందులక వ్వము. ప్రతిపక్షము తాను తయరుచేసిన ప్రణాళికనే యవలంబించవలెనని పట్టుదల గలిగియుండుటచే నైకమత్య మసాధ్యమగుచున్నది. ఒక్క సామాన్యప్రణాళిక చయూరునీయుటయందు కృతార్థులగుచో స్వరాజ్యసమరము చాల సులువుగా లేును. స్వల్పాభిమానముగను వదలుకొని యొక ఘనాశయముకొఱకందలును కలిసి పనిచేసి ప్రస్తుతకష్టవశన దాటుటకు ప్రయత్నింపవలసిన సమయమువచ్చినది. అప్పుడు మనము పార్లమెంటు వారియొద్దకుఁ బోయి, మాప్రణాళిక యిదిగో, మీ రంగీకరింపుడని మనమడుగవచ్చును. దాని నిదివరలోజూపిన నిర్లక్ష్యభావముతో జూచుట కెట్టియవకాశము నుండదు.”

పిమ్మట బర్మిన్ హెడ్డుప్రభువు నుపన్యాస మాశాభంగకరమగును, నిరభివృద్ధిసూచకముగను, భారతీయాశయవిచ్ఛేదకరముగ నున్న దనియు, నెట్టి యాలస్యము లేకుండ నైనారిటీ నివేదిక వారి ప్రధానమంసలను వెంటనే యాచరణలో పెట్టవలయు ననియు, నెట్టి విమర్శన లేకుండ మైనారిటీనివేదికను ద్రోసివేయుట దేశమున కవమానకరమగుననియు, ప్రస్తుత సంస్కరణము లెంతయసంతృప్తికరముగ నుండి, యెంత నిరర్థకములై, యెంత యనాచరణీయము లైన, నన్ని రాజకీయకత్తులును వాటి నుపయోగించి యొక నెక్కువ సంస్కరణములకు భారతీయులకేని జాలవలయు ననియు, సివిలుసర్వీసులను నైస్యమును భారతీయ మొనర్చుపట్ల హైందవ మంత్రినుడువులత్యంతాక్షేపణీయము లనియు నీసంఘమువారు తీర్మానములు చేసిరి.

దక్షిణాఫ్రికాలో నీ సదుమ నంగీకరింపబడినది యిది యను బిల్లులను గూడ నాక్షేపించుచు తీర్మానించిరి.

(ఆ. ప్రె.)

విరోధ శాంతి

బ్రిటిషు ఆశయములకు భంగము లేకుండుట

సరిహద్దులకు భంగము రాకూడదు

లండన్, జూలై 25:—యూరప్ ఖండములో బ్రిటిషు ఆశయములకు భంగము లేకుండవలెనని ఆస్టిక్ చాంబర్లెనుగారు బర్మింగ్హాంలో నుడివిరి. పరస్పర ఒడంబడికలను గూర్చి జర్మను లిచ్చిన ప్రత్యుత్తరము కొంత ఆశాభంగముగ నున్నదనిరి. దీనియాలమున విభిన్న పూర్వకముగ రాయబారములను జరుప వలసి యుండును. స్వయముగ కలిగిని నిర్వహించు అవకాశ ముతోలినదనిరి. కాని జర్మనులు తమ ఏర్పాటు ప్రకారము జేయవలెనని కోర్కెను గుర్తించిరి. మరల మాటిమాటికి ఉప ద్రవము లేకుండ వ్యవహారము పరిష్కారము కాగలదనిరి. భయ ముతోలనననిరి. మన పొరుగునున్న వారికి గూడ భయము లేకుం డ జేయవలెనని తలంపు మానకు లేదనుకొనరాదనియు యూర పులో శాంతిని బ్రవేశింపబడుట ప్రయత్నించుట లేదనియు అనుకొనరాదనిరి. ప్రస్తుతమందున్న ఫ్రాంకో బెల్జియం సరిహ ద్దులకును, జర్మను సరిహద్దులకును భయము లేకుండ జేయవలెనన్న మాటలను ఎవరికిని ఇట్లుములేకపోయెను. ఆసరిహద్దులను గాపా డుటచే మనకే ఖేదము. మనము పాల్గొనని ఒడంబడికలు ఫ్రాంసు, జర్మనీ బెల్జియములను అభయముల నీయజాలననిరి.

బొగ్గు పరిస్థితులు

ప్రభుత్వమువారు చర్యను దీసికొనవలెననుట

లండన్, జూలై 25:—గనులపనివాండ్లు నిల్చిపోయి నవ్వో బొగ్గును గొంపోవుటకు వీలు లేకుండు జేయుటకు ప్రైడ్ యూనియను కాంగ్రెస్ ప్రత్యేకసంఘమువారు నిశ్చయించుకొనిరి. ప్రైడ్ యూనియనులందరను దీసికొను చర్యనుగూర్చి గూడ ఆలోచించుటకు 80 తేదీని ప్రత్యేకసమా వేశమును జేపెదరు.

గనుల పనివాండ్లకు సహాయముచేయుటకు ఏర్పాటుజే యవలెనని గృహనిర్మాణ సంఘమువారు చెలియజేసిరి. విదేశీరాచకీయములందు జర్మనులు ఫ్రాంసు, బెల్జియము లతో రాయబారములను ప్రయత్నించుట కొంచెము తృప్తికర ముగనున్నదని బాడ్వినుగారునిరి. సాగ్యమైనంత త్వరలో జర్మనీ సీనియమితిలో జేరవలెననియు అప్పుడు ఆయుధములను, సై న్యములను తగ్గించు సమస్య క్రొత్తిరూపమును దాల్చినది. పూ ర్వముకంటె బాగుండుననిరి. బ్రిటను అధినివేశపర్తము యభి వృద్ధిగాంచకుండుటకు గారాము ఉత్పత్తి, పంచెలెట్టుటలో ఖ ర్యులుఎక్కువగుటయే. బొగ్గుయజమానులు గనులపనివాండ్లుపా రాడుచున్నారు.

ఉభయములు తమవాదము మంచిదేయనుచున్నారు కా ని పారిశ్రామిక ఆర్థికపరిస్థితులు పాడగుచున్నవి. దీనిని క్రొత్త రూపమును దాల్చునట్లుల యజమానులును, పనివాండ్లను జే యవలెను. శాశ్వతముగ పరిష్కారముజేయుటకు చులకనగ ఏర్ప డువరకు ఈ పరిశ్రమ ఇంకొక సంవత్సరమో, రెండుసంవత్సర ములో సాగువరకు రాయబారములు జరిగిన బాగుండుననిరి.

ప్రభుత్వ ప్రయత్నములు

లండన్, జూలై 27:—నేటియుదయమున బాడ్విను గారు స్వయముగ బొగ్గుతగవులో జోక్యముకలుగజేసికొనిరి. ప్రైడ్ యూనియను కాంగ్రెస్ వారితో రి గంటలు మాట్లాడి రి. ఈసేవమాత్రమున తానే బొగ్గుతగవును పరిష్కారముజేయు టకు బాడ్వినుగారు పూనుకొనిరి.

ఇకముందు మరింత కష్టపరిస్థితులు లేకుండ జేయదలచి 'రేని బొగ్గుగనుల పరిశ్రమకు ఇతరసహాయము గావలసియున్న దని బాడ్వినుగారితో రాయబారులు జెప్పిరిని చెలియు చున్నది.

రేపటిదినము బొగ్గుగనుల యజమానలో మాట్లాడెదనని బాడ్వినుగారు చెలియజేసిరట.

రిఫుల సంకులము

ఫ్రెంచివారి దాడి

పెద్ద అవస్కందనమునకు ఎత్తులు

ప్యారిస్, జూలై 25:—రణరంగమున ముఖ్యభాగమున ను ప్రాచ్యభాగమునను ఫ్రెంచివారు ముట్టడించుటచే పెజా తాజాలకు శత్రువుల ఒత్తిడి తగ్గినది. ముట్టడించబడిన ఫ్రెంచి సైన్యమును తప్పించిరి. పెద్ద అవస్కందనమునకు పెద్ద ప్రయత్న ములు జరుగుచున్నవి.

సహాయసేనలకై ఎదురుజూచుటచే ఇంతవరకు ఆలశ్య మైనది. ఫ్రెంచివారి సంతకములగుడ కొంతకాలము పరి మితికి లోనై జేయబడెను. ఇనియొక కారణము.

ప్ర్యాంకో స్పెయిను ఒడంబడిక

ప్యారిస్, జూలై 26:—మొరాకోనుగూర్చి ప్ర్యాంకో స్పెయిను ఒడంబడిక పూర్తిఅయినది. ఫ్రాంసు స్పెయిను ప్రత్యేకముగ సంధి జేసుకొనరట.

ఉభయములు గలసి పోరాడుటకు నిశ్చయించుకొనిరి.

స్పెయినువారు మొరాకోలో గొప్పపోరాటమును మొరా కోలోనున్న స్పెయిను ప్రదేశములో రివరాసేనాని టూట్టు నుకు వచ్చినవెంటనే ప్రారంభించెదరట. తీవ్రముగ బాంబులను వేసినశిక్కులు అడిగిరులో దిగదరట. గుడ్డీ తెగలున్న ప్రదేశ ముపై దాడినల్పదరట. నెగ్గా లోయలోనున్న రిఫుహార్గాను దీసికొనెదరట.

కమ్యూనిస్టు కార్యాలయములను దొమ్మిసేయుట

ప్యారిస్, జూలై 27:—కమ్యూనిస్టు పత్రిక రిఫులతో ఫ్రెంచివారు భౌతికభావముతో మెలగవలెనని వ్రాయ పోరీసు వారు కమ్యూనిస్టు కార్యాలయమును ముట్టడించి కమ్యూనిస్టు సభ్యులకేర్ల పట్టిని మరీకొన్ని కాగితములను బట్టుకొనిరి.

నాకా సైనిక వైమానిక దళములు

మితవ్యయము

ను పరిశీలించుటకు చావర్సు ప్రభువుగారు మితవ్యయ పరిశీలక సంఘ దృక్పథులగ నియమించబడిరి.

సికిగారి నెవరో పొడుచుట

సికిగారి నెవరో పెడమీద కత్తితో పొడిచిరి. స్వార్థక ములేక వీధిలో పడియుండెను. వైద్యాలయమునకు గొంపోయిరి. బ్రతుకునోలేదో జెప్పటకు వీలులేనంత భయముగ నున్నది.

స్టోవియట్లు

బ్రిటను నుండి నేతపరికరములను గొనుట

లండన్ జూలై 24:—£0,00000 పావల విలువగల శీత పరికరములను గొనుటకు సోవియట్లు బ్రిటనుకు బోవు చున్నారు.

ఆస్ట్రేలియా నావికుల సమ్మె

పరిశ్రమలకు కష్టము

మెల్బోర్న్, జూలై 27:—ఆస్ట్రేలియా రేవులలో 70 నాకులు పడియున్నవి. వేలకొలది నావికులు పనిలేకయు న్నారు. పరిశ్రమలకు చాల ఇబ్బందిగనున్నది.

అబ్దుల్ కరీంగారి సమాధానము

రిఫులపోరాటమునకు కారణము

రిఫులకు ఫ్రాంసుపట్ల స్నేహభావమే కాని సరిహద్దు విషయమై లయతీసేనానితో ఏకీభవించుటకు వీలుగానున్నది.

లయతీగారు తమ రాజ్యమును ఆక్రమించుకొనుటకు ప్రవేశించగనే ఇక స్నేహభావముంచుటకు వీలులేదనుకొనిరి.

రిఫురాజ్యమును నిలబెట్టుటకు తప్ప మరితర కారణములతో తాను పోరుటలేదని అబ్దుల్ కరీంగారు చెబుచున్నారు.

తమసత్వములను గాపాడుకొనుటకు పోరుచున్న చిన్న జాతిపై రెండు పెద్దజాతులవారు ఏకమగుట అవమానకరమనిరి. ఈసంకులమున యూరసియనులుగాని బోలిషీయులుగాని పోరుట లేదనిరి. ఫ్రెంచి ప్రజలపట్ల గౌరవమును శాంతి యుపేక్షను కనపరచిరి.

చానుగారి మరణము

రాచకీయబందీలను వదలుడు

గాంధీగారి కోర్కె

వీలులేదని వింటర్వనుగారనుట

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేక తంతి

లండన్ జూలై 27:—చానుగారు చనిపోయినపుడు గాంధీగారు రాచకీయబందీలనువదలవలెనని యన్న సంగతిని కామ న్సుసభలో డేడ్రూగారు చెబు ఇండియాలో వై.వ.మ్యములను తగ్గించుటకు బర్మిక్ హెడ్ ప్రభువు సంతోషముతో పూనుకొ నునుగాని రాచకీయ బందీలను వదలవలెననుట వీలుబడునదిగాదని వింటర్వను ప్రభువు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చెను.

పబ్లి కు సర్విస్ కమిషను

రీకమిషనువారు సిపార్సు జేసిన పబ్లి కు సర్విసు కమిష ను విషయమై ఇండియా ప్రభుత్వముతో రాయబారము జరుగుచున్నవనియు ఆసంఘము నెపుడు నిర్ణయించువది తెలు పుటకు వీలులేదనియు కాని అవసరమున ఆలస్యము లేకుండ త్వరలోనే నియమించెదమనియు చెలియ జేసిరి.

బాంబయి పనివాండ్ల వేతనములను తగ్గించుట

చే జీవనప్రమాణమునకు భంగము వచ్చుననియు అందుచే యంత్రాలయ యజమానులు పనివాండ్ల వేతనములను తగ్గించ వలెనని నూచనల విషయమై ప్రభుత్వమువారు రేమి చర్యను దీసి కొనదలచిరను డక్టర్ గూ రడగ ఇండియా ప్రభుత్వమువారు అతిశ్రద్ధతో ప్రతిపరిశ్రమను గూర్చి ఆలోచించుచున్నా రనియు ఈ విషయమై మొన్ననే యజమానులతో చర్చించి రనియు వింటర్వ ప్రభువు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చెను. అందుచే ప్రస్తుత మీ విషయమై బర్మిక్ హెడ్ ప్రభు జేమియు జెప్ప దలమకొన లేదనిరి.

ఇండియా ప్రభుత్వమున పనిజేయుచున్న యూరపి యను ఉద్యోగులను త్రోసివేసి అనగా వారిహక్కులను జూడక ఇండియనులకు ఎక్కువ ఉద్యోగముల నిచ్చిరిని చాలకాలము నుండి మహజగులు నచ్చుచున్నవనియు కాని ఇంతవర కట్లు జరిగినటుల ఒక నిదర్శనముగూడ తమకు చెలియలేదనియు అందుచే తాము జోక్యము కలుగజేసికొను అవసరము కన్పించ దని వింటర్వనుగారు నుడివిరి.

అధినివేశ కార్యాలయపు మదింపులు

కామన్సుసభలో ప్రవేశింపబడినపుడు ఇరాకు పలై నులో ఘనసేవజేసిన బ్రిటిషు అధికారుల సంతయు కొనియా డిరి. పోయినఅయిదుసంవత్సరములనుండి ఆరబ్బులుసర్ హెర్బర్టు స్యామ్యుల్ గారిపనిచే యూదులకంటె ఎక్కువలాభమును బొం దినది. ఉత్తరఅధిగమనన్న ఇరాకును ఐక్యీకృతికి దెచ్చిరి. శాంతి, సక్రమపరిస్థితులును పరిపాలనము నెలకొల్పబడినవి.

సకల త్యాగాగారు

లాభముకొరకు ఏర్పడుకార్వోరేషనులందును, లిమిటెడ్ లయలిటి కంపెనీలయందు రాజప్రతినిధిగాని, గవర్నరుగా ని బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో డైరెక్టరుగములో జేరరాదని స కలత్యాగాగారు నిరి. ఇంగ్లండు సాంఘికాభివృద్ధికి అకు ఏర్పడు కంపెనీలకు జెందినదని తలచెదననియు, మామూలుపర్తకపారి శ్రామిక కంపెనీలందు గవర్నరులు డైరెక్టరులగ జేరనియు ఇక ముందు సాంఘికసేవకై ఏర్పడు. కార్వోరేషనులందుగూడ డైరెక్టరులుగ నుండరాదనియు బాడ్వినుగారు చెలియజేసిరి.

మసోలునరిహద్దు విచారణసంఘ నివేదికము

ను జాతీయమితివారు ప్రకటించదలచినచో అయ్యది ప్ర కటించబడినపుడు పార్లమెంటు సమావేశమైన నివేదికముయొక్క నకలును పార్లమెంటు గ్రంథాలయము నుంచెదవని చాంబ ర్లెనుగారు జేగారికి ప్రత్యుత్తరమునిచ్చిరి. జాతీయమితివారు చ ర్చింపకపూర్వము ఈ విషయమై పార్లమెంటు చర్చించుట మ ర్యాద గాదనియు, జాతీయమితి సభవారి కెప్పుడీనివేదికము అందజేయబడెనో చెప్పుటకు వీలులేదనిరి.

తర్క్ మన్ తిరుగబాటు

విప్లవకారుల నురిదీయుట

టెహరాన్ జూలై 26:—భుజానాథి ప్రముఖులు డి. రోగ్గూక్ విప్లవములో పాల్గొనిరి ఉరిదీయబడిరి.

కార్పొరేషను ఎన్నికలు

కాంగ్రెసుపక్ష ప్రచారము

కాంగ్రెసుజయము ప్రభుత్వ అవజయము

జస్తి సుపక్షజయము ప్రభుత్వ విజయము

ఆగస్టు 8 వ తేదీని

6. ముత్యాలపేట

బుర్రా సత్యనారాయణగారు

11. సాపుకారుపేట

సామి వేంకటాచలం శెట్టిగారు

13. ట్రివెలిన్ బేసిన్

ఎం. సింగారవేలు శెట్టిగారు

30. మైలాపూరు

కె. భాష్యంగారు

* * * *

ఆగస్టు 15 వ తేదీని

2. తండ్రియార్ పేట

సి. ఎం. ఆదికేశవులనాయకర్ గారు

8. కొత్తాల్ బజారు

కె. శ్రీరాములు నాయుడుగారు

20. ఎగ్గూరు

డా॥ పి. లక్ష్మీవతిగారు

* * * *

సెప్టెంబరు 12 వ తేదీని

10. ఏడుబావులు

గడ్డే రంగయ్యనాయుడుగారు

14. ఎస్ ప్లనేడ్

డా॥ బి. ఎస్. మల్లయ్యగారు

21. కీల్ పాక్

ఇ. ఎల్. అయ్యర్ గారు

* * * *

ఆగస్టు 8 వ తేదీ రానున్నది!

ముత్యాలపేట దేశమున కెల్ల మార్గదర్శకము

గావలెను

* * * *

కొత్తాలు బజారు డివిజనులో

కాంగ్రెసు సభ

శ్రీమాన్ కె. శ్రీరాములు నాయుడుగారికి

వోట్ల నోసంగుడు

చెన్నపురి కార్పొరేషను ఎన్నికలందు కొత్తాల్ బజారు డివిజను కిదివరకు 31 సం॥ నుంచి ప్రతినిధిగ నన్న కాంగ్రెసు అభ్యర్థి కె. శ్రీరాములు నాయుడుగారి అభ్యర్థిత్వమును బలపరచుటకు నిన్నటిదినము బంధుబీధిలో చెన్నపురి కాంగ్రెసు

స్వరాజ్య భిలాభతో సంఘముల యజమాన్యమున బహిరంగసభ జరుపబడెను. భక్తవత్సలు నాయుడుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. వి.చక్రయ్య శెట్టి, పాపీమహమ్మదుగడ్డే రంగయ్యనాయుడుగార్లు సభకర్తలయిన ప్రముఖులందు గలరు. సభ పూర్తియగువరకు సభ్యుల త్యక్తసాముతో వేచియుండిరి.

అధ్యక్షులు

భక్తవత్సలు నాయుడుగారు తమిళమునం దుపన్యసిండుచు గతవత్సరము స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు కార్పొరేషనులో ప్రవేశించిన యనంతరము కార్పొరేషనులోని కీర్తిగతులకును తత్పూర్వమున్నట్టి పరిస్థితులకును గల వ్యత్యాసమును విశేషింపజేసిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారి ప్రవేశానంతరమే కార్పొరేషను ప్రజలకొరకనియ, ప్రజాసౌఖ్యమును గమనించుటయే కార్పొరేషనుసభ్యుల విధియనియు తెలిపికొనగలిగిరి. స్వరాజ్యపక్షమేర్పడిన పిమ్మటనే వోట్లకులకు సభలుజేసి ప్రబోధము సల్పుటయు పౌరసత్వభర్తృముల చెలువులు జరుగుచున్నది. అంతకు క్రితము ఎన్నికలదినములందు వోట్లకులను సమీపించుట తప్ప తిరిగి వారి క్షేమచరయుట కెన్నడును ప్రయత్నింపక స్వీయకార్య సాధ్యమునకై మాత్రమే పాటుబడుచుండిరి. ఈ డివిజనులో బుద్ధిమంతులును, శ్రీమంతులు నగు వ్యాపారగులే అధికముగ గలరు గాన ఎట్టి స్వల్ప ప్రయత్నము లోనుగారను విశ్వాసము మాకు గలదు. కావున దేశ సేవ ప్రజాసౌఖ్యమౌనౌగత్కార్యము, స్వరాజ్యసంపాదక లేవనకు మునుకు ఆతయములో ఏ పక్షమునకు లోకోత్తర పురుషుడగు మహాత్మా గాంధీ ఆదేశమిచ్చినా, కీ॥ శే॥ దేశబంధు చిత్రంజనదాసు, సైహూ పండితులు మున్నగువారే పక్షమునకు జేరినవారో అట్టి కాంగ్రెసు పక్షమునకు జేరిన శ్రీకె. శ్రీరాములు నాయుడుగారికి మీ వోట్లనొసంగ వేడుచున్నాను. జస్టికు పక్షమువారు గృహచ్చిద్రములుబెట్టు నుద్దేశించి శ్రీరాములు నాయుడుగారి సోదరులనే ఈ డివిజనుకు పోటీగ నేర్పాటుజేసిరి. కావున న్యాయాన్యాయములు బిచారించి దేశభక్తి నేమనముం దిడుకొని ఉత్తమ పక్షమునకు వోటుజేయగోరవను.

ఆదికేశవులు నాయకర్

కాంగ్రెసువారి స్థానికసంఘముల యందలి కార్యక్రమమును, సిద్ధాంతములను విపులముగ నుపన్యసిండుచు ప్రభుత్వోద్యోగములకుగూడ, బిరుదులకుగూడ కాంగ్రెసువారు పాల్పడక ప్రజాసేవయే ముఖ్యధర్మముగ గమనించెదరని హామీ.

“పులినికాచి నక్క వాతబెట్టుకొని” నటలు జస్టిసు పక్షము వోట్లకులసభలుజేయుటమున్నగు అపరాధచరములను ఆనుసరించుచున్నది. కాంగ్రెసువారు కార్పొరేషనులో ప్రవేశించక పూర్వము జస్టిసుపక్షమువారు రెన్నడైనను ఇట్టి బహిరంగ సభలుగావించి ప్రజలకు స్థితిగతుల తెలిపియుండిరా! నిన్నటిదినమునందు రాయపురమునందు కాంగ్రెసువారు జాతీయగీతముల బాడుచు నగరసంకీర్తనము జేయుచుండ జస్టిసుపక్షమువారు అన్యాయముగ ప్రజలపైబడి కొట్టిరి. అందు నిరపరాధులును, కాంగ్రెసుపక్షమునకు జేరినవారు నగు పలువురకు బలమును గాయములు తగిలెను. కాని కాంగ్రెసుపక్షమువారు రధికసంఖ్యాకులుగ నున్నను ప్రతినిధిగ ను గావించక శాంతిని గాపాడిరి.

మీకును, రాబోవు మీతరతరముల వారికెల్లను శ్రేయమును గూర్చుటకును, స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకును పాటుబడు కాంగ్రెసుపక్షమునకు వోటుజేసి మీదేశభక్తిని, న్యాయాభిరుచిని, పెండ్లిండును! నిరంకుశ ప్రభుత్వమునకు జస్టిసుపక్షమునకు మీ రెట్టి సాయమును జేయకుండురని యాశించెదను. అటు లానర్చినచో మన దేశమందు బానిసత్వము సుస్థిర మగును. కావున కె. శ్రీరాములు నాయుడుగారికి మీ వోట్ల నొసంగ గోరవను.

శ్రీ గడ్డే రంగయ్యనాయుడుగారు

కె. శ్రీరాములు నాయుడుగారిపై జస్టిసుపక్షమువారి క్రమముగ మోసిన అపనిందలను, అసభ్యసత్కృతులను ఖండించుచు శ్రీరాములు నాయుడుగారు దేశమునందు సహాయనిరాకరణోద్యమాదినుండియు చెన్నపురికాంగ్రెసుసంఘ సభ్యులుగనుండి నేటివరకును నూలు చందాతో సహా చెల్లించుచునే యున్నారని హామీ. శ్రీరాములు నాయుడుగారితో 155 సం॥ నుంచి వారు పరిచయముగలరు. చెన్నపురి కాంగ్రెసుసంఘమునకు నేనుకార్యదర్శిగనుండినందున, 15 సం॥లనుండి శ్రీరాములు నాయుడుగారికిని నాకులకు మైత్రినిబట్టియు నాయుడుగారు జస్టిసుపక్ష ప్రతినిధులు నాకొనునటుల అన్యతంత్రాధిప్తాయులు గారు. కాంగ్రెసులో జేరినవారుగారనియు ప్రశంసమునుండియు, దేశభక్తివిశ్వాసములు, వీరజనులపై ఆనరంగలవారనియు నొక్కి

చెప్పగలను. కావున జస్టిసుపక్షమువారు వ్యాపింపజేయునాగ్రలు సత్యదూరములు. “పేరు గంగాభవాని, త్రాగుటకు నీరులేద” నునటుల పేరునకు “జస్టిసు” (న్యాయ) పక్షమేగాని చేతులు అత్యత్యములు, అన్యాయములు అవిసీతకరములు. అన్నతమ్యులలో కలతలు గప్పించుటకు జస్టిసుపక్షము తలపెట్టినది. అది యొకవింతగాదు. అఖిలభారతముంబడునం చెన్నియో గృహచ్చిద్రములను, కల్లోలములను గలిగించిరి. బి.పెంటమ్మగారిహోమరూలు ఆందోళనయందు జస్టిసుపక్షమువారుస్వార్థపరులై ప్రభుత్వపక్షము వహించి దేశమున కనర్థమువాటిలజేసిరి. స్వతంత్రోద్యమములకు భంగమొనర్చుచు స్వరాజ్యమును దూరపముజేయుచుండుటయే వారిసాధ్యపదాయము. బ్రాహ్మణీకరసంఘభీష్మద్వికై స్థాపించబడిన ఈపక్షము బ్రాహ్మణీకరజనబాహుళ్యమున కేదైనను మేల్కొచ్చియుండెనా? వారిబంధువంముకు, వారివాక్రియించెడివారికి ప్రభుత్వోద్యోగము లొసంగుటకప్ప వేరేమియు జేయునశక్తులు. కాంగ్రెసు సహసభ 40 సం॥ క్రితము శ్రీ॥ దాదాభాయిగోపాలాచారి సుప్రసిద్ధదేశభక్తులచే స్థాపింపబడి స్వరాజ్యసంపాదనార్థమై కృషిజేయుచున్నది. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకెట్టి సాయమునుజేయక పేదలనే వజేయుటకును, స్వరాజ్యమును సంపాదించ ప్రయత్నించుటకును కాంగ్రెసువారు ప్రమాదముగా విచించియున్నారు. జస్టిసు న్యాయము ప్రమాదపత్రక సంగీకరించినవారిచే ప్రతినిధులగు ఎన్నుకొనుట, శ్రీరాములు నాయుడుగారు 31 సం॥ నుంచి మీ డివిజనుకు కార్పొరేషనులో ప్రతినిధిగనుండి మీవిశ్వాసమునకు పాత్రైయున్నారు. కె. రంగయ్యనాయుడుగారును నాకు మిత్రులేకాని వాగుజేరియుండుచున్నము సుభాగిరిపక్షము. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు లోబ్బడుచు దేశమునకు సహపకారకులై నట్టియు, దేశద్రోహులగువారే నిండినపక్షము. ఆపక్షమును వీడిన మరుక్షణమే ఘనముగ స్వాగతమొసంగెనము. కావున ప్రతికక్షులు గా విం చెడి మోసములకు లోనుగాక కాంగ్రెసు పక్షమునకు చేరిన శ్రీరాములు నాయుడుగారికి మీరెల్లరు వోటుజేయవలెనని ప్రార్థన.

శ్రీ॥ గుళ్లపల్లి పున్నయ్యశాస్త్రిగారు

కె. శ్రీరాములు నాయుడుగారి అభ్యర్థిత్వమును బలపరచుచు చెన్నపురి కార్పొరేషనులో కాంగ్రెసువారు ప్రవేశించిన పిదప పౌరులకుగలిగిన లాభముల విచరించిరి. కార్పొరేషనులో కాంగ్రెసువారు ఆచరింపబోవు కార్యక్రమమును బ్రకటించియున్నారు. మదరాసు కార్పొరేషను విషయగాను ప్రతినిధులను రెండులక్షల రూపాయలపై ఖర్చుచేయుచున్నది. కార్పొరేషను యజమాన్యము క్రింద చాల ప్రాథమిక పాఠశాలలును, ఉన్నతపాఠశాలలును నడుపబడుచున్నవి. ఆవిద్యాసంస్థలందు దేశదారిద్ర్యమును బాపునట్టి రాట్లు పక్షమును నెలకొల్పవలెను. ప్రస్తుతము బాలురకు గర్భవతు విద్యావిధానము పరప్రభుత్వమునకు సేవజేయు గుమాస్తాలను తయారుజేయుచున్నది గావున ఆవిధానమును మార్చి ప్రస్తుత విద్యానిలయములను జాతీయసంస్థలుగ మార్చవలెను. త్యాగమునకు వెనుదీయక ప్రజాసేవజేయు కాంగ్రెసువారికి వైపునను, (ఉద్యోగములకొర కాశించి ప్రభుత్వమునకు దోష్టమై జస్టిసుపక్షము మరొకవైపునను ఎన్నికలకు పోటీజేయు నున్నారు.

సహాయనిరాకరణోద్యమముందు దేశమునందలి స్వప్రసిద్ధ దేశభక్తులును, ఉత్సాహపూరితులగు యువకులును తిరి జేలమందొ చెరసాలకనుపబడిరి. ఆసమయమున రాజీయ డైరీలకు ప్రత్యేక సౌకర్యము లొసంగవలసినదిగ మోక్షణ రామచంద్రరావు పంతులుగారు మదరాసు కానసభయందు వీర్యాన ముపపాదించగ రాజీయ డైరీలు సామాన్యతైల (దొంగలు హంతులు) కంటె మీసముగజూడ బహవలెనని ఈజస్టిసుపక్షమునకు జేరిన ప్రముఖులు హామీయిచ్చిరి. పిదప జస్టిసుపక్ష బలమునే నాశిర్యాయము వీగవోయినది. కావున స్వరాజ్యమును వాంఛించి గాంధీమహాత్ముని సందేశము వాలించినచో కాంగ్రెసు పక్షమునకు జేరిన శ్రీకె. శ్రీరాములు నాయుడుగారికి వోటుజేయవలెను. కలకత్తాయందు కీ॥ శే॥ చిత్రంజనదాసు కార్పొరేషను సభసరచుకొని తాను అధ్యక్షుడై విగతజీవితమయ్యెను. వారి జీవితాశయమును పూర్తిజేయుట మీ ఎల్లర కర్తవ్యము. తిరిగి కోట్ల భారతీయుల కేసుముకొరకై పాటుబడు కాంగ్రెసు పక్షమునకే మీవోట్ల నొసంగుట మీవిద్య కర్తవ్యము అని హామీ.

పిదప రామకృష్ణదాసు మున్నగనారు మాట్లాడిన పిదప సభ ముగింపబడెను.

లాహోరు హైకోర్టు మూసివేయబడెను

అక్టోబరు 12-వ తేదీన తిరిగి తెరువబడును
లాహోరు, జూలై 27:—లాహోరు హైకోర్టు అక్టోబరు 12-వ తేదీ వరకు మూసివేయబడెను. జూలై 27, జై లాల్ గాంధీ నెలపులందు న్యాయమూర్తులుగ నుండెదరు. కాశీ రమందు నెలపులను గుంపుటకు కేపు బయలుదేరి ప్రధాన న్యాయమూర్తి సర్ హెచ్.ఎల్. గారు బోవుచున్నారు. న్యాయమూర్తి బ్రాడ్వెగారు యింగ్లాండు వెదలనున్నారు. హైకోర్టు న్యాయమూర్తి పదవులనుండి వారి వారి వెనుకటి పదవులను కొలుస్తోము, అడినన్ను గాను పోవుచున్నారు. మొదటివారు స్వల్పకాలపు నెలపువిజ్ఞాన ఇంగ్లాండు వెదలిరి. రెండవవారు లీగలు రిమెం ప్రెసెంటుగ బనికేసెదరు. అక్టోబరులో విరమింపనున్న న్యాయమూర్తి రాఫ్ గారు మస్కోకి వెదలిరి. న్యాయమూర్తి మాస్టీ నూగాను కాశీం బయలుదేరుచున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

అధ్యాపక విశ్వవిద్యాలయము

నిర్మించుటకు పాట్నా వైసుచాన్ సెల్లరుగారు కాన్ఫరెన్సు సమకూర్చుట

పాట్నా, జూలై 27:—పాట్నా విశ్వవిద్యాలయ వైస్ చాన్ సెల్లరును సుబ్బాను ఆహ్వాదించుటకు ఒక ప్రయత్నము కాన్ఫరెన్సును ఆగస్టు 6-వ తేదీయందు జరిగించుచున్నారు. ఈ కాన్ఫరెన్సునందు అధ్యాపక విశ్వవిద్యాలయ మొకటి పాట్నా యందు నెలకొల్పుటను గురించి సంప్రదింపులు జరుగును. (ఆ. ప్రె.)

బొంబాయి శాసనసభ

శాసనసభ్యుల దూషించినందులకు బొంబాయి క్రానికలు ప్రతీక విచారమును దెల్పుట

అద్దెల శాసనసభ్యుల చట్టము

బొంబాయి, జూలై 27:—నేడు మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు బొంబాయి శాసనసభ తిరిగి సమావేశమయ్యెను. బొంబాయి, పునహా న్యాయపరిషత్తులందు పంచములు గాయవారల నిషయమై గల చట్టముపై నేర్పడును సవరణను దొరతనము గావించుటకు బూనుకొనలేదని ప్రశ్నల సమయమందు ప్రభుత్వము చెప్పెను.

శివవారమునాడు వెలువడిన బొంబాయి క్రానికల్ ప్రతీకలో హైదరాబాద్ న్యాయపరిషత్తులను గురించి ప్రధాన శీర్షికయందు వ్రాయబడిన మామ వాక్యములను హోము మెంబరు అధ్యక్షుని కేరింగించెను.

శీర్షికయందు గావించబడిన రిమార్కులు గౌరవభంగకరముగ నున్నవినియు, న్యాయమగ విమర్శనహద్దుల నుల్లంఘించుచున్నవినియు సభ్యుడు చెప్పెను. వారాపత్రికపై చర్య దీసికొనుటకు తన కారణము గలదని అధ్యక్షుడు పరిగ్రహించి, భావి యందొట్టి ప్రార్థన వ్రాయకుండుటకై దీసికొనవలసిన చర్యను సభ్యులకు నిర్ణయించవలసినదని అధ్యక్షుడు యాచిషయము శాసనసభాపరిషత్తును నిమిత్తము వర్ణన చేసెను.

వారాపత్రికలకు శాసనసభ్యులను ఎట్టి హక్కులు గలవో అను విషయము ఈ సేరము పైకి తెచ్చుచున్నది. అని స్వరాజ్యపక్ష నాయకులగు జయకారుగారు సమాధానము చెప్పి ప్రారంభించిరి. ఉదయపు ప్రతీకయందు గావించబడిన రిమార్కులకు ఎగమరు బొంబాయి క్రానికలు ప్రతీక వ్రాయుటచే ఈ విషయమింతటితో విరమింపబడెను. అద్దెల శాసనసభ చట్టమును గురించి శాసనసభ చర్చ ప్రారంభించెను. (ఆ. ప్రె.)

రాజద్రోహము క్రింద నేరము

బర్మాలో ఉ్చి చిత్ హైయింగుగారి విచారణ

రంగూను, జూలై 27:—బర్మాలో శాసనసభా బహిష్కారచర్యలలో నొకపక్ష నాయకుడగు ఉ్చి చిత్ హైయింగుగారు రాజద్రోహకరోపనము లిచ్చినందులకు శిక్షాస్మృతి 124 వ యంశముక్రింద విచారించబడుటగా, నీ న్యాయాలయమున దట్టి సమాధానమును చెప్పి చనియు, వైస్రాయాలయమున తా నన్ని విషయములను తెలియబఱచెదననియు నుచిరి. (ఆ. ప్రె.)

మొహరం ఉత్సవములు

ప్రాద్దుటూరులో అల్లరి

పోలీసువారి ఏర్పాటులు

ప్రాద్దుటూరు, జూలై 27:—శ్రీ కన్యకా పరమేశ్వరి ఉత్సవములను జరుపుటకును, అన్ని కాలములందు మేలముతో ఊరేగింపు జరుపుటకును ప్రాద్దుటూరునందలి వైశ్యులు డిక్రీ పొందియున్నారు. ఈ డిక్రీ హైకోర్టునందునూడ ఖాయపరచబడినది. మొహరంపండుగయందు ఎచ్చట మేళము వాయించనూడ దని మహమ్మదీయుల ఫట్టెదల. ఆ డేవహమాచకముగ మహమ్మదీయులు మూడుసంవత్సరములు మొహరం ఉత్సవములు జరుప నూనికై చిరి.

ఈనెల 24 వ తేదీన నగరమున ఎట్టి అల్లరి జరుగనివిధమున పోలీసువారు అన్ని ఏర్పాటులు చేసియుండిరి. కాని ఆయుధములతో మహమ్మదీయులు గుంపుగ వైశ్యుల దేవాలయమునకుట చేరి పోలీసువారిని లక్ష్యపెట్టక రాళ్లు రువ్వ ప్రారంభించిరి. ఉద్యోగులపైనను పోలీసువారిపైనను రాళ్లుపడి గాయములు తగిలెను. కాని పోలీసు డిప్యూటీ మావరింపెండ్లెంటు జిల్లామావరింపెండ్లెంటు ఈ అల్లరులను నేర్పుతో నూని ఆదినము వైశ్యుల ఊరేగింపు జరుగకుండునట్లు చేసిరి. కొంతమంది మహమ్మదీయులు అరెస్టుచేయబడిరి. జిల్లాయందలి ఇతర భాగములనుండి పోలీసువారు రప్పింపబడిరి. రాబోవు శుక్రవారము మరల వైశ్యులు ఊరేగింపు జరిపెదర.

(డెయిలీ ఎక్స్ ప్రెసు)

రాబోవు భారత శాసనసభ

రాజా రఘునందన ప్రసాదసింగుగారి తీర్మానములు

పాట్నా, జూలై 27:—వచ్చే భారత శాసనసభలో మాంఘీరునానులగు రాజా రఘునందన ప్రసాదసింగుగారు ఏడు తీర్మానములు ప్రతిపాదింతునని తెలియబడినది.

(1) 1926 సంవత్సరమునుండి భారతదేశమునందు వైశ్యు ద్యోగులను దీసికొనుటకు భారతదేశముందు నాంగ్లదేశముందు నొక్కమారు పరీక్షలనుంచి, దానిలో తేరిస్తవారిని మాత్రమే యట్టి యుద్యోగములకు దీసికొనుటకు.

(2) పాలిచ్చునావుల యొక్క మతసంబంధమును కార్యములకు నత్యవసరము లగునప్పుడుచక్క ఇతరసమయములందు బంపుటను వెంటనే యాపుటకు.

(3) ప్రభుత్వముచే నడుపబడునట్టియు, ప్రత్యేక కంపెనీలచే నడుపబడునట్టియు రైల్వేలో రిటరక్టిక్స్ ట్రైన్లు తక్కువ ధరలపై పక్షమునకు, నర్తనపత్సరమునకు నిప్పించవలయుననియు,

(4) తపాలకార్డు లరకానుండి మూడు వైసలకు దగ్గించుటకు.

(5) అన్ని రాష్ట్రములందును నిర్బంధిత ప్రారంభవిద్యు సేర్పాటుటకు.

(6) భారతీయులకొరకు సర్వాంగసంయుతముగు నొక సాంకేతికవిద్యాలయసంస్థ డెల్హిలో నుంచుటకు.

(7) ప్రభుత్వపాలనముక్రిందనున్న కైళ్లయందు మూడవ తరగతిరుసుము తగ్గించుటకు. (ఆ. ప్రె.)

హాజియా త్రికులు

సురక్షితముగ ప్రవేశించుచున్నారు

బొంబాయి, జూలై 27:—జహంగీరు యోడ 21 వ తేది రాబినకేవునలికెను. కరాచీ ఆగస్టు 5 వ తేదీని చేరును. బొంబాయిలోని భీమాజీకంపెనీవారు గుర్జిస్థాని యోడ 660 యాత్రికులను దీసికొని బయలుదేరినదనియు బొంబాయికి రివ తేది యాప్రాంతమునకు చేరునని యూహింపబడుచున్నది.

“రైల్వేప్రయాణమందు యాత్రికుల ప్రత్యేక సౌకర్యము లకొరకు కరాచీలోను బొంబాయిలోనునూడ ప్రయత్నములు సాగుచున్నవి. నేటి హాజియాత్రికులను, సింధురాష్ట్రభిలాష తుసంఘమువారు నూడ యాత్రికులకు తగుసౌకర్యములను” అని మాలానా హైకోర్టులోని తంతిద్వారా తెలుపుచున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

మహమ్మదీయ విశ్వవిద్యాలయము

విరాళములకై హైకోర్టు ప్రభుత్వము

సంచార మొనరించుచున్నారు

బొంబాయి, జూలై 27:—మాలానా హైకోర్టులోని తంతిద్వారా తెలుపుచున్నారు.

“నేను మాలానా మానూదాలీ నాద్వి మొదలగువారలగు రునుగలసి నాద్వారాయబారి సంఘమును పేరబయలుదేరిన న్నాము. గుజరాతు, దక్కను ప్రాంతములకుబోయి విరాళములను వసూలుచేయనిశ్చయించిమి. మేము నిర్మింపబోవు నాద్వా వసతిగృహముందు పదిగదులకైన సరిపడునంత విరాళము ప్రోవు చేయ నూహించుచుంటిమి. ప్రతి గదియు విరాళమిచ్చినవారిపేరగాని, ఈ పట్టణము పేరగాని యాపట్టణముపేరగాని కట్టబడును. బొంబాయి, గుజరాతు, దక్కను ప్రాంతములవారు వారీయవలసినంత విరాళము నిత్తురని యూహించుచున్నాను. ప్రతిగదియు సుమారు రు 1500 లగును (ప్రతిగదిలో నయదుగురు విద్యార్థులుండవచ్చును. మహమ్మదీయ తత్త్వబోధకమును నీపాకాలయందుప్రతిరాష్ట్రమునకు ప్రాతినిధ్యమందు నాయిల విద్యార్థులను దీసికొందుము. సయ్యదు సులేమానునాద్విగారు ఓహారునందు సంచారము సల్పుచున్నారు. మాలానా బిహారు రహమానుఖాను పేర్వాలిగారు రు 10, 000 లు తప్పక గూర్తుననిరి. చాలమంది విద్యార్థులూ నూడ సహాయము గేయ వాగ్దానమిచ్చిరి. దారాళములు వసూలు చేయుటకు బరోడాలో 10 వ ఆగస్టున ప్రారంభింపబడును. విరాళములు నాపేరగాని, ఖిలాఫతుకచ్చేరి, బొంబాయి అని మాలానా మానూదాలీనాద్విగారిపేరగాని పంప గోరుదును. (ఆ. ప్రె.)

ఉరిశిక్షననుభవించవలసిన నేరస్థుని మతి చలించుట

పుష్పనీలుపొండిగారి గతి

బొంబాయి, జూలై 27:—బావాలహత్మ నేరమునందు ఉరిశిక్ష విధింపబడిన పుష్పనీలు పొండిగారికి మతి చలించెననియు, నాయనిని యజ్ఞవాడా పిచ్చి ఆసుప్రతియందు ఉంచెననియు బొంబాయి నగరమందు కొంత కాలమునుండి వదంతులు గలవు. గౌరవనీయులగు న్యాయమూర్తి కంపుగారు ఉరిశిక్ష విధించినప్పటి నుండియు పొండిగారి మనస్సు చలించెనని యిండియను డైలీమెయిలుప్రతీక విలేఖరితో పోలీసుకమిషనరుడెప్పెను. బొంబాయి జైలు అధికారులు ఖైదీని బహుజాగ్రత్తగ కొంతకాలము బరికిరించిరి. తుద కతనిని పిచ్చి ఆసుప్రతిక పేదదీసినది. స్వప్రవీర్తుడుగ ఖైదీ యున్నాడని వైద్యులు సర్టిఫికేటు జేయగానే పొండిగారిని ఉరిదీసెదరు. (ఆ. ప్రె.)

హిందూమహమ్మదీయ తగవు

పర్యవసానము

మహమ్మదీయులు తీతగాత్రుని

మన్నింపవలెనని గోరుట

రంగూను, జూలై 27:—గతశనివారమునాడు బియ్యపు బజారునందు బియ్యపు ధేరము విషయమై హిందూ మహమ్మదీయులకు జరిగిన పోరాటము విషయమై విహితయుతముగు రాజీయబడినందున బియ్యపుబజారు మామూలుగ తెరువబడెను. ఘాలియా మహమ్మదీయులందరి పెద్దలు తీతగాత్రుడగు గుజరాతి వర్తకునికికి వెడలి తప్ప మన్నించవలసినదని గోరిరట. పోలీసువారిని కేసు యింతటితో విరమించవలసినదని ఘాలియాలు కోరిరి. (ఆ. ప్రె.)

యర్నూడెం తాలూకాబోర్డు

ఈబోర్డువారు క: గంగరాజుగారి ప్రతిపాదనపై సి. ఆర్. దాసు, సర్. పి. త్యాగరాయచెట్టిగార్ల మరణములకు చింతించు సానుభూతితీర్మానము గావించిరి.

పునహానూతన రైల్వే స్టేషను

బొంబాయిగవర్నరు తెరచెను

సర్ రెస్పిన్సిబిల్ సర్జన్ జనరల్

బొంబాయి, జూలై 27:—నివిలు మిలిటరీ ఆధికారులు, బొంబాయి శాసనసభ్యులు, పునహా బొంబాయిగవర్నరును ప్రసాదించి

ప్రసిద్ధపురుషుల యెదుట బొంబాయిగవర్నరు సర్ రెస్పిన్సిబిల్ సర్జన్ గారు పునహా నూతన రైల్వే స్టేషనును కేసు తెరచిరి. జి. వి. పి. రైల్వే స్టేషన్ లకు మెక్ లీసుగారి ఆధిపత్యము క్రింద పునహా బొంబాయిగవర్నరులమధ్య రాకపోకల సౌకర్యము లందుమా లముగ విస్తరింపబడుటయందు ప్రభుత్వ సోపానము నిర్మింపబడెను.

మెక్ లీసుగారి ఉపన్యాసము

నూతన రైల్వే స్టేషనును దేవరవలసినదని గవర్నరుగారిని గోరు సంవత్సరమునందు మెక్ లీసుగారి రిట్లు బ్రహ్మచారి:—

ఖండాలానుండి పునహావరకును నిర్మింపబడిన రైలుమార్గము రాకపోకలకు దెరువబడినప్పుడు ప్రాంత రైల్వే స్టేషను నిర్మింపబడెను. పునహా బొంబాయిలకు భౌతికముగా శక్తియు రాకపోకలకు దెరువబడుట ఐదుసంవత్సరములను పూర్వము ప్రాంత రైల్వే స్టేషను నిర్మింపబడెను. నలుబదిమాడు సంవత్సరములందు విరివియైన ట్రాఫిక్కును దెలియబర్చు కొన్ని అంశములు ఏకైకముగా ప్రాంత రైల్వే స్టేషను నూతన పరిస్థితులకు సరిపడకుండెనని తెల్పి ప్రాంత రైల్వే స్టేషను నూతన పరిస్థితులకు సరిపడకుండెనని తెల్పెను. రైల్వే కంపెనీ ఛీఫ్ యగు యి. బి. రీడుగారు నూతన రైల్వే స్టేషనును నిర్మించెను. అందునకు 55 లక్షలు ప్రయత్నములు. పునహా పునర్నిర్మాణమునందు యీ నూతన రైల్వే నిర్మాణ మొకనూతన అంశము. నది మీద నిర్మింపబడిన వంతెనతో సహితముగ పునర్నిర్మాణమునకు 48 లక్షలు ప్రయత్నములు. వంతెన యొకను పరిపూరితగా లేదు. ఎమ్. అండు బి. ఎస్. యమ్. రైల్వే కు జి. వి. పి. రైల్వే కు ఉపయోగము నిమిత్తముగ నిర్మింపబడుచున్న వర్క్సులను సంతృప్తిగ నిర్మాణముగా లేదు. గత ఫిబ్రవరియందు నగరపేటల రైల్వే విద్యుద్దాములు గాబడిన పిదప జి. వి. పి. రైల్వే రైలుకాళి పునహావరకును విద్యుచ్ఛక్తిచే నడపబడుటకు బ్రయత్నములు చేయబడుచున్నవని తెలుపబడెను. పునహానుండి బొంబాయికి మాడుగంటల ప్రయాణముగ నుండవలయునని దలంపబడెను. ఇందుకొరకు స్క్రీములును, ఎస్టి మేట్లును, భారాగట్టు రివర్సింగ్ స్టేషను దీనివేయుట ఎస్టి మేట్లులు దాఖలుచేయబడెను. దాఖలు చేయబడిన ఎస్టి మేట్లులు శాంక్ష నుగావచ్చునని విశ్వసించుచుండెను. పరిపూరితము ట్రాక్ లను భారతదేశము దిట్టి రైల్వే మార్గపు సౌకర్యములు గల మరెయొక రైలుమార్గము గన్పించదు. బొంబాయి దొరతనము యొక్క వేసవికాలపు ముఖ్యపట్టణమునకు ఉచితముగ రైల్వే ప్రయాణ సౌకర్యములు స్వల్పకాలములో చేపారవచ్చువి.

గవర్నరు ఉపన్యాసము

పునహా నూతన రైల్వే స్టేషనును దేరు సంవత్సరమునందు బొంబాయి గవర్నరుగా రీడిన ప్రకటించిన ప్రసంగమును గా విచరి:—“ఈనూతన అభివృద్ధి బహుచక్రగానున్న చరిత్ర నమరతరపున నేను తెల్పుచున్నాను. మేము పునహాలో నున్నప్పుడు ముఖ్యపట్టణమును బొంబాయినుండి చాల దూరమున నున్నామని చాలకాలమునుండి ప్రజలు దలంచుచున్నారు. అంతియకాక చక్రము, రాజధానియందలి చుట్టూరములందు జరుగుచున్న సంగతులు బొంబాయికి వెంటనే తెలియటలేదని విమర్శకులు చెప్పుచుండిరి. ఈ రైల్వే స్టేషను సరిగబనిచేయుటకు బూనుకొనిన పిదప విద్యుచ్ఛక్తి సంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టిన తరువాత, రాజధానియొక్క ప్రభుత్వము ముఖ్యపట్టణమునకు గొన్ని వందల మైళ్ల దూరమున మిట్టప్రదేశమునందు నడపబడుచున్నదను దోషాలోపణ సమసిపోవు ననుట నిస్సందేహము.”

నూతన రైల్వే స్టేషను కట్టుటయందు గలిగిన అంతరాయములనుగూర్చి గవర్నరుగారి రిట్లు దెప్పిరి. మొత్తముమీద చాల లాభకరమైన యిట్టి నిర్మాణములనల నేడో గొందరకు యిబ్బందులు గలుగవచ్చును. ఇందునలన మహమ్మదీయుల సీర్ల ఉత్సవమునకు చాల యిబ్బంది వాటిల్లె ననుమాట మీ కెల్లరికిని విశదమే.

తాత్కాలికముగ ఈయిబ్బంది కుపశమనము గావించబడెను. తాత్కాలికముగ గావించబడిన యేర్పాట్లు అంత్యముగ లోపల, రైల్వే కు మహమ్మదీయులకును బహుళ సౌకర్య వంతమును తుదియేర్పాట్లు చేయబడునని విశ్వసించుచున్నాను.

ఈ సంవత్సరము, యీ సంవత్సరమున నేల యీమాసము,

జి. వి. పి. రైల్వే చరిత్రయందు నూతనశకమును స్థాపించుచున్నది. గత కాల ఆఖరుదినమున సీపిలో కంపెనీ యొక్క 151 వ అర్ధసంవత్సరపు సమావేశము జరిగెను. ఆ దినమందే కంపెనీ యిండియా కార్యదర్శితో గావించిన ఏర్పాటు అంత్యమయ్యెను. జూలై 1 వ తేదీనుండి యిండియా దొరతనము అధీనము క్రింద రైల్వే బోర్డు గవర్నరుగవరకు జి. వి. పి. రైల్వే నడపబడును. (ఆ. ప్రె)

సాండుహర్షు రాయలు మిలిటరీ కాలేజి ప్రవేశపరీక్ష

సిల్హాయందు సెప్టెంబరు 4-వ తేదీన జరుగును

సిల్హా, జూలై 27:— 1926 ఫిబ్రవరియందు ప్రారంభముగ టరమునకు సాండుహర్షు రాయలు మిలిటరీ కాలేజియందు భారతీయ విద్యార్థులను చేర్చుకొనుటకు సెప్టెంబరు 4-వ తేదీన సిల్హాయందు ప్రవేశపరీక్ష నిర్వహించిన పంజాబు దొరతనము ప్రకటించుచున్నది. ఇండియా దొరతనము చేర్చబడిన అభ్యర్థులు ఒక సంవత్సరమున్నర విద్యనభ్యసించవలయును. (ఆ. ప్రె)

ఇండియన్ డెయిలీ మెయిలు

కె. శతరాజుగారు సంపాదకత్వమును నవీరించిన బొంబాయిలోని డెయిలీ మెయిలు పత్రికకు తాత్కాలిక సంపాదకుడుగా నియమింపబడిన చింతామణి గారు రాజీనామా నిచ్చి నందున సోమారు రిపోర్టరు పత్రికా సంపాదకుడు కె. శతరాజుగారు 24 వ తేదీననుండి సంపాదకత్వమును వహించిరి. (భారత ప్రాంతికలు.)

దేశబంధు దాసు

సంగరాష్ట్ర స్మారకనిధి

25 వ తేదీవరకు 5, 27,458 రూపాయలు చేరినవి. (మృత్యు వరము.)

తెనుగు ఇండియన్ వీనల్ కోడ్

తెనుగు ఇండియన్ వీనల్ కోడ్ గ్రంథమును ఆచార్యులు, దేశసరికాగితములు, గట్టిపైపు వెల రు 4. ప్రతి 1-కి రూ 3-0-0. ఇది సంపూర్ణమైన వీనల్ కోడ్ గ్రంథము. గ్రంథాంతమున ఆచార్యుల స్వభావము, భావనలు, తేట తెనుగున మద్రాసు హైకోర్టు నకీలు, వి. ఏ., వి. ఎల్. రెంటాల వేంకటసుబ్బారావు పంతులుగారి ముఖ్యాంశముల దర్శనము. వారంటు, జామీను, రాజీ, విచారణ, అప్పీలు మొదలగు క్రిమినల్ ప్రొసీజరు కోడ్లకు సంబంధించిన అంశములును- చేర్చినది. అనేక వేల ప్రతులు సర్వత్రా వ్యాపించి యున్నవి.

విక్టోరియా డిపో,

మైలాపూరు — మదరాసు.

ఒక పాల్సి

ది ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియాలో నున్న మిషనులను నకు మిషన్ శ్రేష్ఠమైన ఆస్తిని సంపాదించి పెట్టినట్లు, దానిని సంపాదించుట ఎట్లు?

వివరములకు ఈవిధము విశాసమునకు వ్రాయుడు:—

(1) బ్రాంచి స్క్రీబులు,

ది ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్

అస్యూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

పోస్టు బాక్సు నెం 237, మద్రాసు.

వాతావరణ స్థితి

1925 సం॥ జూలై నెల 28-వ తేదీ మంగళవారము

ముఖ్యస్థానములు	ముఖ్యస్థానములు	ముఖ్యస్థానములు	ముఖ్యస్థానములు	ముఖ్యస్థానములు	ముఖ్యస్థానములు
ముఖ్యస్థానములు	ముఖ్యస్థానములు	ముఖ్యస్థానములు	ముఖ్యస్థానములు	ముఖ్యస్థానములు	ముఖ్యస్థానములు
గోపాలపురం	80.7	76.4	0.04	11.81	44.96
విశాఖపట్టణము	80.9	74.7	...	6.63	87.09
కాకినాడ	77.6	73.7	0.77	20.11	89.09
మచిలీపట్టణము	82.9	72.6	0.54	10.22	41.59
కర్నూలు	79.9	73.4	0.33	6.48	26.01
బళ్లారి	85.9	74.7	0.01	0.30	20.51
కడప	86.6	77.3	...	5.42	81.28
నెల్లూరు	88.4	79.3	...	4.08	87.98
మద్రాసు	90.9	79.2	...	3.50	50.74
కడపూరు	95.5	75.5	0.57	3.64	52.94
నేలము	90.9	73.3	...	4.75	89.80
కోయంబూరు	84.7	69.8	...	3.12	22.29
తిరుమనాపల్లి	95.1	78.0	...	4.40	88.18
నాగపట్టణము	96.7	78.0	0.06	1.04	54.98
మధుర	97.0	77.8	...	2.52	38.58
పాంబన్	88.0	78.7	...	0.15	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	...	1.64	28.84
తిరువేంగుడు	81.9	72.9	0.28	12.26	64.51
కొచ్చిన్	88.3	74.0	0.18	37.85	114.51
కాలిక్టు	86.8	73.5	0.86	70.91	117.16
మంగళూరు	86.2	74.4	0.21	81.28	125.68
దెంగునూరు	79.2	64.4	...	4.86	85.87
మెర్కార	67.6	61.5	0.32	69.24	125.46
కొడైకనాల్	64.7	50.2	...	10.88	62.18

సర్కారులు:—వర్ష పాతము సాధారణముగ నున్నది. కాకినాడలో 0.77 మచిలీపట్టణములో 0.54, వర్షించెను. గోపాలపురంలో చినుకులు పడెను. మేఘములు విస్తారముగ నున్నవి. గోపాలపురంలో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. పగటివేడిమి 8 $\frac{1}{2}$ నుండి 11 $\frac{1}{2}$ డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రివేడిమి 2 $\frac{1}{2}$ నుండి 5 డిగ్రీలు తక్కువ.

చక్కెర:—కర్నూలులో 0.33 వర్షించెను. బళ్లారిలో చినుకులు పడెను. బళ్లారిలో మేఘములు పలుచగ నున్నవి. తక్కినచోట్ల దట్టముగ నున్నవి. పగటివేడిమి 5 నుండి 10 $\frac{1}{2}$ డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నూటకము:—కడపూరులో 0.57 వర్షించెను. మేఘములు విస్తారముగ నున్నవి. కర్నూరులో 7 $\frac{1}{2}$, మద్రాసులో 4 $\frac{1}{2}$ డిగ్రీలు పగటివేడిమి తక్కువ. కడపూరులో రాత్రివేడిమి 2 $\frac{1}{2}$ డిగ్రీలు తక్కువ.

24 గంటలలో పెద్దగా వర్షించెను.

ఎస్. ఆర్. యు. సాపూరు,

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

త్వరపడుడు ! త్వరపడుడు !!

కొన్ని ప్రతులు మాత్రమే?

రామకుమారాభ్యుదయము

(ఆంధ్ర నాటక రాజము)

గ్రంథకర్త:— గార్లదిన్నె సుబ్బారావు

పండితామోదితమును, కరుణారసగుంభితమును,

పాతకహృదయరంజకమునై యొప్పచుండు.

వెల రు 1-0-0 మాత్రమే

నలయునా క్రింది చిరునామాపూర్వమున తెప్పించుకొందు:—

గార్లదిన్నె సుబ్బారావు,

ఆదవాసి.

ప్రాంత యుద్ధ ఋణములు

విషయమై ప్రెంచివారు లండనును సేతు (26-7-25) బయలుదేరుచున్నారు. ఆర్థికమంత్రి ఇందోచీనాబ్యాంకు వ్యవస్థాపకుడు బోవుచున్నారు.

ప్రెంచిమోటారు పండుకులో ప్రెంచి వ్యక్తి గలుపొందెను.

డర్బం మతగురువును క్రిందబడద్రోయుట

లండన్ జూలై 28:—మగ్డొనాల్డుగారు బొగ్గుతగవులో ప్రభుత్వమువారు ఇంత ఆలస్యముగ జోక్యము గలుగజేసి కొనుటను ఖండించుచు బొగ్గు వర్తకమును జాతీయవిధానము మీద ఏర్పాటు జేయవలెననియు ఉత్పత్తి వేతనములను మరితర ఘరికి తులను ఏకముగ జేయవలెనని యుపన్యసింపచుండిరి. ఉపన్యాసాంతమున మితపాదవిషయమై యుపన్యసింపబడు ఉపన్యాసవేదిక దగ్గరకు బోవుచుండ జనసముహము ఆతనిని త్రోసివేయ నదిలో పడబోవ పోలీసువారు తప్పించిరి.

రబ్బరు నిర్బంధములు

ప్రతిబంధకముగ నుండుటచే ఆమెరికనులు వాషింగ్టన్ లో నున్న బ్రిటిషు రాయబారినుండా దెలియజేసిరి.

కపర్దలా మహారాజుగారు

2½ నెలలు సంచారము

బ్రెజిలు, చిలీ, ఉరుగ్వే, మ్యాటా, యునైటెడ్ స్టేట్సులో సంచారము జేయుటకు కపర్దలా మహారాజుగారు బోర్డానుండి బయలుదేరిరి. యూరపుకు సెనామాకాల్వగుండా తిరిగివచ్చెదరు. ఇండియాకు వనంబరు ప్రారంభములో బయలుదేరెదరు.

ప్రెంచి కవున్సిలు జెనరలు

గ కార్టెలుగా రెన్నుకొనబడిరి.

మ సో లు స రి హ ద్దు

విచారణసంఘమువారి నివేదికము

జనీవా, జూలై 25:—మ.సో.లు సరిహద్దు విచారణ సంఘమువారు తమనివేదికనును కొద్దిదినములలోనే ప్రకటించెదరు. అతిరహస్యముగ నున్నట్లు. కాని వీరు సరిహద్దును నిర్ణయించలేదు. జాతీయమితి సభవారికే వసలివెట్టిరట

పండిత నెహ్రూగారి

నాయకత్వము

స్క్రీ-సంఘము-సహకారము

లండన్, జూలై 24:—స్వాండ్వర్డ్స్ కమిటీలో తేరుటకు పండిత నెహ్రూగారు నిశ్చయించుటను గూర్చి మాం చెడ్డరు గార్డియను ప్రతిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. ఈ విషయమై తీవ్రముగ ఆలోచించవలెనేగాని ఉపన్యాసములలో ప్రతిష్టంభనమును నెహ్రూగారు జాపక సలహానీయవలెననే స్వరాజ్యపక్షమువారు తలంబియుందు రనుకొనెదము. అనగా నిశ్చయముగ సహాయ నిరాకరణమునకు బదులు సహకారమును జూపుటయన్నమాటే. ఈ కమిటీలో అఖిలభారత నాయకులందరును ఇండియా ప్రభుత్వముతో సహకారము సన్నిహిత్యము నా యకు లేల రాష్ట్రీయప్రభుత్వములతో సహకారమేలనల్పరాదో తెలియకున్నది. వీరేల నుంత్రివర్గమునేర్పాటు, శాసనసభలో వీరికి పలుకుబడి, సహాయమున్నదే, అట్టితెలివీలజేయరాదో ఊహించజాలము. అసహాయాభ్యుదయము చచ్చినది. భూసాపితమైనది. బెసెంటు కామెన్సెలుబిల్లు విషయమై జరుగు ఆందోళనము ఇండియాలోగాని, ఇంగ్లండులోగాని ప్రస్తుతము లభించునని తోచదు. శాసనసభలద్వారా అజేపనిగ స్థిరముగ ఉత్తిడినిగలుగజేసిన తుగుకు లభించును. నుంత్రివర్గములు పనిచేయగలవు. కాని ఉత్సాహపూరితము శాఖిధానము, తృప్తికరముగ నుండదు. అతి నాయకునవుదు. ఇండియాలో నిదానముగలవారు తమ సమృద్ధులను, ఓట్లను, ఇవ్వుటల మరచుచున్నారు.

సోవియటు రషియా

స్వీడిషు కమ్యూనిస్టులు

లండన్, జూలై 24:—జర్మన్ స్వీడను రాయబారులు మస్కోకేరిరట. స్వీడిషు రాయబారులు 294 మంది. ఇందులో 94 స్త్రీలుగూడయున్నారు. వీరిని సోవియటుప్రతికలు ఆహ్వానించుచున్నవి. అధికోత్సాహముతో సోవియటు రషియాలోనున్న పనివాండ్రును, సరిహద్దులలోనున్న వారికిని మరింతన్నేహపాతములు బలపడుననుచున్నవి. తమలోనున్న ద్రోహులగు నాయకులను శిక్షించుటకు వీలగుననుచున్నారు. సోవియటు రిపబ్లికను గూర్చితెల్లవంగతులనుజెప్పి ఘోషించుచున్న నాయకులను శిక్షించుటకు వీలగుననుచున్నవి.

దక్షిణఆఫ్రికా ఆసియావాసులు

భూములను సంపాదించగూడ దనుట

కేపుటౌన్, జూలై 28:—డాక్టరు మాలెగారి ఆసియావిధానపుచట్టము పూర్వము స్వట్సుగారు తయారుజేసిన దానినలె నున్నది. స్వట్సుగారి బిల్లుకంటె కఠినముగనున్నది. నేటాలులో తీరమునందుతప్ప ఇతరచోట్ల ఏకాంతివారు భూమిని సంపాదించరాదట. ఇచటనైనను ఒకజాతిలో తేరినవారి నుండే కవులుగూని, స్వంతముగ సంపాదించవలెనట. ఒక భూమికేగాక వీలుప్రకారము వచ్చినకవులగుడవ ర్తించునట. వలస శాసనమును బిగించినది. ముఖ్యముగ యూనియను ప్రభుత్వములో వాసవ మేర్పరుచుకొన్న ఆసియావాసులభార్యలు వలసవచ్చుటను బిగించిరి.

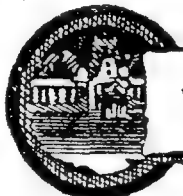
కేపు రాష్ట్రములోనున్న భారతీయులుగూడ దీని గురికి పాలైరి.

పోర్చుగీసు ప్రభుత్వమువారి

క్షమాపణ

లిస్బన్లోనున్న టైముస్పత్రికావిలేజిరి అసత్యపువ్రాతలను ప్రకటించుచున్నాడను అనుమానముతో అరెస్టుజేసినందులకు అయ్యది తప్పనితెలిసి క్షమాపణను పోర్చుగీసు ప్రభుత్వమువారు బహిరంగముగ చెప్పిరి.

మోటారుపండుములో ఇటలీవక్తి యొకడు చనిపోయెను.

మదరాసు వార్తలు

ముత్యాలపేట డివిజను సభ:— కాం గ్రేసు కొనిాభివృద్ధిస్వరాజ్యసంఘముల యాజమాన్యముక్రింద రేపుసాయం కాలము 6-80గ. తంబుకెట్టివిధిలో కాశీఅమృత్ కోవిలవద్ద శ్రీబుర్రా సత్యనారాయణగారి కార్యరేషను అభిధిత్వమును బంధించుటకై బహిరంగసభ జరుగును. ఎల్లరు విచ్చేయప్రార్థితులు.

మరణముల నివేదిక:— జూలయి 25 వ తేదీతో అంత మయ్యేనారమునందు సాలునకు వెయ్యిమందికి 37.8 చొ॥ మరణసంఖ్య యుండెను. అంతకు ముందు వారము 40.2 చొ॥ యుండెను. 24 రికి స్కాట్లకమువచ్చి 14 రు మరణించిరి. కలరా వలన 3 రు యితరజ్వరములవలన 44రు మరణించిరి.

‘విద్యాసాగర’ ఉపన్యాసము:— 1925 ‘విద్యాసాగర’ ఉపన్యాసము, థిస్టికు ఎండవరు సాసయిటివారి యాజమాన్యమున, “ఇండియాలో స్త్రీలసాసము” గూర్చి పి. చెంచయ్యగారు క్రైస్తవయువజీవనసంఘ మందిరమునందు రేపు 5-30 గ. ఉపన్యసించెదరు. సర్టి. సదాశివయ్యగారు అధ్యక్షత వహించెదరు.

రాకపోకలు:—ఎం. ఎస్. ఎం. రైల్వే జెనరలు బ్రాఫీకుమానేజరగు ఎన్. బి. నాదెనుగారు, ఏజంటు ఎ. ఎ. బిన్నగారు, టి. ఎం. మాయుడుగారు ఎం. ఎల్. సి, ఈ యునయకు వర్తమానుచ్చిరి. జయపూరు మహారాజుగారును కర్నూలు మెయినుగారును మదరాసునుండి రాజపుటానాకు నిన్నరాత్రి బయలుదేరిరి. ఎ. రంగసామి అయ్యంగారు డోర్నకలు ఓషప్పగారు మదరాసువచ్చిరి.

మదరాసురైల్వే నౌఖరుల సంఘము:— ఈ సంఘమువారి సాధారణసభ నిన్న సాయంకాలము పెరంబూరు స్టేషనువద్ద సి. పంచాక్షరాచారిగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగెను. కమిటీసభలో కార్మికసమావేశము త్వరలో జరుపుటకును, ఈ లోపుగా ముఖ్యమై స్టేషనులన్నింటిలో శాఖా కార్మికసంఘముల స్థాపించవలెననియు, తీర్మానింపబడెనని అధ్యక్షుడు దెలిపెను. కొందరు నాయకుల సంఘమువారి కుపన్యసించవచ్చునాయని ప్రశ్నింపగా, కేవలము కార్మికవిషయముల గూర్చియే జెప్పదలచినచో ప్రతివారి నాహ్వానింపవచ్చునని కమిటీవారు ప్రత్యుత్తరముసంగిరి. సంఘమువారు రాజకీయములందు పాల్గొనుట కింకను సమయము తట్టనింపలేదని అధ్యక్షుడు దెలిపెను. సంఘమువారు కట్టుదిట్టములు చేసికొని తమ యిబ్బందుల తొలగించుకొనవలెనని హెచ్చరించిరి. రాజగోపాలనాయకురమాడ తమ దుష్ఠిని గమనించి ప్రవర్తింపవలసినదని సంఘసభ్యుల కోరిరి.

జేబు దొంగలు: జాగ్రత్త

ముద్దయికి 2 సం॥ కఠినశిక్ష
అంగముత్తు అను ప్రాత సేరస్థుడు డబ్బుసంచిని జేబు నుండి దొంగిలించుదులకై నేటిదినము 2 వ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటు లోడిఖాను సాహెబుగారిచే 2 సం॥లు కఠినశిక్ష విధింపబడెను.

గోడాను వీధియందు మహమ్మదీయుల దుకాణములు చాలగలవు. ధాబోవు మొహరం పండుగ సందర్భమున మహమ్మదీయుల అంగడులు చిత్రవిచిత్రములుగ విప్పిద్దీపములతోడను, చిత్రపుతోడను ఆలంకరింపబడియుండెను. ఆ వీధి నడుమ జనులు ఆయాదుకాణములవద్ద గుంపులుగ గూడి వానిం గాంచుచుండిరి. అట్లు తిలకించువారిలో వీరరాఘవులు అను నాతని వర్తన నుండి ముద్దయి అంగముత్తు డబ్బుసంచిని తట్టి వేసి తనపైబట్టలో దాచుచుండు సమయమున ఫిర్యాది కనుగొనెను. అంతట అటకేరినమనుజులు వానిని బట్టుకొని పోలీసు వారి వశము జేసిరి. నేడు జూరీలైన పోలీసు కోర్టునందు కేసు విచారింపబడి. ముద్దయి ప్రాతసేరస్థుడును, పలుమారులు 2, 3 సం॥లు శిక్షనందినవాడగుట తిరిగి 2 సం॥లు కఠిన శిక్ష విధింపబడెను.

ముఖ్య సేనాని పర్యటనము

కల్లికోట, జూలై 27—నేటి ఉదయమునకు ఘనతరవహించిన ముఖ్యసేనాని సఫరివారముగ యిచ్చటకు వచ్చెను. పలుబారుజిల్లా కలెక్టరు జె. ఎ. థార్న్లీ ఉత్తర మలబారుజిల్లా పోలీసు మాపరింటెండెంటు జి. యి. విండెలుగార్లు ముఖ్య సేనానిని ఎదుర్కొని సన్మానించిరి. రైలుస్టేషనునుండి పశ్చిమ కొండకు మోటారులో ప్రధానసేనాని వెడలెను. రోడ్డుసాదుగు నను యిరువంకలను రిజర్వు పోలీసుగలరు. ఇచ్చటనున్న రాయలు అల్లరు రైఫిల్సు దళమును బరీక్షించి ముఖ్య సేనాని కన్ను మారుకు వెడలెను. (ఆ. ప్రె.)

స్వరాజ్యపక్షపు రాయబారములు

జెంగాలీ ప్రతిక వ్యాఖ్యానము
పండితుని ఖండనము
కలకత్తా, జూలై 28:—స్వరాజ్యవాదుల రాయబారముపై ‘పాంథుడు’ అను రహస్యచిహ్నమున వ్రాసిన లేఖయును దానిపై బెంగాలీప్రతిక వ్యాఖ్యానము నివృద్ధి జూచుట తట్టనిచినది. ఆవ్రాత లన్నియు సత్యదూరము లని పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు రలహాచారునుండి తంతి సంపిరి. (ఆ. ప్రె.)

దేశబంధు స్మారకనిధి

జూలై 27 వ తేదికి రు 5,47,006 లు వసూలు
కలకత్తా, జూలై 28:—జూలై 27 వ తేదినకు వసూలయిన మొత్తము రు 5,47,006 లు. మహాత్ముడే పది లక్షల రూపాయలు చందాను వసూలుచేయుటకే వంగరాష్ట్ర మందుండెను. ఆ వసరమగుచో నాగ ప్పునెలచి వరవజుగుడ నుంధురని ప్రపుల్లచంద్రరాయుగా గొకప్రబోధపులేఖను ప్రకటించిరి. (ఆ. ప్రె.)

బర్మను హెడు ప్రసంగము

మహాత్ముని ప్రత్యుత్తరము

‘ప్రైబ్యూను’ వ్యాఖ్యానము

బర్మను హెడు ప్రభువు ప్రసంగముపై గాంధీమహాత్ముడు మంచి తగిన ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి. ఆయన నాలుగు చందా గూర్చి పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారికి వ్రాసిన లేఖ అద్భుతముగ నుండుటయే గాక చారిత్రక ప్రాముఖ్యమునుగూడ గల్గియున్నది. ఆయన జెప్పినట్లుల కొద్ది లోకముండియు ‘నేను దేశబంధు భావకార్యమును, బర్మను హెడు ప్రభువు ప్రసంగములను పరిశీలించుటకు తగినట్లు ప్రత్యేకముగ యేమిచేయనా’ యని ఆలోచించుచుండెను. ఆయన కలకత్తా ఒడంబడిక ప్రకారము స్వరాజ్యపత్రముపై విధింపబడిన బాధ్యత లన్నిటిని తొలగింప నిర్ణయించి, దూరదృష్టితో కావలెననుకొనిన పనినే జేసెను. ఇట్లు యీ పని జేయుటకు కారణములను మహాత్ముడు జెప్పిన మాటలలో దప్ప జేరుగ జెప్పజాలము. ఆయన యిట్లు వ్రాసెను. “ఇప్పుడే పనిజేయుటకు కాలగ్రెసు యికమీద నాలుగువందల వారల సంఘముగనే యుండవలెననియు, ఆ ప్రసంగములను నేర్పడిన పరిస్థితులలో స్వరాజ్యపత్రముయొక్క ప్రతిభను యెక్కువ జేయవలసియే యున్నట్లు గానించుచున్నది. ఆపత్తము యొక్క బలమును నాచేత నైనంతవర కెక్కువ జేయుటలోనే మాత్రము జేతు జేసినను నావిధిని నిర్వర్తించిన వాడనుగాను” మహాత్ముడి పని సాగుటకు స్వరాజ్యపత్రముపై ఒడంబడికలను విధింపబడిన బాధ్యతలను తొలగించుటయే గాక, ఈసారి అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘము సమావేశమైనపుడు యిట్లే చేయుమని కోరి కాంగ్రెసు యంత్రమునంతయు ఆపత్తము స్వాధీనముజేసి దేశక్షేమమునకు అవసరమని తలచిన రాజకీయ తీర్మానముల గావించుటకు వీలుగుటలు జేయాలెనని గూడ చెప్పెను. ఇంతేగాక యీ పని పూర్తియగుటకు ఆయన మనసారా చేయ వచ్చునని తలచిన విషయము లన్నిటియందును సహాయముజేసెనని గూడ చెప్పెను.

దేశభక్తియే ప్రధానము

మహాత్ముడు తనకు ప్రేమమైనదానిని విసర్జించుటకు కారణమేమి? ఒక్క ఆపారముగ దేశభక్తి ప్రేమయే యందులకు కారణము. బర్మను హెడు ప్రభువును భారత పౌరుషము, దేశభక్తిని అత్యగ్రహమును సవాలుజేసినపుడు మహాత్ముని మనస్సు చివుక్కుమనేను. మహాత్ముడు దారితో నొసరిన దానియందు గల విలువయు బర్మను హెడు ప్రభు ప్రసంగములను నేర్పడిన తేలిక పరిస్థితులనుగూడ పండిత నెహ్రూ బాసగ గమనించెనని ఆయన ప్రత్యుత్తరమే చెలువగుట. ఆయన యిట్లు వ్రాసెను. “స్వరాజ్యపత్ర వాయక శ్రేణుడు ఆకాలపుర్య వారలవలనందులను ఆపత్తమునకు గల్గిన ఆపారనష్ట సమయమున మీ రుదారతతో అండగ నిలచి చేయుచున్న సహాయమునకు స్వరాజ్యపత్రము అతికృతజ్ఞతతో నున్నది. ఇప్పుడు మీరు ధీరత్వో మాహిమిగించిన భారమునకు మీరొడల యింతిబిడ్డ కృతజ్ఞులముగ నుండుము. మరియొక విషయము. బర్మను హెడు ప్రభువు దేశబంధు సహకారపు మరతులను త్రోసివేసి వనము స్వాతంత్ర్య సంరంభములో నింకను అనవసరముగ కష్టములను చాటి, సంకల్పసందర్భములు చెలియని ప్రత్యర్థుల నెదుర్కొన వలెనను అభిప్రాయములను గనుపరచిరి. మనము యిట్టి సహాయము ముందుకు జని బాధ్యతలేకుండ ఆ హంభావముతో ప్రవర్తించు నిట్టి అధికారులకు సవాలు చేయుట ముఖ్యధర్మమైయున్నది.” తుచిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. “ఈ సంవత్సరములోనే ఒడంబడిక మరతులను మార్చవలెనని నాకుగాని దేశబంధుకు గానికోరిక లేదని మీకు చెలియును. పూర్తిగ పరిశీలించి చూడవలె ననుకొంటిమి. కాని యీ మధ్య జరిగిన కొన్ని సంకతులను నూతన పరిస్థితులను నేను ఒప్పుకొందును. కాంగ్రెసుకాల మారము జేయుకుండ యీ నూతన పరిస్థితులకు తగినముల రాజకీయ పంథయే తగినట్లు పనిజేయుట యవసరమైయున్నది.”

బర్మను హెడు ప్రభు ప్రసంగములనుగల్గిన నూతన పరిస్థితులేమి? భారత దేశములో బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును ఖండించువారలు భారతీయులందరూ అంగీకరించుటకుంటి ప్రభుత్వవిధానమును తేగూరు జేసికొనవచ్చునని బర్మను హెడు ప్రభువు దిట్టబలను నూతన పరిస్థితులను నేర్పడిన లిబరలు పత్తమువారు సమీక్షలుల అనుకొనెదరేమో అదికాదు. ‘ఇప్పుడున్న విధానమునందు సహకారమును జేయుటకు నెజమైనకోరిక

యున్నట్లు భారత దేశములో ముఖ్యులగు వాయకులు జూపిన యెడల త్వరలోనే ప్రభుత్వవిధానమును సంస్కరించెదమని ఆశ పెట్టినందువలన నూతనపరిస్థితు లేర్పడెనందుచేమో అనియును గాదు. భారతదేశము ఒక జాతియేగాదనియు, భారతదేశముపై ధర్మకర్తృత్వమును వదలుకొనగల పమయము దగ్గర లో నెక్కడను గానించుటలేదనియు, ఆ సమయము వచ్చి బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమంతయును నాగరకరి యంతయు వమ్మై పోవునంతవరకును మా పూర్వీకులవలెనే భారతదేశక్షేమమునకేపాటుబడెదమని ధ్రువముగ బల్లిన దానివలన నూతనపరిస్థితు లేర్పడినవి. దీనినిబట్టి చూడ భారతదేశమునకు ఇంగ్లాండు రక్షణకర్తగ నుండకుండ చాలించుకొను కాలము గానించుట లేదనియు, ఆంగ్లేయులు తమ పూర్వీకులవలెనే హృదయపూర్వకముగ కష్టపడి పనిజేసెదమనియు ఆపత్తము ఎప్పుడో ఇంగ్లాండువలెను యితర అధినివేశ రాజ్యములవలెను స్వాధీనమును గాంచుననియు బర్మను హెడు ప్రభువుమాట లర్థముచున్నవి.

ఈ కథాబ్ధ ప్రారంభమున నీ విధముగ మార్గ ప్రభువు మాట్లాడుటే నీవముగ నుండెను. ఇప్పుడు రియేండ్లయినపిదప బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును, బ్రిటిషు పార్లమెంటును భారతదేశములో బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము పరిణామము గాంచునట్లు జేసెదమని వాదనము జేసినపిదప, సార్వభౌముడు సామ్రాజ్యాంతర్గతస్వరాజ్యమనియు సంపూర్ణ రాజకీయస్వాతంత్ర్యమనియు ప్రకటించి ఐదు సంవత్సరములైన తరువాత నేటికి మరల నిటుల బల్కుట బ్రిటిషువారిమాటలను నీర్లమాటలు చేయుట దప్ప మరేమియు గాదు. కాని అవిషయము బర్మను హెడు ప్రభువునకును ఆయనదేశమునకును సంబంధించినది. మనము మాత్రము రెండు సంతతుల నుండి కష్టపడి పనిజేసి ఫలము ననుభవించుభోవునప్పటికి, నలువది సంవత్సరముల నుండియు జేసినపని వృథాగాకుండ జేయవలసియున్నది. ఇందులకు భారతదేశము వికమత్వమును గనుపరచవలయును. భారతీయులు తమకు జన్మస్వతంత్రమని తలచు రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకు సాధ్యమైనంత త్వరలో సంపాదించుటకు కట్టుదిట్టములతో పనిజేసి ప్రయత్నింపవలయును. ఇట్లు వికమత్వతో పనిజేయుటకు ముందు గాంధీమహాత్ముడు దారితో మొట్టమొదట నున్న ఆటంకమును తొలగించిరి. ఇతరులుగూడ నీనుగ దౌత్యకాదర్శము ననుసరించెదరు గాక!

ప్రైబ్యూను—

పూనా తిలకునుందిరము

ఆగస్టు నెల మొదటితేదీన కన్వర్సింగు తరచెదరు

తిలకు స్వరాజ్యసంఘము యిండియను హోమరులు లీగు)ను అన్వేషించు లోకమాన్యుని స్ఫూర్తిచిహ్నముగా అత్యద్భుతమును వికాలమును నగు నీ భవనమును ఆ సంఘము వారు పూనా నగరమున నిర్మించిరి. లోకమాన్యుని ముఖ్యసహచరుడగు హ. జి. ఎస్. కన్వర్సింగు ఆగస్టునెల మొదటితేదీన ఆ భవనమును తెరచెదరు. రెండేండ్ల క్రితము యీ సంఘము నారి కీసంకల్పము కలిగినది. లక్షరూపాయలను వ్యయపరచి భవనమును నిర్మించి గ్రంథాలయమును నెలకొలుపుటకు వారు నిశ్చయించిరి. 50 వేల రూపాయల వెలగల ఆ భవనమును శ్రీ జగన్నాథమహారాజుగారికే కట్టించి యిచ్చిరి. ప్రజలకు దేశభక్తిని దైర్యమును ఆత్మవిశ్వాసమును లోకమాన్యుని రాజకీయజ్ఞానమును కలిగించుటకు తగిన సంస్థగా దీని నభివృద్ధినిందింపవలెనని ధర్మకర్తలను కోరుచున్నారు. తిలకు స్వరాజ్యసంఘము యిండియను హోమరులు లీగు సంబంధ లకందరికిని ఆహ్వానములు పంపబడెను. ఇతరులలో రాదలచినవారి కందరికిని స్వాగత మొసగబడునని ధర్మకర్తలు ఈ పత్రికామాలమున తెలియజేయుచున్నారు. (మ హ ర టా)

నందిగామ తాలూకాబోర్డువారి తీర్మానము నెం. 27 30-6-1925 రు ననుసరించి దేశోద్ధారకులను, నాయకశిఖా మణులును, నిష్కళంక చారిత్రులును, నిరంతర ప్రజాసేవా భిక్షులును అగు పర్. పి. టి. త్యాగరాయచెట్టియార్, దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగార్లు మృత్యువువారల బహిరంగ వారి కుటుంబములకు సానుభూతిని తెలియజేయగలందులకును వారి గౌరవార్థము ది. 16-7-25 న తాలూకాబోర్డు ఆఫీసు న్నూ, బోర్డు యెలిమెంటరీ పాఠశాలలన్నియు మూసివేయ తెలియజేయుచున్నారు.

మధ్యరాష్ట్రమందలి సర్వపక్ష సమావేశము

ఓటరులకు స్వరాజ్యపత్రమువారి ప్రబోధము

నాగపురము, జూలై 27:— సర్వపక్ష సభవారు 80 వ తేదీన గావించబోవు ఓటరుల సభనుగూర్చి రాష్ట్ర స్వరాజ్య పక్షాధ్యక్షుడును, నగరపక్షాధ్యక్షుడును నగు అభయంకరు, భేరుగార్లిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. “మితవాదులును, స్వతంత్రులునుగూడ సాంప్రదాయానుసారముగ చేయుచున్న సహకారము నిష్పాదుకూడ చేయనూహించుచున్నారు. ప్రభుత్వమున కిప్పుడువచ్చిన కష్టసమయమున తామెటులో సహాయపడి వారిని గట్టెక్కించి స్వరాజ్యపత్రమును బలహీన మొనర్చజూచుచున్నారు. అందుకొక ఓటరులసభలను నెపమున సభనాహ్వయించుచున్నారు. వారియుద్దేశ్య మేమనగా సభనుజేసి కాసన సభలందు మంత్రి పదవులను స్వీకరించునట్లు లక్ష్యా నములను జేయించి, యిప్పుడు స్వరాజ్యవాదులతరపున నియోజకవర్గము లేదని నుడువ దలచుచున్నారు.

అభయంకరు గా రాహ్వనింపబడి ప్రత్యేక మాసభకు పోయి యుండిరి. ఆసమయమున నిందుకొకే వోటరులసభ సమావేశపరచుట యవసరమని యభయంకరుగారు నడిపిరి. కాని యిట్టి సభ కందఱ ఓటరులను నిరభ్యంతరముగ రానిచ్చునెడల స్వరాజ్యపత్రమువారి కెట్టి యభ్యంతరము లేదనిరి. మొత్తము మీద నెట్లునను స్వరాజ్యపత్ర మాసభలో పాల్గొన కుండుటకే నిశ్చయించుకొనిరి.” (అ. ప్రె.)

మితవాదుల సమాధానము

నాగపురము జూలై:— 28, 30 వ తేదీన జరుగు ఓటరుల సభకల్లరును రానియుట లేదని స్వరాజ్యవాదులు జూపిన యభ్యంతరమునకు సమావేశకర్త లాహ్వనములపించి ఓటరులనే సభకు రానిచ్చి మిగతవారి సభ్యంతర పెట్టుట మాయూహగాదు. కాని సభాభవనమందలి స్థలము చాలగాన నట్టి నియమముండవలసి వచ్చినది. చాలమంది ఓటరులే సభకువచ్చునెడల, కాలము సరిగానుండునెడల బహిరంగసభలే జరుపుదుమని సమాధాన మిచ్చుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

అలహాబాదు ప్రధానన్యాయస్థానము

అలహాబాదు, జూలై 28:—అలహాబాదు ప్రధానన్యాయస్థానము నెలవులను మూయబడినది. నెలవుదినములందు న్యాయమూర్తి కనీలాలుగారు వ్యవహరింతురు. మరణిచారణలు మొదలగువాటిలో సహాయముగా పనిచేయుటకు న్యాయమూర్తి ముఖర్జీగారుందురు. లలితమోహన దెస్సగారు న్యాయమూర్తిపదవినుండి విశ్రాంతిగొనుచున్నారు. వారు కచ్చేరివదలునపుడు న్యాయవాదులందరును బాగసిరి. (అ. ప్రె.)

పాట్నా ప్రధాన న్యాయస్థానము

పాట్నా, జూలై 28:—పాట్నా ప్రధాన న్యాయస్థానము నెలవులకునేడు మూయబడినది. మరల 28 వ తేదీనెంబరు నాడు తెరవబడును. న్యాయమూర్తి మెక్లెగ్నసుగారు నెలవులందు పనిచేయుదురు.

ప్రస్తుతము ప్రధానన్యాయమూర్తిగా నున్న పసంక కుమారమల్లికుగారు నేటిరాత్రి కలకత్తాకుబయలుదేరి యట నుండి సిమ్లాకు బోవుదురు.

న్యాయమూర్తి సర్ జాన్ బక్సీలుగారు మస్కోరీ నిన్న రాత్రి వదలిరి.

న్యాయమూర్తి సేనుగారు నేటిరాత్రి యాంగ్ల దేశమునకు ప్రమాణముగచున్నారు. న్యాయమూర్తులుదాను, ఆదామీరాసుగా యాంగ్ల దేశమునకు లక్ష్మీవారము బయలుదేరుదురు. (అ. ప్రె.)

సుందరి తైలము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ 0—8—0

ఒక డబ్బీతైలము విడువక రాచిన ముఖమున ఏర్పడు మెటిమలు మచ్చలు మానును. ముఖము కాంతిబారి, నున్నగా అద్దమువలె ప్రకాశించును. చర్మము మృదుత్వము కలిగి నాజూకులేరును. ఈతైలము మంచి మనాసన దలిగి మిగడవలె నుండును. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

శ్రీగుప్తము వీరగోపాలకృష్ణారెడ్డి అనాధ శరణాలయం

యన్టేటునుగూర్చిన రిపోర్టు

శ్రీ. యదాయదాహి ధర్మస్థాని ర్భవతి భారత
భృత్యులన మధ్యస్థ తదాత్మ్యం సృజామ్యహం.
ధర్మమునకు బాధకలిగి అధర్మము వృద్ధి పొందినప్పుడు
తన ఆత్మలను సృష్టించెదనని శీతావాక్యము కలదు.
సృష్టివైచిత్ర్యము చిత్రచిత్రము. విద్యమానపుణ్యపురు
షులు పలువిధముల ధర్మకార్యములుచేసి అనేకప్రాణుల కృతా
ర్థులను చేయుచున్నారు. కాని అనాధబాలరను, బాలికలను
ఉద్ధరించి తమసొత్తును వినియోగించువా రరిది. అట్టివారిని
గూడ భోజన మజ్జనాదులచే తృప్తిపరచి విద్యాదానముచేసి
కృతార్థులను చేయుటకు తమ సర్వస్వమును ధారపోసినవారిలో
భూతదయాశాలి; నీతిశాలి; సుగుణభాగి శ్రీ గుప్తము వీరారెడ్డి
గారే ప్రప్రథములు. వీరినివాసము పల్నాడుతాలూకా పిల్లల
యను పల్లెటూరు. వీరు కేవలము వ్యవసాయవృత్తిచే వ్యవహరిం
చి నలుగురుకుమార్తెలను యుక్తవయసువచ్చి సమస్తసద్గుణముల
కాలపట్టయిన శ్రీగోపాలకృష్ణారెడ్డిగారు అనే కుమారుడున్నా;
గతించిన కొద్దికాలములో సంతతిలేకనే నిర్వాణమయ్యెన్దొడ్డిలో
కేవలము వైరాగ్యముచే తనభార్యయగుశేరమ్మగారికి య29-83
ట్లున్నా; తనకొడలు దమయంతిదేవికి య30-83ట్లున్నా ఉత్తమ
మైన భూమిని దఖలుగా యిచ్చి శేషించిన పుమారు య 560 ల
భూములను మరికొంత ఆస్తిని అనగా సర్వస్వమును వినియోగిం
చుటకు అనాధశరణాలయం స్థాపించి తత్తదచిత్రముగు ఏర్పాట్లు
చేసి తన అనంతరము తాను చేసినధర్మమును పరిపాలించుటకు
రతన క్రసంబంధుల మన చూ ఇరువురిని పరిపాలనకర్తలనుగా
నియమించి బ్రిటిషు శాసనమునకు సంబంధముగల మరణశాసన
మును ది21-11-1922 వ తేదీన వ్రాయించి రిజిష్టరుచేయించి
మాకు వప్పించి 4-12-1922 తేదీన స్వర్ణ వలంకరించిన పుణ్య
మూర్తి వీరారెడ్డిగారిని వేనోళ్ల గొనియాడక తప్పదు. మూల
గోపిరెడ్డి వీరారెడ్డిగారికి మేనల్లుడున్నా, సంగరయ్య మేనమామ
కుమారుడున్నా అనుటచేతను మాకు వారియందుగల గౌరవప్రప
త్తులచేతను, ఆయనగారు పెట్టినభారమును మోయుటకు సమ్యక్
తించితిమి. పైసందర్భములచేవంశపరంపర ధర్మకర్తృత్వహక్కు
ను యివ్వడమేగాక చాలాభాగము స్వతంత్ర హక్కులు యిచ్చి
యుండిరి. మేము చేయు పరిపాలనకు సహకారులుగా నుండ
దగిన 7 గురు, మెంబర్లనుకూడా ఏర్పరచిరి.

- (1) నండేల గోపిరెడ్డి బ్రహ్మి, ప్రెసిడెంటు
- (2) బత్తుల సంగరయ్య బ్రహ్మి, సెక్రటరీ
- (3) బత్తుల యల్లమందగారు వైస్ ప్రెసిడెంటు
- (4) మంచికంటి వేంకటసుబ్బారెడ్డిగారు మెంబరు
- (5) వారణాసి లక్ష్మీనారాయణగారు "
- (6) కొప్పూరావూరి హనుమయ్యగారు "
- (7) మన్నెం ఆదినారాయణరెడ్డిగారు "
- (8) గజ్జము రామస్వామిగారు "
- (9) ఎత్తియెద్దు పేరెడ్డిగారు "

బ్రహ్మీలు అనసరమైన శరణాలయ విషయమైన పనులను
పైవారల సలహాతో జరుపుటకున విధించియుండెను. వీరారెడ్డి
గారు గతించినతోడనే ప్రస్తావనపుయిలు ఆఖరుపుయిలై అను
లులోనికి నచ్చుట సంభవించెను. పుయిలు దాఖలా సి. పిడ్యూ
లు సాత్తంతయు మాయురపురి పరిపాలనలోనికి చేరినది. ఆవెం
టనే హాజరైన మెంబర్ల సలహాతో మీటింగుచేసి వ్యవసాయము
చేయుటకు పనికిరాని కొడలను, ఆవులను కొన్నిటిని పోషిం
చుట అనవసరమనియు కష్టతరమనియు నెంచి అమ్ముటకు నిశ్చ
యించుకొని ది28-1-1923, 8-2-23 తేదీలను రు 1450 లకు
(పదునాలుగువందల ఏబదిరూపాయలకు) విక్రయించితిమి.
శేషించిన పశువులను యెటులనో నవుకర్తచేత పోషణచేయుస్తూ
కష్టతరముగా 1923 సంవత్సరమునకు మాత్రము వ్యవసాయము
చేయించితిమి. ది15-5-24 వ తేదీన 2931 మీటింగు యేర్పరచి
వ్యవసాయము తీసివేసి చరాశిని వేలంవేయించినచో ఎన్టేటుకు
లాభకారియని తీర్మానించి ది 23-3-24 ది 24-5-24 తేదీలను
కొన్ని భూములకు నుకా ఏర్పాట్లు వేలంవేయించితిమి. పశువులు
బండ్లు పశుగ్రాసము వగయిరాలను ది 5-7-1924 తేదీన వేలం
వేయించితిమి. అంతలో పశువులపోషణ వ్యవసాయము చేయిం
చు భారము తగ్గుటయేగాక ఆనవసరపు ఖర్చు
లు తగ్గి యన్టేటు అభివృద్ధిలోనికి రాబడినది. స్వల్పకాలపు

కవుల్లయిచ్చినచో భూములు బీదశిథిలోనికి రాదగిన పైర్లను
వేసి రహితులు వడ్డపరచెదరు. అందుచే మక్తాలు పర్యాయతి
తగ్గనని కొన్ని భూములకుమాత్రము 10 సంవత్సరముల రిజిష్టరీ
కవుల్ల యిచ్చితిమి. మరికొన్ని భూములకు అట్టి యేర్పాట్లు
చేసితిమికాని రిజిష్టరీకవులు కడపాలు నేటివరకు ముగియ లేదు.
ఇంక వేలము వేయదగిన చరాశి కడుస్వల్పము. నిల్వ చగడా
బండ్లు చెడిపోయియున్నవి. అయినను త్వరలో వేలము వేయిం
చెదము. ఎన్టేటునవుకర్తల సొమ్ము వసూలుచేయడము వగయిరా
పనులకొరకు ఒక చిన్న బండిని 2 ఎద్దులను ఉంచుతిమి. మరి
యొక ముసలియెద్దులజతను విధిలేక ఉంచడమయినది.

శ్రీ గోపాలకృష్ణారెడ్డిగారి కేసును వారికుమారుని కేసు
ను శాశ్వతముగా నిలునుటకుగాను "శ్రీ గుప్తము వీరగోపాల
కృష్ణారెడ్డి అనాధశరణాలయము" అను పేరు పెట్టితిమి. ఇం
తేకాక వారిపేరులు, రూపములు, శిథిలముకాకుండుటకై పెద్ద
ఫోటో గ్రాఫులుతీయించి శరణాలయములో స్థాపించితిమి. వరి
యు వారిరువురి సమాధులు ప్రహారీగోడలు సహా కట్టించితిమి.
వీరారెడ్డిగారికి విద్యాభిమానము మెండు. వారికి అట్టి పరిశ్రమ
కూడ కలదు. లోకోపకారార్థము పుమారు 900 లు గ్రంథ
ములుగల పుస్తక భాండాగారమును స్థాపించిరి. తిరిగి పుస్తక
ములు పుత్రికలు తెప్పించుచు, దానినిగూడ తగురీతిని వృద్ధి
లోనికి తెచ్చుచున్నారము. లోజు ముఖద్వారమునకు ఇం
కా అనసరమును యింటరు బొక్కులున్నా, అన్ని బాపకు
లెక్కలున్నాఉంచి కార్యక్రమము నడుపుచున్నారము. శర
ణాలయములో బాలరసంఖ్య నానాటికి అభివృద్ధియగుచున్నది.
నలుగురు బాలరతో ప్రారంభమైన శరణాలయమునందు ప్రస్తు
తము 19 మంది బాలురుగలరు. వీరిపోషణకు ధాన్యము వస్త్ర
రాలు సప్లయచేయుచు వస్త్రములు యిచ్చుచు డేలోపము
లేకుండ వంటమనిషిని స్కూల్ మేష్టరును వస్త్ర రాలను యేర్ప
రచి మంచిగా జరుపుచు యున్నాము. స్కూలుబిల్డింగు, బాలు
ర నివాసభవనము, ఆస్పత్రి వివిధవసతులతో కట్టించుట అత్యవ
సరము. నిల్వయున్న పైకము చాలదు. అప్పు డెచ్చుటకంటె
కొద్దికాలము నిరీక్షించి రాబడిలోనే పూర్తిచేయు ప్రయత్న
ములు చేయుచున్నారము.

వీరారెడ్డిగారు చనిపోవుసరికి వారే లోకులకు పుమారు
రూ 4500 లకు పైగా బాకీలేరి. చాలాభాగము తీర్చినాము.
లోకులవల్ల రావలసిన బాకీలు వీరారెడ్డిగారు పెట్టినపెట్టుబడి
బాపకు వసూలుపోషణ రూ 9617-1-5 లును వున్నవి. కాని
వీటిలో రూ 1-0-0 కు రూ 0-2-0 లు చొప్పుననైన వసూలు
కాదగిన బాకీలు లేవు. దావాలములముగా చర్చ జరిపినచో
ఖర్చులు దండుగయని తోచుచున్నది.

కావుకాలములో బీదలపోషణకొరకు పెట్టిన బాకీలుగా
కనబడుచున్నవి. సదరు కవిలెబాబతు ప్రతి ఆసామివారి నో
టును వేలం వేయించినచో ఎన్టేటుకు లాభకారి అని
తోడున్నది. ఆప్రయత్నములోనే యున్నారము. మన్నెం సుల్తాన్
పాలెమువస్త్ర రా కొన్ని గ్రామాదులలోని భూములలో చాలా
వరకు వీరసపుభూములకుచే విస్తీర్ణమునకు తగినంత మక్తాలు
రావడములేదు. వాటినిగూర్చి మార్పుదలచేయుట లేక దీర్ఘ
కవుల్లయిచ్చుట మొదలగుపనులు చేయుటనుగురించి ఆలోచించి
పనిచేయు టవసరము.

ఈ ఎన్టేటునుగురించి మేము వుంచిన లెక్కలను తనిఖీ
చేయించుటకు విచారించితిమి. గుత్తికొండ కా ప ర థు లు
మ-రా-శ్రీ అక్కిరాజు శంకరనారాయణగారు తగినవారని
తోచినది. వీరు తాలూకాబోర్డుమెంబరు; పరపతిసంఘము
నకు యూనియన్ ప్రెసిడెంటు; డిస్ట్రిక్టు ఎడ్యుకేషనల్
కవున్సిల్ మెంబరు అయివున్నారు. వీరు మాగ్రామమునకు
15-5-1925 తేదీన దయచేసి మాలెక్కలు వగయిరాలు పరిశీ
లించి ఆడిట్టుచేయుండిరి. అట్టిలెక్కలను అనగా 1923 సం
వత్సరము ప్రారంభమునుండి ది 30-6-1925 వరకు మేము
వుంచిన జమాఖర్చుబాపకు వారిపద్దులను యిందుక్రింద నమో
దు చేయడమైనది. ప్రతిపద్దును తెలిసికొనదలచినవారికి పిల్లల
గ్రామములో లెక్కలు నిరాక్షేపణగా చూపింపబడును.
ఇప్పటివరకు ఎన్టేటుకు రూ 2380-1-5 లొక్కమును లోరి
నపుడు వసూలుకాదగిన మక్తాలు వగయిరాలకు వ్రాయించిన
నోట్లబాపకు రూ 3061-13-1 లున్నా పుమారు 11 పుట్ల
ధాన్యమున్న నిల్వవున్నవి.

మేము చేయు పేనేకమెంట్టుకంటె ఎన్టేటుకు గౌరవ
హనిలేని ఆదామార్గము నెకతైన జూపినచో ఆలాజరువుటకు
సంసిద్ధులమై యున్నాము.

శ్రీ స్వవత్సాద్విగ్రహం పుణ్యం పరదత్తానుపాలనం
పరదత్తాపహారేణ స్వదత్తం నిష్కలంభవేత్.
1923 సంవత్సరం డిశంబరు 31 తేదీతో అంత్యమయ్యే.
లెక్క

జమ	
భూముల కవుల్లద్వారా	898-15-0
దూది; ధాన్యము; నీలిమందు మందదొడ్డు, ఎర్రు	
వస్త్ర రాలవల్ల వచ్చిన జమ	3173-10-6
శ్రీ రుక్మిణీపురం అగ్రహారమువల్ల	871-0-9
ఆవులు లోడమాడల అమ్మకంవల్ల	881-1-8
బాకీదార్లవల్ల	42-8-0
ధర్మకర్తలు తెచ్చిన ఋణము	680-0-0
	6497-8-11

ఖర్చు	
సర్కారు శిస్తులు	1215-4-8
యన్టేటుఖాతా కర్చు భక్త్యఖర్చులు వస్త్ర రా	263-5-6
సాదరు ఖర్చు	17-5-0
శ్రీ రుక్మిణీపుర అగ్రహారం శ్రోత్రియం మక్తా	
వస్త్ర రా కర్చు	787-2-0
వ్యవసాయపు కర్చులు	259-3-3
గుడిబండ, మందదొడ్డు కర్చు	132-11-0
అద్దెపల్లి వెంకట్రామగారికి మక్తాంపసినది	134-18-0
ఋణము (వీరారెడ్డిగారు తెచ్చినబాపకు) తీర్చినది	655-2-0
శరణాలయం ఇంటి మరమ్మత్తులకు	107-4-0
గ్రంథాలయం కర్చు	15-2-0

శరణాలయం స్థాపన నిమిత్తమునకున్న వర్ధంతి	
వస్త్ర రాలకున్న బాలురకు తెచ్చిన వస్త్రపుల	
కున్న అయిన కర్చు	876-4-0
శ్రీ గుర్రము వీరారెడ్డి గోపాలకృష్ణారెడ్డిగార్ల	
పెద్ద ఫోటో గ్రాఫులకు అయిన కర్చు	272-11-0
వీరారెడ్డి గోపాలకృష్ణారెడ్డిగార్ల సమాధులు	42-5-0
వ్యవసాయపు జీతగాండ్లకు	145-14-0
శరణాలయపు నాకర్లకు	166-8-0
వ్యవసాయ జీతగాండ్లకు వండిపెట్టిన మనిషికి	25-12-0
కావలిగాండ్రకు	12-4-0
బ్రహ్మీలు తెచ్చిన బాకీలు తీర్చినది	634-4-0
బండి చెన్నాయకు బాకీయిచ్చినది	300-0-0
లంబాడి భోజనాయకునకు	20-0-0
చేబుర్లు యిచ్చినది	7-0-0

	5540-2-5
జమ మొత్తం	6497-8-11
	5540-2-5

నిల్వ డబ్బు 957-1-6
31 డిశంబరుతో అంత్యమయ్యే 1924 వ సంవత్సరము.

జమ	
రుక్మిణీపుర సంవత్సరం మక్తాలతాలాకు వసూలు	935-4-0
రక్తాక్షి సంవత్సరం తాలాకు వసూలు	1636-0-0
శ్రీ రుక్మిణీపురం అగ్రహారతాలాకు మక్తాల జమ	740-1-9
గుడిబండ మందదొడ్డు ఎర్రువు తాలాకు	430-0-0
కవిలె బాబతు వసూలు వచ్చినది	1108-8-0
బ్రహ్మీలు యిచ్చిన బాకీ బాబతు వసూలు	448-8-8
ధాన్యము, పశువులు, బండ్లు, అరకసామాను	
అమ్మకమువల్ల	1181-11-0
కర్చు	
అనాధబాలరకు కర్చు	188-12-6
ఎన్టేటు కర్చులు	70-3-9
టీవరు జీతము	180-0-0
వంటనాని జీతము	120-0-0
చాకలివానికి	4-8-0
స్వీపరుకు	20-8-0
మంగలివానికి	1-12-0
సర్కారు శిస్తులు	1220-18-5
వ్యవసాయం ఖర్చులు	78-8-0
ఋణములు తీర్చినందుకు ఖర్చు	2668-7-9

గ్రంథాలయం ఖర్చు	21-11-0
సాదరు	7-8-0
శ్రీ రుక్మిణీపురం అగ్రహారం తాలూకా అగ్రహారీ	
వలకు పట్టించబడిన మకాల్లు, శోక్రియములు	
సహా కర్షణ	695-12-0
కుక్రి-కెట్టి నాగన్న మన్నె సుల్తాన్ పాలెం	
యస్టేటుమీద వున్నందుకు జీతము	78-1-0
ఎస్టేటుమీద నాకరు మంగల హనుమంతుకు జీతము	
తాలూకా యిచ్చినది.	2-0-0
మందవోడ్లకు ఆయనకర్షణ	5-0-0
సమాధులు కట్టించినందుకు	328-8-0
ట్రస్టీలు అప్పు పెట్టినది	138-8-0
నృపసాయి జీతగాంధీదన అందరికి జేబాకీగా	
యిచ్చినది	209-14-0
మామిడిపట్టు పెంచినందుకు ఖర్చు	95-0-0
వీరాచెడ్డిగారి కోడలు కోటమ్మ వరపు	
చమయంతి తాలూకా వుయిలునాఖిలా	
బి పి హ్యూలు ఆస్తి శరణాలయములో కలిసి	
యన్నయన సవకు ఆస్తి ప్రతిఫలంకింద మయినరు	
తండ్రి ఎర్రపర్తి పేరెడ్డి గారికి యిచ్చినది	800-0-0
7436-13-6	
6385-7-5	7435-13-6
1101-6-1 నిల్వ మొత్తము	
30 జూన్ 1925 సంవత్సరము ఫస్ట్ ఆఫీసరువరకు	
2973 12 3 మకూలంబలము	
338 6 0 నూది అమృతమువల్ల	
554 4 6 ధాన్యము అమృతమువల్ల	
298 14 0 నోట్ల బాకీవసూలు	
664 8 0 శ్రీ రుక్మిణీపురం అగ్రహారం తాలూకా వసూలు	
790 0 0 సుడిబండ మందవోడ్ల ఎర్వుతాలూకా జను	
శరణాలయం ఉద్యోగిగల జీతము	346 6 0
సమాధులకు ఖర్చు	68 0 0
సర్కారు కిస్తులు	1039 15 8
పోస్టేజి	2 9 0
సాదరు	7 14 9
తైబ్రకి ఖర్చు	21 4 0
శ్రీ రుక్మిణీపురము అగ్రహారము తాలూకా మకూలంబ	
సర్కారు శ్రోత్రియములు వగయరా ఖర్చు	606 0 0
సుడిబండ మందవోడ్ల ఖర్చు	314 12 0
ఎస్టేట్ ఖర్చు (చిల్లరబాపకు)	85 10 9
చెబుకు యిచ్చినది (నోట్లలో పనువులతోలే	
లంబాదులు వగయరా లకు)	64 0 0
ట్రస్టీలు అప్పు పెట్టినది.	1670 12 3
మీటింగల ఖర్చు	2 13 6
అనాధ బాలరఖర్చు	115 15 6
	4841 1 5

రు 6721-2-10 జను

4841-1-5 ఖర్చు

2970-1-5 నిల్వ మొత్తం ది 29-6-25 తేదీ

న శరణాలయం కమిటీ మీటింగు రిజల్యూషన్ ప్రకారం పై నిలువ మొత్తములో వీరాచెడ్డిగారి తాలూకా ఋణము తీర్చుట కున్న ఒడ్డికి యిచ్చుటకున్న తీర్మానించబడినందున సదరు ప్రకారం చేయబడును.

నండేల గోపిరెడ్డి ట్రస్టి

ప్రెసిడెంటు.

బత్తుల సింగరెడ్డి ట్రస్టి

సెక్రటరీ.

బైందు చేసిన భారతి సంపుటములు

1924 జనవరి సంచిక మొదలు ఆఱు సంచికల కొకసంపుటమువరకు మూడుసంపుటములు విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నవి.

గట్టి బెండు- నగముతోలు, నగము క్యాలి కో గిల్లుపేరు- అందముగా నున్నది. ఒక్కొక్క సంపుటము వెల రు 4-8-0.

తపాలావ్యయము ప్రత్యేకము.

భారతి ఆఫీసు, 7, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.

నాటకములన లాభములు

[తిమిర్నేని లక్ష్మీనారాయణ చౌదరిగారు]

వత్సరమున నలభై ట్లెన్ నావిద్యానసాకలా నానాయోగిన తత్కర్మయన్నా క్షే కన్యకాద్యుత్తే నతథాగంధమాత్మ్యేన దేవామహ్యంతిప్రాజితాః యథానాన్య ప్రయోగభైర్ని త్యంతమృతిమంగలైః.

నాట్యచార్యుల ఉపరోక్త నాట్యప్రశంసయధార్థము. సర్వకళ సమ్మిలితమై ది నాట్యకళయే యని చెప్పవచ్చును. కవిమాదామణియల కాళిదాసు నుడివియున్నాడు:-

త్రైపుణ్యోన్మన మత్రలోకచరితం నానారసంద్యుత్తే నాట్యంశ్చైర్నరుచేర్ణ్యసృజమాధారయేకం సమాధానం.

ఈ అనంత అపారసంసారము యొక్క సర్వవిషయము లభిమునకై ఒకేమానవుడుయత్నించుట అసాధ్యము. జేశమయొక్క భూతకాలపరిస్థితులు ఘటనలు ఆయన కథనములన గ్రహమునను. భూతకాల పరిస్థితులు తెలిసికొనుటకై ఇతిహాసము ఖాడ తోడ్పడును. మఱియు కల్పించవచ్చును. ఉపర్యుక్త విషయత్రయముయొక్క ఆధారములన కుశలుడగు కవి కావ్యము రచించుచున్నాడు. ఆకావ్యముయొక్క పరిణామము శిష్యా

ప్రదమై, మార్గచర్యకమై, సుస్థిరమై, జనసామాన్యముయొక్క హృదయపటలమునందు అంతరించును. నాటకమునందు సర్వవిషయములు ప్రత్యక్షమున వృద్ధిచరమగును. ఇందులన త్రేవ్య కావ్యమునకే వృత్త్యావ్య మధికఫలమిచ్చును. అనేక గ్రంథకవనములన గ్రాహ్యమునవిషయములు ఒకనాటక ప్రదర్శనములన కించిత్ సమయమునందు ప్రయాసలేకుండ సులభ గ్రాహ్యముగును. హైస్కూలులు, కాలేజీలు, విశ్వవిద్యాలయములు కేవలము బాలర జ్ఞానాభివృద్ధికై నిర్మింపబడినవి. కాని నాట్యకాల ఆచార వృద్ధి వ ని తా దు ల వ్యా హా రి క ఆ ధ్యాత్వి క శి ష్ ణా న స ం ప్రా ప్త ము కై ఏకమాత్రముభిషాసము. కాబట్టి నాటకము సర్వోత్కృష్టమైనది. ఆచర్యప్రాయమైనది. సత్వగ్రహదర్శకమైనది. నాటకమునందు కన్యితాంశబాహుళ్యముండును. ఇందులన నటుడు పాత్ర ననుసరించి స్వభావము, రూపము కల్పించుకొనుట తలపించును. కాన ఒక గడియయందు సకల శ్రేయసంపన్నుడగును. ఒక గడియయందు మహాదరిద్రుడగును. ఒకగడియయందు రాజాధిరాజుగును. ఒకగడియయందు కామకోధాది మడవికారరహితుడగు ఋషియగును. ఇచ్చిగము గడియకొక స్వభావము గడియకొకరూపము కల్పించుకొనుట తలపించును. ఈగడియ కొక పరివర్తనములన ఈజీవనము బుద్ధుడప్రాయమనియు, తూణభంగురమనియు, అస్థిరమనియు నుండు గ్రహించును. అప్పుడు ఆచూచి మదమాత్మర్యాది దుర్గుణములు నిర్మూలముగను. అభిమానము అనగ గర్వము దూరమగును. నిష్కల్మషు చిత్తుడగును. హృదయతేజ్రమునందు సద్భావోపయము గల్గును. వైరాగ్యము కూడ ఉత్పన్నమగునని చెప్పవచ్చును. కాబట్టి నాటకము యోగసాధనముయొక్క మార్గమని కూడ చెప్పవచ్చును. పురుషు

పాత్రత ధరించువానియందు దైగ్యము, శౌర్యము ఇత్యాది పురుషోచిత గుణములును, స్త్రీపాత్రత ధరించువానియందు దయ, శ్రమ, ప్రేమ, సహనశీలత, భక్తి ఇత్యాది గుణములును అభ్యాసములన అలసదులు నై సర్గియు. ఉపర్యుక్త కార్యములు చేయుట బహుగుర్భము. ఉపర్యుక్త కార్యచరణ నిమిత్తమై విద్య, జ్ఞానము, సమర్థత ముఖ్యము. కాబట్టి నటుడు పరిపూర్ణ జ్ఞానియై యుండవలయును. సమర్థుడై యుండవలయును. కాబట్టి సామాన్యుకు పాత్రత ధరించజాలడు. సామాన్యుడు పాత్రత ధరించి సర్వజన మనోరంజన మగునట్లు ఒప్పించుట అసాధ్యము. సామాన్యుడు పాత్రత ధరించుట మహాదోషమని నేను ఒక్కవక్కాణించుచున్నాను. కాబట్టి విద్యావంతులే సమర్థులు. ఈసర్వోత్కృష్టమున నాట్యకళోద్ధరణ మిత్తమై బద్ధకంఠులై యుండవలయును. ఈనాట్యకళోద్ధరణ నిమిత్తమై సర్వస్వము త్యజించుట కున్నుత్తరై యుండవలయును. మనోవాక్యాయ కర్మభిః ఇక్ష్వాగ్యసాఫల్యమునకై కృషి సలుపవలయును. అప్పుడే నాట్యకళోన్నతి యగును. అప్పుడే నాట్యకళ సర్వజనోపయోగ కరమగును. అప్పుడే రాష్ట్రోన్నతియగును. అప్పుడే రాష్ట్రములో నవీనతేజస్సు, నవీనశక్తి ఉచ్ఛవమై ఆరాష్ట్రముయొక్క ప్రజలు జ్ఞానవంతులై, ధర్మవంతులై యుక్తాయు క్షవినతజ్ఞా జ్ఞాన సమర్థులై, సత్వభానుగామలై వర్తించెదరు. కాన ఒపండిత ప్రథమారా! సర్వజన హితకరమగు ఈనాట్యకళ సుధరించుటకై ఏకాగ్రచిత్తులై రేయింబవల తడేకీక్షతో ప్రయత్నించుడు. పాశ్చాత్యదేశములందు సైతము ఇచ్చడిపుడు నాట్యకళయందభిరుచి ఉత్పన్నమై తడేకీయులు సద్భావ సమన్వి

తులై నాటకము నతిక్రేవతో విలాకించుచున్నారు. ఏకేవో నాట్యకళోన్నతికై మందంజ చేయుచున్నారు. కాని కాళిదాసు, భవభూతిప్రభృతుల వహాధురంధర కవిశ్రేష్ఠుల జన్మ స్థానమై, సర్వవిద్యాలంకార సుశోభితమై సర్వకళలకు పుట్టినిల్లు నైన పరమపావన భారతవర్షమునందు ప్రస్తుతము కొందరు నాటకము నతిహేయముగ చూచుచున్నారు. నాటకము ప్రదర్శించుట నిమ్మజాతుల కార్యమని తలంచుచున్నారు. ఇక్కరణి తలంచుట అనాచితము. సుప్రసిద్ధ సంపాదకాచార్యుడగు మిష్టర్ డైట్ తనపుక్కిన నాట్యకళాభ్యాసమునకై సంతోషపూర్వకముగ పరమానందభరితుడై అనుమతి నిచ్చెను.

ఆహా! ఏమి! ఈపండిత ప్రవరని సద్భావము. ఏమి ఈ పండిత పుంగవుని నాట్యకళాభిమానము. ఈ పండితుడు ఆచర్య ప్రాయుడయ్యెను. పాకకమహాశయులారా తిలకింపును. ఇట్టి అప్రతిమాన ప్రతిభాకాలియల పండితప్రవరుడే నిస్సంకోచ చిత్తుడై నిర్భయుడై వెనుకంజవేయక స్వీయపుత్రికకు నాట్యకళాభ్యాస నిమిత్తమై అనుమతించినపుడు నాటకప్రదర్శనము నిమ్మకేణుల కార్యమని ఏ విజ్ఞ పురుషుడు నుడువ సాహసించును. “కావ్యేషు నాటకం శ్రేష్ఠం” సాహిత్య సంసారము నందు అనేక నాటకములు నిర్మామగుచున్నవి. సుప్రసిద్ధ గ్రంథకర్తలు నాటకములు రిఖించుచున్నారు. సాహిత్యము నకు నాటకముకూడ ప్రధానాంగము గాన సాహిత్యమునందు నాటక నిర్మాణము దినదినాభివృద్ధి గాంచుచున్నది. ప్రస్తుతము మనవారు నాటకముల నతిశ్రద్ధతో పఠించుచున్నారు. నాటకకర్తలుకూడ నాటక రచనలనే జగద్విఖ్యాతులగుచున్నారు. అట్టివారి కేవలము నాటకము ప్రదర్శించుట నిమ్మజాతుల కార్యమని ఏబుద్ధివంతుడు వాదించగలడు. దుకాణదారుడు స్వీయ నస్తు విక్రయమునకై గ్రాహకుని తలవలలో చిక్కించుకొనుటకై అనేకమాయోపాయములు పన్నుచున్నాడు. అభినయము లేకుండ వాని కార్యము సాఫల్యమగునా? ప్రస్తుతము పల్లెటూర్లయందు ప్రజలయందు ద్వేషములు పెంచి వానివద్ద మాట వీనివద్ద, వీనివద్ద మాట వానివద్ద లేనిపోనిమాటలు కప్పించి జగడములు పెట్టి ద్రవ్యప్రాప్తికొఱకు కోట్లలకెక్కించుటకై తంటాలుపడువారిని మనము కనులార గాంచుచున్నాము. ఏమి వారు నటులకంటె శ్రేష్ఠులా? పూజ్యులా? కాదు. నటులకంటె నీచులు దుష్టులు మనము అట్టి నీచులను గౌరవించుచున్నాము. కాని వానికంటె శ్రేష్ఠుడును, దేశోపకారియు, దేశోద్ధారకుని పరాభిమంబు ఉచితమా? దీనికంటె అమితమున కార్యము వేరొక టుండునా? ఉండదు. కాబట్టి నటుడు దేశోద్ధారకుడని తలంచి యావన్నది నటుని సమ్మానించుట మంచిని. నాటకములన ముఖ్యముగ నాలుగు లాభములున్నవి. 1 సాహిత్యసేవ 2 లితకళాభివృద్ధి 3 మనోరంజనము 4 శిక్షాప్రచారము. సాహిత్యసంసారము నందు నాటకముయొక్క స్థానము సర్వోచ్చస్థానమునందు పరిగణింపబడును. కారణమేమన, ఈ నాటకముద్వారా మహాశివ మగు తత్వములు సులభ గ్రాహ్యములగును. నాట్యప్రచార మధికమయినపుడు సాహిత్యమునందు నాట్యగ్రంథములు నిర్మామగును. అప్పుడు సాహిత్యము సర్వాంగ సుశోభిత మగును. నాటకమునందు ఆకర్షించుటకంటె తిలకించుటకంటె మధికమండును. ఇందులన నాటకముయొక్క దృశ్యమకోరు కార్యము, చిత్రకళ ఇత్యాది వివిధకళ సహాయములేకుండ ప్రదర్శించుట అసంభవము. ఈ కళలు నాటకమునకు ప్రధానాంగములు గాన లితకళాభివృద్ధియగును. మనుష్యుడు సర్వకాల సర్వానంతరయందు కార్యనిమగ్నుడై యుండునా? యుండదు? కించిత్ సమయము విశ్రమించును. అప్పుడు మనోరంజనముయొక్క ఆవశ్యకత తలపించును. కాబట్టి మనోరంజనము ముఖ్యము. నాటకములన మనోరంజనము గల్గును. పాశ్చాత్యులు బాలర విద్యాభ్యయనము కొఱకు “కిండర్ గార్డెన్” అను నవీనపద్ధతి కనిపెట్టిరి. ఈపద్ధతి నలన బాలురు ఆడుకొనుచు గంతులు వేయుచు విద్యాభ్యాసము చేయుచున్నారు. మనోరంజనముద్వారా గంతులు విద్య హృదయ పటలమందు అంతరించును. చువులయందు మనస్సు లగ్నమగును. కాన ఇచ్చిగము శిక్ష నాటకములన ఉపలభ్యమగును.

విరేచన మాత్రలు

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రు. 0-8-0

రాత్రి యొకమాత్రము నేవించిన తెల్లవారి రెండువిరేచనములు కాగలవు. వికారము వైత్యము లేదు. నేపాళము చేర్చబడ లేదు.

అమృతాంజనం డిబ్బో, మదరాసు - బొంబాయి

కోయిలకుంట తాలూకా భోర్లు

కోయిలకుంట తాలూకాభోర్లను రద్దుపరచి శ్రాత్రిగా మరల ఏల యేర్పరచుటచే తలుపనలసిన దని ప్రభుత్వము వారు కోయిలకుంట తాలూకావారినిన్ని కర్నూలు జిల్లాభోర్ల వారినిన్ని సంజాయిషీ అడిగియున్నారు. ఈసందర్భమున నాకు తెలిసిన విషయములు వ్రాస్తాయున్నాను.

నేను కోయిలకుంట తాలూకాభోర్లకు ప్రజలచేయెన్ను కోబడి, మాడు సంవత్సరాలు పనిచేసినాను. ఇప్పట్లో మళ్ళిన్ని ప్రజలు నన్ను ఎన్నుకొన్నారు. ౧౯౨౨ డి. సంవత్సరములో తాలూకా భోర్లలో ౧౧ మంది ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడిన రెడ్డుండిరి. ప్రెసిడెంటు ఎన్నిక చాలా తీక్షణంగా జరిగినది. రెడ్డులో ఎక్కువమంది సహాయపున్నందున రామయ్యగారు ప్రెసిడెంటు అయినారు. రెడ్డుకు ప్రాముఖ్యము కలగడంకోసరం ౧౯౨౨ లో కోయిలకుంటలో రెడ్డుమహాజనసభ జరిపినాము. అందులో నేను చాలా శ్రద్ధచేయడం అందరెరిగిన సంగతి! సహజముగానే కోయిలకుంట తాలూకాభోర్లలో ఉన్న రెడ్డు ప్రసిడెంటుపని రెడ్డుకురావలసిన కుతూహలం పొందినారు.

జి. వెంకటరెడ్డిగారు వైసుప్రెసిడెంటుగా ఎన్నుకోబడి నారు. అదినమునుండి తాలూకాభోర్లలో రెండు తెగ రేర్పడినవి. ప్రెసిడెంటుకు ఎదురు తెగకు జి. వెంకటరెడ్డిగారు నాయకులుగా ఉంటూవచ్చినారు. రెండు తెగలన్నను కత్త రేర్పడలేదు. ఎదురుపక్షముండడముచేత భోర్ల వ్యవహారాలు చురుకుగా జరగడానికి అవకాశంకలిగినది.

వెంకటరంగారెడ్డిగారు జిల్లాభోర్ల అధ్యక్షులు. వారిచే కులో అయిన నామినేషనులుగలవు. ఏ ఐదు ఎల్లెక్టులలో అయినా గెలిస్తే తన యిష్టము జరుగుతుంది. ఇది జి. వెంకటరెడ్డిగారికి గట్టిగా మనసుకువచ్చింది. ౧౯౨౨ నుంచి ౧౯౨౫ వరకు చిల్లర యెల్లెక్టును లప్పడప్పుడు జరిగినవి. అన్నిటను ఆతడు తన మనుష్యులను పెట్టుకొని హోరాహోరిగా పోరాడినాడు. రామయ్యగారికి నామినేషను సీటుల ఆశలేనేలేదు. పదకొండుమందిని ఎన్నుకొనబడినవారిని- తెచ్చుకుంటేగాని వారికి దిక్కులేదు. కాబట్టి జిల్లాభోర్ల ప్రెసిడెంటు వెంకటరంగారెడ్డిగారి నామినేషనులు తీవ్రముగా పనిచేయనిచ్చినవి. ఎల్లెక్టులలో యెంతగట్టిగా పోరాడినప్పటికి స్నేహములకు మాత్రమే విధిమయిన కుండకమురా లేదు. రామయ్యగారు జి. వెంకటరెడ్డిగారిని దృఢముగా నామినేటుచేయడమే దీనికి దృష్టాంతము. రెడ్డులో ఎవ్వరైనా ప్రెసిడెంటుకావలసిన అభిలాష వుండడముచేత ముందు అభిమానముకలవాడై రామయ్యగారు మెంబరుగా వుండడముకూడా మానుకొనిరి. జి. వెంకటరెడ్డిగారు రెండు ఫీర్లలో మెంబరునులిచి ఏకారణముచేతనో వల్ల మానుకొనిరి.

ఈసర్వాయము యెల్లెక్టులలో ౧౦ మందిరెడ్డు ఇద్దరు బ్రాహ్మణేతరులు 3 బ్రాహ్మణులు గెలుపొందినారు. జి. వెంకటరెడ్డిగారు నామినేషన్ ద్వారా భోర్లలోనికి వచ్చినారు. రంగారెడ్డిగారి దయచే పెంపొరేరి ప్రెసిడెంటుకూడా అయినారు. ఎల్లెక్టును అయిననువంటి రెడ్డులో పదింటు యెనిమిది మంది ప్రెసిడెంటుగా యెల్లెక్టున అయిన రెడ్డినే పెట్టవలసినదిగాని నామినేషన్ అయినవారిని పెట్టకూడదని అభిప్రాయ పడినారు. ఇది న్యాయమేకదా! ప్రజాప్రభుత్వములో ప్రజల మనసి ప్రెసిడెంటు కావలసినా! అధికారులమనసి ప్రసిడెంటు కావలసినా! జి. వెంకటరెడ్డిగారియం దెంత స్నేహభావముండినప్పటికినీ వారు నామినేషన్ అయినవారిని ప్రసిడెంటు చేయడం ప్రజాప్రభుత్వముగా ఉండదని తీర్మానించిరి. కాబట్టి విధిలేని తెగలు మళ్ళి యేర్పడవలసివచ్చినది. ప్రజలచేత యెన్నుకోబడిన పదకొండుమంది మేము ఒక తెగవారము. (నేనున్ను, ఇంక యెద్దరురెడ్డును, ఇద్దరు బ్రాహ్మణులు, ఒక్క బ్రాహ్మణేతరుడు.) రంగారెడ్డిగారి దయచేత ఏర్పడిన అయినగురున్ను ఎన్నుకోబడినవారు నలుగురున్ను వేరొక తెగవారము.

బహుజనులచే యెన్నుకోబడిన ౧౧ మంది ప్రెసిడెంటు యెల్లెక్టునుకు చాలామందు సహావేషమై నన్ను ప్రెసిడెంటుగా వుండమని నిశ్చయించిరి. నేనంగీకరించితిని. ప్రత్యేకము ఆపద కొండు మందిన్నీ చేవ్రాలుచేసి అచ్చువేసి తమ తీర్మానాన్ని వెంకటరంగారెడ్డిగారికి, తాలూకాభోర్ల మెంబరుకు, కాన్సిలు మెంబరుకు పంచిపెట్టిరి. పత్రికలలో వేయించిరి. జిల్లాలోని రెడ్డిపెద్దులు చేరి ప్రజలబలులనే జి. వెంకటరెడ్డిని ఆపి ఓడినా మనుకన్యము ఆయనకు లేకుండాచేసి యెన్నుకోబడిన బహుజనపు అభిప్రాయ తిగుస్తారనే యిట్లుచేసిరి. కాని ఫలం విపరీతమైనది.

ప్రెసిడెంటు యెల్లెక్టును మీటింగు తాలూకా మారుమూలలో, నోసములో-పెట్టినారు.

మేము ౧౧ మంది నోసమునకు 3 మెల్లలో పుచ్చకాయలపల్లి అనేపూరులో ముందటిదినం రాత్రిచేరినాము. ఎల్లెక్టుడినము పొగ్గిద్దన ఎనిమిదింటికే మేము నోసముకు పోయినాము. పోలీసుస్టేషనులో సబ్ ఇన్స్పెక్టరును చూచినాము. ౧౦ గంటలకు చాలామందే మీటింగునకుమైన బడిలోకి చేరినాము. ౧౧ గంటలకు సభ ముగింపుకొని మోటారులో భోజనానికి మళ్ళి పుచ్చకాయలపల్లి చేరవచ్చుననుకొన్నాము.

యెన్నిసార్లు చెప్పిపంపినా పెంపరేరి ప్రెసిడెంటు గారు రాలేదు. మేము జి. నాగిరెడ్డిగారి అధ్యక్షతలొంద సభ జరిపి ప్రెసిడెంటు, వైసుప్రెసిడెంటు, జిల్లాభోర్లమెంబరు యెల్లెక్టు జరిపితిమి. మాయెల్లెక్టుల సంగతి వెంటనే జిల్లాభోర్ల ప్రెసిడెంటుగారికి వ్రాసిపంపితిమి. ౨౦వ లేదిననే పత్రికలలో ప్రకటితమైనది.

ఎదిరిపార్టీ వారు తాము సభచేసినట్లు, ఎన్నికలుచేసికొన్నట్లు ౨౪ వ లేది రిపోర్టు పంపినారు. ౨౩ వ లేది ప్రాద్దన మోటారుబస్సులో ప్రయాణముచేస్తూ జి. వెంకటరెడ్డిగారు ఓ రవకల్లుదగ్గర కర్నూలు తాలూకాభోర్ల ప్రెసిడెంటును కలిసిరి. తాము ఖండే వెంకటసుబ్బయ్యను వైసుప్రెసిడెంటుగా యెన్నుకొన్నట్లు చెప్పిరి. ౨౪ వ లేది రిపోర్టులో చెన్నా రెడ్డిగారు వైసుప్రెసిడెంటుచేసినట్లున్నది. ౨౪ వ లేది సాయంకాలము చీమలవాసపల్లెలో జిల్లాభోర్ల ప్రెసిడెంటు వెంకటరంగారెడ్డిగారిని మా పెంపొరేరి ప్రెసిడెంటు జి. వెంకటరెడ్డిగారు కలిసి మాట్లాడుకొనిరి. ౨౫ వ లేది జమ్మలమడుగునుంచి జి. వెంకటరెడ్డిగారు అట్టెంటుగా జిల్లాభోర్ల వైసుప్రెసిడెంటుకు తంతి యిచ్చి మాపేర్లు గజటికిపంపవచ్చని తెలిపినారు.

ఇంతా నాకు తెలిసింది. తరువాత నేను కర్నూలుకు పోయి రంగారెడ్డిగారిని విషయాలవిచారించవలసినదని న్యాయము చేయవలసినదని కోరినాను. మాట్లాడుకొందాము. మేనెల రి డి. లేదిన నంద్యాలకు రావలసినదని రంగారెడ్డిగారన్నారు. సరే పోయినాను. జి. వెంకటరెడ్డిగారు లేదు. మళ్ళిప్రెసిడెంటు యెల్లెక్టు సున్న అయినది. ఎన్నివిధాలో రాజీమాటలయినవి.

మాయెల్లెక్టు నిజమనిమేము 11 మంది ప్రమాణపత్రాలు పంపుకొన్నాము. జి. వెంకటరెడ్డిగారి 9 గురు ప్రమాణపత్రాలు పంపలేదు.

జిల్లాభోర్ల ప్రెసిడెంటుగారిని యెంతకోరుకున్నా వారే విషయమున్ను విచారణచేయనేలేదు. మరెవ్వరుకూడా విచారణచేయలేదు.

కోయిలకుంట తాలూకాభోర్లలో మాది బహుజనం. అందులో మేము ప్రజలప్రతినిధులుగావచ్చినవాండ్లము. ఏఒక్క మనిషినయవల్ల పేర్కొబడినవారముకాము. మేముమళ్ళి యిప్పుడు మాడునెలల్లో వోట్లడుగుకుంటూ పోవడానికి మోక్షమే మున్నది! మేము వేసరిపోవాలనని, వోట్లుగలప్రజలు అధికారులకు ఇవ్వమైనవాళ్ళకు వోట్లయ్యవలసినదని, నిర్బంధపెట్టడముగాక ఇంకమైనా అర్థమున్నదా దీనికి?

మాభోర్లలో ఇదివరలో కక్షలున్నాయన్నమాట అబద్ధం. నోసముకు తర్వాత కొలిమిగుండ్లలో తాలూకాభోర్ల సభ అయినది. మామెంబరులే యెక్కువ. ఎనిమిదిమంది ఉన్నాము. వారు ఆర్గురే. సభ నిమగ్నంగా జరిగినది. వారేర్పాటుచేసిన భోజనశాలలో వాళ్ళతోకూడానే మేమందరము భోజనము చేసినాము. సాయంకాలమందరు కలిసి కొండమీది దేవాలానికి పోయి పూజలుచేసినాము. జి. వెంకటరెడ్డి మా బ్రాహ్మణమెంబరులలో ఒకాయనకు పెంకాయ ఒక్కదూపాయ నక్షిణసమర్పించి నమస్కారాలుచేసినారు. మాభోర్లలోని మెంబరులలో మాలో మాకు ఒక్కరికి ఏవిధమైన వైషమ్యమున్ను లేవు. ఇక ఇప్పట్లో బహుసంఖ్యాకులకు విషగున్ను స్వల్పసంఖ్యాకులకు నామినేషన్ బలమువల్ల కలిగే అత్యాశలు ఆధారంచేసి కొత్త ఎల్లెక్టులలో వైషమ్యము పెంపొందినట్లు పెరుగుతుండేమా చెప్పలేను. ఇప్పటికి నేనున్ను జి. వెంకటరెడ్డిని మంచిన్నీహితులు. మెంబరు లందరికినీ సఖ్యమేవున్నది. కాబట్టి భోర్లలో రెండుకక్షలుండడముచేత పనులు సాఫీగాజరుగవని కారణంచెప్పి భోర్లను రద్దుచేయడము అక్రమం.

రెండుతెగలవాళ్ళును పంపిన రిపోర్టులు పరస్పర విరోధముగా వున్నవట! ఇంకొకభిధంగా ఎట్లుండగలదు? రెండుతెగల వారు పరస్పర విరోధమయిన రిపోర్టులుపంపితే నిజములేర్పే ప్రయత్నమున వైఅధికారులు చేయవలెనా, అక్కరలేదా? బ

హిరంగవిచారణ చేయకుండా ఇట్లారద్దులు చేసేటట్లుంటే ప్రభుత్వములోవుండే వారిచే ప్రభుత్వం ప్రజల ప్రభుత్వంనున్న వోట్లు వ్యర్థం.

ఎవ్వరివాదం వారికినిజము. సంగతి సందర్భాలు అధికారులైనవారు తిరచిచూడవలె. మేము పదకొండుగురము. వాళ్ళు తొమ్మిదిగురు. మావాళ్ళు మొదట బాహుళ్యముగా అభిప్రాయము ప్రకటించినారు. అందరునాటిదినానికి ముందురాత్రి మోటారులలో సహా మాడుమెల్లలోకి చేరినారు. రాత్రి విమర్శలు జరిగినవి. యెదుటివారెంత ప్రయత్నముచేసేది తెలిసింది. మేము వోటుదినం ౯ గంటలకే ఏర్పడిన స్థలంపోయి ఆక్రమించుకొన్నాము. సబ్ ఇన్స్పెక్టరుగారు చూచినారు. ఎం. యల్. సి. తే తంచెర్ల కేషిరెడ్డిగారు చూచినారు. ఇంత జరిగినతర్వాత సభ చేయకుండా నోరుమూసికొని వస్తామా! వీరినందరిని అధికారులైనవారు విచారించవద్దా! అనుమానాలుంటే “జస్టిసు” పత్రిక వ్రాసినట్లు ఏసభకల్లెక్టురనే ఇప్పుడుండే కాలిఫలానికి నియమించి మళ్ళి ప్రెసిడెంటులు యెన్నుకోమనవచ్చునుగాని యీ రద్దునకేమి యర్థముకలదు?

నేనీ ప్రెసిడెంటుపదవిని ఆశించి ఇంతవాదమును పెట్టుటలేదు. వైశిష్ట్యము మళ్ళి ప్రెసిడెంటు ఎల్లెక్టుపెట్టేయెడల నేను పోటీచేయనీమాడా తెలియజేయుచున్నాను. జి. వెంకటరెడ్డిగారు తానునిలిచి వోట్లు సంపాదించుకొనినను సంతోషించును. భోర్లరద్దులకు అవమానకరము. “ఒక్క శతవునకయి పోట్లాడుకొనిన యిద్దరు ఆడవాండ్లకథ” జ్ఞాపకమునకు వచ్చుచున్నది. న్యాయాధికారి శిశువును రెండుగాతరిగి ఇరువుర కియ్యవనగా మోసపుల్లి సంతసించెను. నిజములెల్లి “నాకిశువు అక్కరలేదు. ఆమెకే యిచ్చివేయడమియ్యె.” ఇప్పుడు నాస్థితియుఅంతే.

నేనుకోరేది న్యాయాన్వయ విచారణ. రెడ్డుపంచాయతీ యేర్పరచండి. నిజము లేట్లండి. లేదా ప్రెసిడెంటుపని మళ్ళి ఓట్లకు పెట్టించండి. అంతేకాని రెడ్డుఅధికారమువస్తూనే యెద్దైనంట్టే గాట్లోకట్టేయ వన్నట్లుగా” విచారణ సచారణలేకుండా ఒక రిపోర్టు పోట్లాడుకొని తాలూకాభోర్ల రద్దుచేయించుకొని రనే ప్రతిపదాత్ర వద్దు మమ్మాటికినివద్దు.

కనుక సైసందర్భములన్ని విమర్శగా ఆలోచించి న్యాయమును విచారించి ప్రజల అసమ్మతికి ఆస్పదమియ్యక దేశక్షేమమును రెడ్డుగౌరవమును నిలుపవలసిన బ్రాహ్మణ.

కామిని వెంకటరెడ్డి,

తాలూకాభోర్ల మెంబరు.

పెద్దతిరుపతి దేవస్థాన మహాంతుగారికి-విజ్ఞప్తి

ఆదిమాండ్రులను పెద్దతిరుపతి దేవస్థానమునకు వచ్చుటకు అనుజ్ఞ ఇచ్చెదరా? ఇదివరకు మహాత్ముగాధికారుకూడా తమ నందరను ప్రోత్సహించుచున్నారు. కాబట్టి మాప్రాంతములందు అనేకమంది ఆదిమాండ్రులు దేవస్థానమునకు వచ్చి దేవుని దర్శించుకొనుటకు చాలా కుతూహలుగా యున్నారు. కాబట్టి తమయొక్క సమ్యగిని పత్రికలో ప్రచురపర్చ గలందులకు కోరి ప్రోత్సహియున్నాము.

అట్లైతే సూర్యనారాయణ,

ఆది మాండ్రులను పెక్టరి, యెలూరు.

గోదావరిజిల్లాలో ఖాదీఅభివృద్ధి

మా ఆడిటింగు ఇన్స్పెక్టరుగారు శ్రీయుత మునుగంటి వెంకటరావుగారు పంపిన తనిఖీనివేదికను బట్టి గోదావరి జిల్లాలో ఖద్దు అభివృద్ధి విషయమై యీక్రింది విషయములు గమనియములు.

(౧) జిల్లా ఖాదీభాండారు ౫-౮-౨౪ లేదీన కాకి నాడలో స్థాపింపబడి అప్పటినుండి 3౧-౧౨-౨౪ వరకు రు 3౫౦౦-౨-౦ కి మృతు గల వస్త్రములను కొని రు 3౪౦౦-౧౩-3 కి మృతుగల వస్త్రములను అమ్మకము చేసినది. ఈ సంవత్సరము మొదటి మాడుమాసములలో రు ౧౯౫౬-౧౩-౯ కి మృతుగల వస్త్రములను కొని రు ౪౯౦౨-౧౪-౯ కి మృతుగల వస్త్రములను అమ్మకముచేసినది. మొత్తము సంవత్సరమున కంతకు కొనుగోలు రు ౫౪౨౮-౪-౯ లున్ను. అమ్మకము రు ౮౩౦౮-౧౨-౦ న్ను అయ్యున్నది. వారికి వచ్చిన మొత్తము నష్టము రు ౬౧౧౦-౪.

కవుతా వెంకటచలపతిరావు,

కార్యనిర్వహిగాను.

అమృతాంజనము

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డబ్బన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

మద్రాసు పెన్సల్లు

ప్రతి రకము డ్రాయింగు పెన్సల్లయొక్క శ్రేష్ఠత్వమునకు, పోడిమికి పూచీయివ్వబడును.

మద్రాసు పెన్సల్ ఫ్యాక్టరీవారిచే మాత్రమే తయారు చేయబడుచున్నవి.

వీటిని ఉపయోగించి స్వదేశోద్యమమునకు ప్రోత్సాహ మొనగడు. వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు:

1964

వి. పెరుమాళ్ శెట్టి అండ్ సన్స్, మద్రాసు.

పూర్ణ చంద్రోదయము

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రిగారి

దేహపుష్టికి, శుక్రవృద్ధికి సంజీవి వెలతు 1-కి రు 16-0-0 ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

పురమాపీవనులుకు, పోకరపనులుకు
సుప్రసిద్ధమైన నిలయము

బహుమానమిచ్చు గిఫ్టులు, పంజెపులోటాలు, శలకరములలోను, పరిమాణము లందును మావృద్ధియు రాకున్నవి. ఇవిగాక సకలమైనవెండి సామానులు, బంగారు బహుమానపత్రములు, డాలరులు, సాదాఉంగరములు, కెంపులు, పుష్కరాగములు చెక్కిన ఉంగరములుకూడ నున్నవి. సవరము బంగారుకు, సీమ వెండికిపూచీ నిచ్చెదము. యిదివరలో మావద్ద చేరముచేయనివారు ఒకదఫా చేయగోరవము.

172 ఫుట్టుగల విచ్చిత్రమయిన శ్యాటలాగు రు. 1-0-0.

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ

నగలవర్తకులు, 25, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

శ్యామాసుందరము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త: ఒంతలి సత్యనాథము

ఇదినలువదేండ్లకు పూర్వ మాంద్రదేశమును కలవరపఱచిన

రంపయుద్ధము

నకు సంబంధించిననవల. కథాసందర్భములు, వర్ణనలు, రంగములు, పాత్రలు హృద్యములై చిత్రము నాకర్షించును

డిమ్మి సైజు ౧౮౦ పేజీలు: వెల రూ 1-0-0

ఒకేసారి మొత్తముగ కొనుపారలకు కమీషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రప్రతికాకార్యాలయము, తపాలాపెట్టె 212, మదరాసు

అమృతాంజనం డిపోవారి

సుప్రసిద్ధాపధముల జాబితా.

1. జీర్ణరసాయనము మాత్రలు అశీర్ణమునకు 1- 4
2. వజ్రగుళికలు ధాతుపుష్టికి 1- 0
3. జ్వరహరి జ్వరములకు సీసా 1-కి 0-12
4. అమృతాంజనము సీసా 1-కి 0-10
5. మూలశంకకు తైలము డబ్బి 1-కి 0-12
6. తామరతైలము, తామర, తీలకు 0- 6
7. కలరా మాత్రలు, వాంతిభేదులకు 0- 8
8. తేలుమందు, తేలుకాటుకు సీసా 1-కి 0- 8
9. దంతశాలహరి, పండ్లపోటుకు 0- 6
10. కర్ణశాలహరి, చెవిపోటుకు 0- 6
11. గజ్జికీ తైలము, గజ్జిచీడలకు డబ్బి 0- 4
12. పసుళ్లకు తైలము, శీతపసుళ్లకు 0- 6
13. కేలకు మందు సీసా 1-కి 0- 4
14. చందన అత్తరు 1 బొమ్మ 2- 8
15. కుమ్మకు తైలము, డబ్బి 1-కి 0- 8
16. సంతకూర్మము, పండ్లతోములుకు 0- 2
17. సుఖిభోగి మాత్రలు 1- 0
18. సుఖిభోగి తైలము, పుండ్లకు 1- 0
19. రోమహరి వెండ్రుకలు ఊడుటకు 0- 8
20. మోహిని తైలము వెండ్రుకలు పెరుగుటకు 0-12
21. చుండుకు నూనె సీసా 1-కి 0- 8
22. గ్రహణిమాత్రలు డబ్బి 1-కి 0- 8
23. జాలాబి మాత్రలు, మలబద్ధము 0- 8
24. కుసుమారి మాత్రలు, కుసుమవ్యాధులకు 1- 0
25. శగకు ద్రావకము సీసా 1-కి 1- 0
26. కఫహరి శీతగట్టు దగ్గలకు 1- 0
27. కఫహరిచూర్ణము, దగ్గ ఉబ్బసములకు డబ్బి 1-కి 0- 8
28. సుందరి తైలము, ముఖకాంతికి డబ్బి 1-కి 0- 8
29. శిరోవేదన మాత్రలు, తలనొప్పిలకు 0-12
30. శేత్రాంజనము, కంటివ్యాధులకు 0- 4
31. ఉబ్బసమునకు మందు 2- 0
32. వాయుపుష్కలకు మందు డబ్బి 1-కి 1- 0
33. విరేచనములకు మాత్రలు డబ్బి 1-కి 0- 8
34. కస్తూరిమాత్రలు, పెద్దవి, మంచివి 50-కి 10- 0
35. వాముకర్పూరము సీసా 1-కి 0- 6
36. శేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిది తు. 1-కి 40- 0
37. కుంకుమపువ్వు 1-వ రకం తు. 1-కి 4- 0
38. పచ్చకర్పూరం తు. 1-కి 3- 8

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి